

స్త్రీణాం నిరీక్షణస్పర్శసల్లాపక్ష్యేళనాదికమ్ ।
ప్రాణీనో మిథునీభూతానగృహస్థోఽగ్రతస్త్వజేత్ ॥ 33

శౌచమాచమనం స్నానం సంధ్యోపాసనమార్జవమ్ ।
తీర్థసేవా జపోఽస్త్వశ్యాభక్ష్యాసంభాష్యవర్జనమ్ ॥ 34

సర్వాశ్రమప్రయుక్తోఽయం నియమః కులనందన ।
మద్భావః సర్వభూతేషు మనోవాక్కాయసంయమః ॥ 35

ఏవం బృహద్వ్రతధరో బ్రాహ్మణోఽగ్నిరివ జ్వలన్ ।
మద్భక్తస్త్రీవ్రతపసా దగ్ధకర్మాశయోఽమలః ॥ 36

అథానంతరమావేక్ష్యన్ యథా జిజ్ఞాసితాగమః ।
గురవే దక్షిణాం దత్త్వా స్నాయాద్ గుర్వనుమోదితః ॥ 37

గృహం వనం వోపవిశేత్ ప్రవ్రజేద్వా ద్విజోత్తమః ।
అశ్రమాదాశ్రమం గచ్ఛేన్నాన్యథా మత్పరశ్చరేత్ ॥ 38

గృహార్థీ సదృశీం భార్యాముద్యహేదజుగుప్సితామ్ ।
యవీయసీం తు వయసాంతా సవర్ణామనుక్రమాత్ ॥ 39

ఇజ్యాధ్యయనదానాని సర్వేషాం చ ద్విజన్మనామ్ ।
ప్రతిగ్రహోధ్యాపనం చ బ్రాహ్మణస్త్వైవ యాజనమ్ ॥ 40

ప్రతిగ్రహం మన్యమానస్తవస్త్రేజోయశోనుదమ్ ।
అన్యాభ్యామేవ జీవేత శిలైర్వా దోషదృక్ తయోః ॥ 41

బ్రాహ్మణస్య హి దేహోఽయం క్షుద్రకామాయ నేష్యతే ।
కృచ్ఛ్రాయ తపసే చేహ ప్రేత్యానంతసుఖాయ చ ॥ 42

శిలోఽఘృత్యా పరితుష్టచిత్తో
ధర్మం మహాంతం విరజం జుషాణః ।
మయ్యర్పితాత్మా గృహ ఏవ తిష్ఠన్
నాతిప్రసక్తః సముపైతి శాంతిమ్ ॥ 43

సముద్ధరంతి యే విప్రం సీదంతం మత్పరాయణమ్ ।
తానుద్ధరిష్యే న చిరాదాపద్యో నౌరివార్ణవాత్ ॥ 44

సర్వాః సముద్ధరేద్ రాజా పితేవ వ్యసనాత్ ప్రజాః ।
అత్మానమాత్మనా ధీరో యథా గజపతిర్గజాన్ ॥ 45

ఏవంవిధో నరపతిర్విమానేనార్కవర్చసా ।
విధూయేహాశుభం కృత్స్నమింద్రేణ సహ మోదతే ॥ 46

సీదన్ విప్రో వణిగ్వృత్త్యా పక్ష్యైరేవాపదం తరేత్ ।
భిక్షేన వాఽపదాక్రాంతో న శ్వవృత్త్యా కథంచన ॥ 47

వైశ్వవృత్త్యా తు రాజన్యో జీవేన్మృగయయాఽపది ।
చరేద్వా విప్రరూపేణ న శ్వవృత్త్యా కథంచన ॥ 48

శూద్రవృత్తిం భజేద్వైశ్యః శూద్రః కారుకటక్రియామ్ ।
కృచ్ఛ్రాన్ముక్తో న గోర్ద్యేణ వృత్తిం లిప్సేత కర్మణా ॥ 49

వేదాధ్యాయ స్వధాస్వాహాబల్యన్నాద్వైర్యథోదయమ్ ।
దేవర్షిపితృభూతాని మద్రూపాణ్యన్వహం యజేత్ ॥ 50

యద్బచ్చయోపపన్నేన శుక్లేనోపార్జితేన వా ।
ధనేనాపీడయన్ భృత్యాన్ న్యాయేనైవాహరేత్ క్రతూన్ ॥ 51

కుటుంబేషు న సజ్జేత న ప్రమాద్యేత్ కుటుంబ్యపి ।
విపశ్చిన్నశ్వరం పశ్యేదదృష్టమపి దృష్టవత్ ॥ 52

పుత్రదారాస్తబంధూనాం సంగమః పాంథసంగమః ।
అనుదేహం వియంత్యేతే స్వప్నో నిద్రానుగో యథా ॥ 53

ఇత్తం పరిమృశన్ ముక్తో గృహేష్యతిథివద్ వసన్ ।
న గృహైరనుబధ్యేత నిర్మమో నిరహంకృతః ॥ 54

కర్మభిర్గుహమేధీయైరిష్ట్యా మామేవ భక్తిమాన్ ।
తిష్ఠేద్వనం వోపవిశేత్ ప్రజావాన్వా పరివ్రజేత్ ॥ 55

యస్త్వాసక్తమతిర్గహే పుత్రవిత్రేషణాతురః ।
స్త్రైః కృపణధీర్మాథో మమాహమితి బధ్యతే ॥ 56

అహో మే పితరౌ వృద్ధౌ భార్య బాలాత్మజౌ ౨౨ త్మజౌః ।

అనాథా మామృతే దీనాః కథం జీవంతి దుఃఖితాః । 57

ఏవం గృహశయాక్షిప్తహృదయో మూఢధీరయమ్ ।

అత్యస్తస్తాననుధ్యాయన్ మృతో౨౦ధం విశతే తమః । 58

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే సప్తదశో౨ ధ్యాయః (17)

18 - అథ అష్టాదశో౨ ధ్యాయః

శ్రీభగవానువాచ

వనం వివిక్షుః పుత్రేషు భార్యాం న్యన్య సహైవ వా ।
వన ఏవ వసేచ్ఛాంతస్తృతీయం భాగమాయుషః । 1

కందమూలఫలైర్వన్యైర్మేధ్యైర్వృత్తిం ప్రకల్పయేత్ ।
వసీత వల్కలం వాసన్త్యణవర్ణాజినాని చ । 2

కేశరోమనఖశ్మశ్రుమలాని బిభృయాద్ దతః ।
న థావేదప్పు మజ్జేత త్రికాలంస్తండిలేశయః । 3

గ్రీష్మే తప్యేత పంచాగ్నిన్ వర్షాస్వాసారషాడ్ జలే ।
ఆకంఠమగ్నః శిశిరే ఏవంవృత్తస్తపశ్చరేత్ । 4

అగ్నిపక్వం సమశ్నీయాత్ కాలపక్వమథాపి వా ।
ఉలూఖలాశ్మకుట్టో వా దంతోలూఖల ఏవ వా । 5

స్వయం సంచినయాత్ సర్వమాత్మనో వృత్తికారణమ్ ।
దేశకాలబలాభిజ్ఞో నాదదీతాన్యదాహృతమ్ । 6

వన్యైశ్చరుపురోదాశైర్నిర్వపేత్ కాలచోదితాన్ ।
న తు శ్రౌతేన పశునా మాం యజేత వనాశ్రమి । 7

అగ్నిహోత్రం చ దర్శశ్చ పూర్ణమాసశ్చ పూర్వవత్ ।
చాతుర్మాస్యాని చ మునేరామ్నాతాని చ నైగమైః । 8

ఏవం చీర్ణేన తపసా మునిర్దమనిసంతతః ।
మాం తపోమయమారాధ్య ఋషిలోకాదుపైతి మామ్ । 9

యస్త్యేతత్కృత్యతశ్చీర్ణం తపో నిశ్ఛేయసం మహత్ ।
కామాయాల్పీయసే యుంజ్యాద్భాలిశః కో౨పరస్తతః । 10

యదాసౌ నియమే౨ కల్పో జరయా జాతవేపథుః ।
ఆత్మన్యగ్నిన్ సమారోప్య మచ్ఛిత్తో౨గ్నిం సమావిశేత్ । 11

యదా కర్మవిపాకేషు లోకేషు నిరయాత్మసు ।
విరాగో జాయతే సమ్యక్ న్యస్తాగ్నిః ప్రవ్రజేత్తతః । 12

ఇష్ట్యో యథోపదేశం మాం దత్త్వా సర్వస్వమృత్విజే ।
అగ్నిన్ స్వప్రాణ ఆవేశ్య నిరపేక్షః పరివ్రజేత్ । 13

విప్రస్య వై సన్న్యసతో దేవా దారాదిరూపిణః ।
విఘ్నాన్ కుర్వంత్యయం హ్యస్మానాక్రమ్య సమియాత్ పరమ్ । 14

బిభృయాచ్ఛేన్మునిర్వాసః కౌపీనాచ్ఛాదనం పరమ్ ।
త్యక్తం న దండపాత్రాభ్యామన్యత్ కించిదనాపది । 15

దృష్టిపూతం న్యసేత్ పాదం వస్త్రపూతం పిబేజ్జలమ్ ।
సత్యపూతాం వదేద్వాణీం మనఃపూతం సమాచరేత్ । 16

మౌనానీహానిలాయామా దండా వాగ్దేహచేతసామ్ ।
న హ్యేతే యస్య సంత్యంగ వేణుభిర్న భవేద్యతిః । 17

భిక్షాం చతుర్న్వ వర్ణేషు విగర్హ్యాన్ వర్జయంశ్చరేత్ ।
సప్తాగారానసంక్లుప్తాన్ తుష్టేల్లబ్ధేన యావతా । 18

బహిర్జలాశయం గత్వా తత్రోపస్థుశ్య వాగ్యతః ।
విభజ్య పావిత్రం శేషం భుంజీతాశేషమాహృతమ్ । 19

ఏకశ్చరేన్మహిమేతాం నిస్సంగః సంయతేంద్రియః ।
ఆత్మక్రీడశ్చాత్మరత ఆత్మవాన్ సమదర్శనః । 20

వివిక్తక్షేమశరణో మద్భావవిమలాశయః ।
అత్మానం చింతయేదేకమభేదేన మయా మునిః । 21

అన్వీక్షేతాత్మనో బంధం మోక్షం చ జ్ఞాననిష్ఠయా ।
బంధ ఇంద్రియవిక్షేపో మోక్ష ఏషాం చ సంయమః । 22

తస్మాన్నియమ్య షడ్వర్గం మద్భావేన చరేన్మునిః ।
విరక్తః క్షుల్లకామేభ్యో లబ్ధ్యాఽతత్మని సుఖం మహత్ । 23

పురగ్రామప్రజాన్ సార్థాన్ భిక్షార్థం ప్రవిశంశ్చరేత్ ।
పుణ్యదేశసరిచ్చైలవనాశ్రమవతీం మహీమ్ । 24

వానప్రస్థాశ్రమపదేష్వభీక్షం భైక్ష్యమాచరేత్ ।
సంసిద్ధ్యత్యాశ్వసంమోహః శుద్ధసత్త్వః శిలాంధసా । 25

నైతద్ వస్తుతయా పశ్యేద్ దృశ్యమానం వినశ్యతి ।
అసత్తచిత్తో విరమేదిహాముత్ర చిత్తీర్షితాత్ । 26

యదేతదాత్మని జగన్మనోవాక్ప్రాణసంహతమ్ ।
సర్వం మాయేతి తర్కేణ స్వప్తస్త్వత్త్వా న తత్ స్మరేత్ । 27

జ్ఞాననిష్ఠో విరక్తో వా మద్భక్తో వానపేక్షకః ।
నలింగానాశ్రమాంస్త్యక్త్వా చరేదవిధిగోచరః । 28

బుధో బాలకవత్ క్రీడేత్ కుశలో జడవచ్చరేత్ ।
వదేదున్మత్తవద్ విద్వాన్ గోచర్యాం నైగమశ్చరేత్ । 29

వేదవాదరతో న స్యాన్న పాషండీ న హైతుకః ।
శుష్కవాదవిపాదే న కంచితృక్షం సమాశ్రయేత్ । 30

నోద్విజేత జనాద్ధీరో జనం చోద్వేజయేన్న తు ।
అతివాదాంస్తితిక్షేత నావమన్యేత కంచన ।
దేహముద్దిశ్య పశువద్ వైరం కుర్యాన్న కేనచిత్ । 31

ఏక ఏవ పరో హ్యత్మా భూతేష్వాత్మన్యవస్థితః ।
యథేందురుదపాత్రేషు భూతాన్యేకాత్మకాని చ । 32

అలబ్ధ్యా న విషీదేత కాలే కాలేఽశనం క్వచిత్ ।
లబ్ధ్యా న హ్యషేద్భృతిమానుభయం దైవయంత్రితమ్ । 33

అహారార్థం సమీహేత యుక్తం తత్ ప్రాణధారణమ్ ।
తత్త్వం విమృశ్యతే తేన తద్ విజ్ఞాయ విముచ్యతే । 34

యదృచ్ఛయోపపన్నాన్నమద్యాచ్రేష్టముతాపరమ్ ।
తథా వాసస్తథా శయ్యాం ప్రాప్తం ప్రాప్తం భజేన్మునిః । 35

శౌచమాచమనం స్నానం న తు చోదనయా చరేత్ ।
అన్యాంశ్చ నియమాన్ జ్ఞానీ యథాహం లీలయేశ్వరః । 36

న హి తస్య వికల్పాభ్యా యా చ మద్వీక్షయా హతా ।
అదేహంతాత్ క్వచిత్త్వతిః తతః సంపద్యతే మయా । 37

దుఃఖోదర్కేషు కామేషు జాతనిర్వేద ఆత్మవాన్ ।
అజిజ్ఞాసితమద్దర్శో గురుం మునిముపాప్రజేత్ । 38

తావత్ పరిచరేత్ భక్తః శ్రద్ధావాననసూయకః ।
యావద్ బ్రహ్మ విజానీయాత్ మామేవ గురుమాదృతః । 39

యస్త్యసంయతషడ్వర్గః ప్రచండేంద్రియసారథిః ।
జ్ఞానవైరాగ్యరహితః త్రిదండముపజీవతి । 40

సురానాత్మానమాత్మస్థం నిహ్నుతే మాం చ ధర్మహా ।
అవిపక్వకషాయోఽస్మాత్ అముష్మాచ్చ విహీయతే । 41

భిక్షోర్తర్కః శమోఽహింసా తప ఋక్షా వనౌకసః ।
గృహిణో భూతరక్షేజ్యా ద్విజస్యాచార్యసేవనమ్ । 42

బ్రహ్మచర్యం తపః శౌచం సంతోషో భూతసాహృదమ్ ।
గృహస్థస్యాప్యుతా గంతుః సర్వేషాం మదుపాసనమ్ । 43

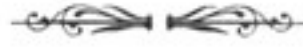
ఇతి మాం యః స్వధర్మేణ భజన్నిత్యమనన్యభాక్ ।
సర్వభూతేషు మద్భావో మద్భక్తిం విందతే దృఢామ్ । 44

భక్త్యోద్ధవానపాయున్యా సర్వలోకమహేశ్వరమ్ ।
సర్వోత్పత్త్యప్యయం బ్రహ్మ కారణం మోపయాతి సః । 45

ఇతి స్వధర్మనిర్లిక్తనత్వో నిర్జ్ఞాతమద్గతిః ।
జ్ఞానవిజ్ఞానసంపన్నో న చిరాత్ సముపైతి మామ్ । 46

వర్ణాశ్రమవతాం ధర్మ ఏష ఆచారలక్షణః । ఏతత్తేఽభిహితం సాధో భవాన్ పృచ్ఛతి యచ్ఛ మామ్ ।
స ఏవ మద్భక్తియుతో నిశ్చేయసకరః పరః । 47 యథా స్వధర్మసంయుక్తో భక్తో మాం సమియాత్ పరమ్ । 48
ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే అష్టాదశోఽధ్యాయః (18)

19 - అథ ఏకోనవింశోఽధ్యాయః

శ్రీభగవానువాచ

యో విద్యాశ్రుతసంపన్న ఆత్మవాన్ నానుమానికః ।
మాయామాత్రమిదం జ్ఞాత్వా జ్ఞానం చ మయి సన్న్వసేత్ । 1

జ్ఞానినస్త్వహమేవేష్టః స్వార్థో హేతుశ్చ సమ్మతః ।
స్వర్గశ్చైవాపవర్గశ్చ నాన్యోఽర్థో మద్భుతే ప్రియః । 2

జ్ఞానవిజ్ఞానసంసిద్ధాః పదం శ్రేష్ఠం విదుర్ముమ ।
జ్ఞానీ ప్రియతమోఽతేమే జ్ఞానేనాసౌ బిభర్తి మామ్ । 3

తపస్తీర్థం జపో దానం పవిత్రాణీతరాణి చ ।
నాలంకుర్వంతి తాం సిద్ధిం యా జ్ఞానకలయా కృతా । 4

తస్మాత్ జ్ఞానేన సహితం జ్ఞాత్వా స్వాత్మానముద్ధవ ।
జ్ఞానవిజ్ఞానసంపన్నో భజ మాం భక్తిభావితః । 5

జ్ఞానవిజ్ఞానయజ్ఞేన మామిష్ట్యాత్మానమాత్మని ।
సర్వయజ్ఞపతిం మాం వై సంసిద్ధిం మునయోఽగమన్ । 6

త్వయ్యుద్ధవాశ్రయతి యస్త్రివిధో వికారో
మాయాంతరాఽపతతి నాద్యపవర్గయోర్యత్ ।
జన్మాదయోఽస్య యదమీ తవ తస్య కిం స్యుః
ఆద్యంతయోర్యదసతోఽస్తి తదేవ మధ్యే । 7

ఉద్ధవ ఉవాచ

జ్ఞానం విశుద్ధం విపులం యథైతద్
వైరాగ్యవిజ్ఞానయుతం పురాణమ్ ।
అభ్యాసా విశ్వేశ్వర విశ్వమూర్తే
త్వద్భక్తియోగం చ మహద్ విమృగ్యమ్ । 8

తాపత్రయేణాభిహతస్య ఘోరే
సంతప్యమానస్య భవాధ్వనీశ ।
పశ్యామి నాన్యచ్ఛరణం తవాంఘ్రి-
ద్వంద్వాతపత్రాదమృతాభివర్షాత్ । 9

దృష్టం జనం సంపతితం బిలేఽస్మిన్
కాలాహినా క్షుద్రసుఖోరుతర్షమ్ ।
సముద్దరైనం కృపయాపవర్షయః
వచోభిరాసించ మహానుభావ । 10

శ్రీభగవానువాచ

ఇత్థమేతత్ పురా రాజా భీష్మం ధర్మభృతాం వరమ్ ।
అజాతశత్రుః పప్రచ్ఛ సర్వేషాం నోఽనుశృణ్వతామ్ । 11

నివృత్తే భారతే యుద్ధే సుహృన్నిధనవిహ్వలః ।
శ్రుత్వా ధర్మాన్ బహూన్ పశ్యాన్మోక్షధర్మానప్పచ్ఛత । 12

తానహం తేఽభిధాస్యామి దేవవ్రతముఖాచృతాన్ ।
జ్ఞానవైరాగ్యవిజ్ఞానశ్రద్ధాభక్తువబృంహితాన్ । 13

నవైకాదశ పంచ త్రీన్ భావాన్ భూతేషు యేన వై ।
ఈక్షేతాతైకమప్యేషు తత్ జ్ఞానం మమ నిశ్చితమ్ । 14

ఏతదేవ హి విజ్ఞానం న తథైకేన యేన యత్ ।
స్థిత్యుత్పత్త్యవ్యయాన్ పశ్యేద్ భావానాం త్రిగుణాత్మనామ్ । 15

ఆదావంతే చ మధ్యే చ సృజ్యాత్ సృజ్యం యదన్వియాత్ ।
పునస్తత్రుతీసంక్రామే యచ్ఛిష్యేత తదేవ సత్ । 16

శ్రుతిః ప్రత్యక్షమైతిహ్యమనుమానం చతుష్టయమ్ ।
ప్రమాణేష్వనవస్తానాద్ వికల్పాత్ స విరజ్యతే । 17

కర్మణాం పరిణామిత్వాదావిరించాదమంగళమ్ ।
విపశ్చిన్నశ్వరం పశ్యేదదృష్టమపి దృష్టవత్ । 18

భక్తియోగః పురైవోక్తః ప్రీయమాణాయ తేఽనఘ ।
పునశ్చ కథయిష్యామి మద్భక్తేః కారణం పరమ్ । 19

శ్రద్ధామృతకథాయాం మే శశ్వన్నదనుకీర్తనమ్ ।
పరినిష్ఠా చ పూజాయాం స్తుతిభిః స్తవనం మమ । 20

ఆదరః పరిచర్యాయాం సర్వాంగైరభివందనమ్ ।
మద్భక్తపూజాభ్యధికా సర్వభూతేషు మన్మతిః । 21

మదర్థేఽష్టంగచేష్టా చ వచసా మద్గుణేరణమ్ ।
మయ్యర్చణం చ మనసః సర్వకామవివర్జనమ్ । 22

మదర్థేఽర్థపరిత్యాగో భోగస్య చ సుఖస్య చ ।
ఇష్టం దత్తం హతం జప్తం మదర్థం యద్ వ్రతం తపః । 23

ఏవం ధర్మైర్మనుష్యాణాముద్దవాత్మనివేదినామ్ ।
మయి సంజాయతే భక్తిః కోఽన్యోఽర్థోఽస్యావశిష్యతే । 24

యదాఽత్మన్యర్పితం చిత్తం శాంతం సత్త్వోపబృంహితమ్ ।
ధర్మం జ్ఞానం సవైరాగ్యమైశ్వర్యం చాభిషద్యతే । 25

యదర్పితం తద్వికల్పే ఇంద్రియైః పరిధావతి ।
రజస్వలం చాసన్నిష్టం చిత్తం విద్ధి విపర్యయమ్ । 26

ధర్మో మద్భక్తికృత్ ప్రోక్తో జ్ఞానం చైకాత్మ్యదర్శనమ్ ।
గుణేష్వసంగో వైరాగ్యమైశ్వర్యం చాణిమాదయః । 27

ఉద్ధవ ఉవాచ

యమః కతివిధః ప్రోక్తో నియమో వారికర్మస ।
కః శమః కో దమః కృష్ణ కా తితిక్షా ధృతిః ప్రభో । 28

కిం దానం కిం తపః శౌర్యం కిం సత్యమృతముచ్యతే ।
కస్త్యాగః కిం ధనం చేష్టం కో యజ్ఞః కా చ దక్షిణా । 29

పుంసః కింస్విద్ బలం శ్రీమన్ భగో లాభశ్చ కేశవ ।
కా విద్యా హీః పరా కా శ్రీః కిం సుఖం దుఃఖమేవ చ । 30

కః పండితః కశ్చ మూర్ఖః కః పంథా ఉత్పథశ్చ కః ।
కః స్వర్గో నరకః కఃస్విత్ కో బంధురుత కిం గృహమ్ । 31

క ఆధ్యః కో దరిద్రో వా కృపణః కః క రఃశ్వరః ।
వీతాన్ ప్రశ్నాన్మమ బ్రూహి విపరీతాంశ్చ సత్వతే । 32

శ్రీభగవానువాచ

అహింసా సత్యమస్తేయమసంగో హీరసంచయః ।
అస్తిక్యం బ్రహ్మచర్యం చ మౌనం శ్చైర్యం క్షమాభయమ్ । 33

శౌచం జపస్తపో హోమః శ్రద్ధాఽతిథ్యం మదర్శనమ్ ।
తీర్థాటనం పరార్థేహ తుష్టిరాచార్యసేవనమ్ । 34

వీతే యమాః సనియమా ఉభయోర్ద్వాదశ స్మృతాః ।
పుంసాముపాసితాస్తాత యథాకామం దుహంతి హి । 35

శమో మన్నిష్ఠతా బుద్ధేర్జమ ఇంద్రియసంయమః ।
తితిక్షా దుఃఖసంమర్షో జిహ్వోపస్తజయో ధృతిః । 36

దండన్యాసః పరం దానం కామత్యాగస్తపః స్మృతమ్ ।
స్వభావవిజయః శౌర్యం సత్యం చ సమదర్శనమ్ । 37

ఋతం చ సూన్యతా వాణీ కవిభిః పరికీర్తితా ।
కర్మస్వసంగమః శౌచం త్యాగః సన్న్యాస ఉచ్యతే । 38

ధర్మ ఇష్టం ధనం నృణాం యజ్ఞోఽహం భగవత్తమః ।
దక్షిణా జ్ఞానసందేశః ప్రాణాయామః పరం బలమ్ । 39

భగో మ ఐశ్వరో భావో లాభో మద్భక్తిరుత్తమః ।
విద్యా ఽత్మని భిదాబాధో జగుప్సా హీరకర్మసు । 40

శ్రీర్గుణా నైరపేక్ష్యాద్యాః సుఖం దుఃఖసుఖాత్మయః ।
దుఃఖం కామసుఖాపేక్షా పండితో బంధమోక్షవిత్ । 41

మూర్ఖో దేహోద్యహంబుద్ధిః పంథా మన్నిగమః స్మృతః ।
ఉత్పథశ్చిత్తవిక్షేపః స్వర్గః సత్త్వగుణోదయః । 42

నరకస్తమఉన్నాహో బంధుర్గురురహం సఖే ।
 గృహం శరీరం మానుష్యం గుణాఢ్యో హ్యధ్య ఉచ్యతే । 43
 దరిద్రో యస్త్వసంతుష్టః కృపణో యో ఽజితేంద్రియః ।
 గుణేష్యసక్తధీరీశో గుణనంగో విపర్యయః । 44

వీత ఉద్ధవ తే ప్రశ్నాః సర్వే సాధు నిరూపితాః ।
 కిం వర్జితేన బహునా లక్షణం గుణదోషయోః ।
 గుణదోషదృశిర్దోషో గుణస్తాభయవర్జితః । 45

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే ఏకోనవింశోఽధ్యాయః (19)

20 - అథ వింశోఽధ్యాయః

ఉద్ధవ ఉవాచ

విధిశ్చ ప్రతిషేధశ్చ నిగమో హిశ్వరస్య తే ।
 అవేక్షతేఽరవిందాక్ష గుణం దోషం చ కర్మణామ్ । 1
 వర్ణాశ్రమవికల్పం చ ప్రతిలోమానులోమజమ్ ।
 ద్రవ్యదేశవయఃకాలాన్ స్వర్గం నరకమేవ చ । 2
 గుణదోషభిదాదృష్టిమంతరేణ వచస్తవ ।
 నిశ్చేయసం కథం నృణాం నిషేధవిధిలక్షణమ్ । 3
 పితృదేవమనుష్యాణాం వేదశ్చక్షుస్తవేశ్వర ।
 శ్రేయస్త్వనుపలబ్ధేఽర్థే సాధ్యసాధనయోరపి । 4
 గుణదోషభిదాదృష్టిర్నిగమాత్తే న హి స్వతః ।
 నిగమేనాపవాదశ్చ భిదాయా ఇతి హ భ్రమః । 5

శ్రీభగవానువాచ

యోగాస్త్రయో మయా ప్రోక్తా నృణాం శ్రేయోవిధిత్సయా ।
 జ్ఞానం కర్మ చ భక్తిశ్చ నోపాయోఽన్యోఽస్తి కుత్రచిత్ । 6
 నిర్విణ్ణానాం జ్ఞానయోగో న్యాసినామిహ కర్మసు ।
 తేష్యనిర్విణ్ణచిత్తానాం కర్మయోగస్తు కామినామ్ । 7
 యదృచ్ఛయా మత్కథాదౌ జాతశ్రద్ధస్తు యః పుమాన్ ।
 న నిర్విణ్ణో నాతినక్తో భక్తియోగోఽస్య సిద్ధిదః । 8
 తావత్ కర్మాణి కుర్వీత న నిర్విద్యేత యావతా ।
 మత్కథాశ్రవణాదౌ వా శ్రద్ధా యావన్న జాయతే । 9

స్వధర్మస్థో యజన్ యజ్ఞైరనాశీఃకామ ఉద్ధవ ।
 న యాతి స్వర్గనరకౌ యద్యన్యన్న సమాచరేత్ । 10
 అస్మిన్ లోకే వర్తమానః స్వధర్మస్థోఽనఘః శుచిః ।
 జ్ఞానం విశుద్ధమాప్నోతి మద్భక్తిం వా యదృచ్ఛయా । 11
 స్వర్గిణో ఽప్యేతమిచ్ఛంతి లోకం నిరయిణస్తథా ।
 సాధకం జ్ఞానభక్తిభ్యాముభయం తదసాధకమ్ । 12
 న నరః స్వర్గతిం కాంక్షేన్నారకీం వా విచక్షణః ।
 నేమం లోకం చ కాంక్షేత దేహవేశాత్ ప్రమాద్యతి । 13
 వీతద్విద్వాన్ పురా మృత్యోరభవాయ ఘటేత సః ।
 అప్రమత్త ఇదం జ్ఞాత్వా మర్త్యమప్యర్థసిద్ధిదమ్ । 14
 ఛిద్యమానం యమైరేతైః కృతనీడం వనస్పతిమ్ ।
 ఖగః స్వకేతముత్సృజ్య క్షేమం యాతి హ్యలంపటః । 15

అహోరాత్రైశ్చిద్యమానం బుద్ధ్యాఽయుర్భయవేషధుః ।
 ముక్తసంగః పరం బుద్ధ్యా నిరీహ ఉపశామ్యతి । 16

నృదేహమాద్యం సులభం సుదుర్లభం
 స్థవం సుకల్పం గురుకర్మధారమ్ ।
 మయానుకూలేన నభస్వతేరితం
 పుమాన్ భవాద్భిం న తరేత్ స ఆత్మహా । 17

యదారంభేషు నిర్విణ్ణో విరక్తః సంయతేంద్రియః ।
 అభ్యాసేనాత్మనో యోగీ ధారయేదచలం మనః । 18

ధార్యమాణం మనో యర్హి భ్రామ్యదాశ్వనవస్థితమ్ ।
అతంద్రితోఽనురోధేన మార్గేణాత్మవశం నయేత్ ॥ 19

మనోగతిం న విస్మజేజ్జితప్రాణో జితేంద్రియః ।
సత్త్వసంపన్నయా బుద్ధ్యా మన ఆత్మవశం నయేత్ ॥ 20

ఏష వై పరమో యోగో మనసః సంగ్రహః స్మృతః ।
హృదయజ్ఞత్వమన్విచ్ఛన్దమ్యస్యేవార్పతో ముహుః ॥ 21

సాంఖ్యేన సర్వభావానాం ప్రతిలోమానులోమతః ।
భవాప్యయావనుధ్యామేన్మనో యావత్ ప్రసీదతి ॥ 22

నిర్విణ్ణస్య విరక్తస్య పురుషస్యోక్తవేదినః ।
మనస్త్యజతి దౌరాత్మ్యం చింతితస్యానుచింతయా ॥ 23

యమాదిభిర్యోగపథైరాన్వీక్షిక్యా చ విద్యయా ।
మమార్చోపాసనాభిర్వా నాన్యైర్యోగ్యం స్మరేన్మనః ॥ 24

యది కుర్యాత్ప్రమాదేన యోగీ కర్మ విగర్హితమ్ ।
యోగేనైవ దహేదంహో నాన్యత్ తత్ర కదాచన ॥ 25

స్వే స్వేఽధికారే యా నిష్ఠా స గుణః పరికీర్తితః ।
కర్మణాం జాత్యశుద్ధానాం అనేన నియమః కృతః ।
గుణదోషవిధానేన సంగానాం త్యాజనేచ్ఛయా ॥ 26

జాతశ్రద్ధో మత్కథాసు నిర్విణ్ణః సర్వ కర్మసు ।
వేద దుఃఖాత్మకాన్ కామాన్ పరిత్యాగే ఽప్యనీశ్వరః ॥ 27

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే వింశోఽధ్యాయః (20)

21 - అథ ఏకవింశోఽధ్యాయః

శ్రీభగవానువాచ

య ఏతాన్ మత్పథో హిత్వా భక్తిజ్ఞానక్రియాత్మకాన్ ।
క్షుద్రాన్ కామాశ్చలైః ప్రాణైర్బుధంతః సంసరంతి తే ॥ 1

తతో భజేత మాం ప్రీతః శ్రద్ధాళుర్బుధనిశ్చయః ।
జషమాణశ్చ తాన్ కామాన్ దుఃఖోదర్కాంశ్చ గర్హయన్ ॥ 28

ప్రాక్షేన భక్తియోగేన భజతో మానకృన్మునేః ।
కామా హృదయ్యా నశ్యంతి సర్వే మయి హృది స్థితే ॥ 29

భిద్యతే హృదయగ్రంథిశ్చిద్యంతే సర్వసంశయాః ।
క్షీయంతే చాస్య కర్మాణి మయి దృష్టేఽఖిలాత్మని ॥ 30

తస్మాన్మదృక్తియుక్తస్య యోగినో వై మదాత్మనః ।
న జ్ఞానం న చ వైరాగ్యం ప్రాయః శ్రేయో భవేదిహ ॥ 31

యత్ కర్మభిర్యత్తపసా జ్ఞానవైరాగ్యతశ్చ యత్ ।
యోగేన దానధర్మేణ శ్రేయోభిరితరైరపి ॥ 32

సర్వం మదృక్తియోగేన మదృక్తో లభతే ఽంజసా ।
స్వర్గాపవర్గం మద్దామ కథంచిద్యది వాంఛతి ॥ 33

న కించిత్సాధవో ధీరా భక్తా హ్యేకాంతినో మమ ।
వాంఛంత్యపి మయా దత్తం కైవల్యమపునర్భవమ్ ॥ 34

నైరపేక్ష్యం పరం ప్రాహుర్నిశ్చేయసమనల్పకమ్ ।
తస్మాన్నిరాశిషో భక్తిర్నిరపేక్షస్య మే భవేత్ ॥ 35

న మయ్యేకాంతభక్తానాం గుణదోషోద్భవా గుణాః ।
సాధూనాం సమచిత్తానాం బుద్ధేః పరముపేయుషామ్ ॥ 36

ఏవమేతాన్మయాదిష్టాననుతిష్ఠంతి మే పథః ।
క్షేమం విందంతి మత్స్థానం యద్రుహ్మా పరమం విదుః ॥ 37

స్వే స్వేఽధికారే యా నిష్ఠా సగుణః పరికీర్తితః ।
విపర్యయస్తు దోషః స్యాదుభయోరేష నిశ్చయః ॥ 2

శుద్ధ్యశుద్ధీ విధీయేతే సమానేష్యపి వస్తుషు ।
ద్రవ్యస్య విచికిత్సార్థం గుణదోషౌ శుభాశుభౌ ॥ 3

ధర్మార్థం వ్యవహారార్థం యాత్రార్థమితి చానఘ ।
దర్శితోఽయం మయాఽఽచారో ధర్మముద్వహతాం ధురమ్ ॥ 4

భూమ్యంబ్యగ్న్వనిలాకాశా భూతానాం పంచ ధాతవః ।
అబ్రహ్మస్థావరాదీనాం శారీరా ఆత్మసంయుతాః ॥ 5

వేదేన నామరూపాణి విషమాణి సమేష్యపి ।
ధాతుషూద్ధవ కల్ప్యంతే వీతేషాం స్వార్థసిద్ధయే ॥ 6

దేశకాలాదిభావానాం వస్తూనాం మమ సత్తమ ।
గుణదోషౌ విధీయేతే నియమార్థం హి కర్మణామ్ ॥ 7

అకృష్ణసారో దేశానామబ్రహ్మణ్యోఽశుచిర్భవేత్ ।
కృష్ణసారోఽప్యసావీరః కీకటోఽసంస్కలేరిణమ్ ॥ 8

కర్మణ్యో గుణవాన్ కాలో ద్రవ్యతః స్వత ఏవ వా ।
యతో నివర్తతే కర్మ స దోషోఽకర్మకః స్మృతః ॥ 9

ద్రవ్యస్య శుద్ధ్యశుద్ధీ చ ద్రవ్యేణ వచనేన చ ।
సంస్కారేణాథ కాలేన మహత్త్వాల్పతయాథవా ॥ 10

శక్త్యాఽశక్త్యాథవా బుద్ధ్యా సమృద్ధ్యా చ యదాత్మనే ।
అఘం కుర్వంతి హి యథా దేశావస్థానుసారతః ॥ 11

ధాన్యదార్వస్థితంతూనాం రసతైజసచర్మణామ్ ।
కాలవాయ్యగ్నిమృత్తయైః పార్థివానాం యుతాయుతైః ॥ 12

అమేధ్యలిప్తం యద్ యేన గంధం లేపం వ్యపోహతి ।
భజతే ప్రకృతిం తస్య తచ్చౌచం తావదిష్యతే ॥ 13

స్నానదానతపోఽవస్థావీర్యసంస్కారకర్మభిః ।
మత్స్యత్యా చాత్మనః శౌచం శుద్ధః కర్మాచరేద్ ద్విజః ॥ 14

మంత్రస్య చ పరిజ్ఞానం కర్మశుద్ధిర్మదర్పణమ్ ।
ధర్మః సంపద్యతే షడ్భిరధర్మస్తు విపర్యయః ॥ 15

క్వచిద్ గుణోఽపి దోషః స్వాద్దోషోఽపి విధినా గుణః ।
గుణదోషార్థనియమస్తద్భిదామేవ బాధతే ॥ 16

సమానకర్మాచరణం పతితానాం న పాతకమ్ ।
ఔత్పత్తికో గుణః సంగో న శయానః పతత్యధః ॥ 17

యతో యతో నివర్తేత విముచ్యేత తతస్తతః ।
ఏష ధర్మో నృణాం క్షేమః శోకమోహభయాపహః ॥ 18

విషయేషు గుణాధ్యాసాత్ పుంసః సంగస్తతో భవేత్ ।
సంగాత్తత్ర భవేత్ కామః కామాదేవ కలిర్భృణామ్ ॥ 19

కలేర్దుర్విషహః క్రోధస్తమస్తమనువర్తతే ।
తమసా గ్రస్యతే పుంసశ్చేతనా వ్యాపినీ ద్రుతమ్ ॥ 20

తయా విరహితస్సాధో జంతుః శూన్యాయ కల్పతే ।
తతోఽస్య స్వార్థవిభ్రంశో మూర్ఛితస్య మృతస్య చ ॥ 21

విషయాభినివేశేన నాత్మానం వేద నాపరమ్ ।
వృక్షజీవికయా జీవన్ వ్యర్థం భస్త్రేవ యః శ్వసన్ ॥ 22

ఫలశ్రుతిరియం నృణాం న శ్రేయో రోచనం పరమ్ ।
శ్రేయోవివక్షయా ప్రోక్తం యథా భైషజ్యరోచనమ్ ॥ 23

ఉత్పత్త్యైవ హి కామేషు ప్రాణేషు స్వజనేషు చ ।
ఆనక్తమనసో మర్త్యా ఆత్మనోఽనర్థహేతుషు ॥ 24

న తానవిదుషః స్వార్థం భ్రామ్యతో వృజినాధ్వని ।
కథం యుంజ్యాత్ పునస్తేషు తాంస్తమో విశతో బుధః ॥ 25

ఏవం వ్యవసితం కేచిదవిజ్ఞాయ కుబుద్ధయః ।
ఫలశ్రుతిం కుసుమితాం న వేదజ్ఞా వదంతి హి ॥ 26

కామినః కృపణా లుబ్ధాః పుష్పేషు ఫలబుద్ధయః ।
అగ్నిముగ్ధా ధూమతాంతాః స్వం లోకం న విదంతి తే ॥ 27

న తే మామంగ జానంతి హృదిస్థం య ఇదం యతః ।
ఉక్తశస్త్రా హ్యనుత్పపో యథా నీహారచక్షుషః ॥ 28

తే మే మత మవిజ్ఞాయ పరోక్షం విషయాత్మకాః ।
హింసాయాం యది రాగః స్వాద్ యజ్ఞ ఏవ న చోదనా ॥ 29

హింసావిహారా హ్యలభైః పశుభిః స్వసుభేచ్ఛయా ।
యజంతే దేవతా యజ్ఞైః పితృభూతపతీన్ ఖలాః ॥ 30

స్వప్నోపమమముం లోకమసంతం శ్రవణప్రియమ్ ।
అశిషో హృది సంకల్ప్య త్యజంత్యర్థాన్ యథా వణిక్ ॥ 31

రఙ్గఃసత్త్వతమోనిష్ఠో రఙ్గఃసత్త్వతమోఽపః ।
ఉపాసతే హింద్రముఖ్యాన్ దేవాదీన్ న తతైవ మామ్ ॥ 32

ఇష్టేహ దేవతా యజ్ఞైర్గత్వా రంస్యామహే దివి ।
తస్యాంత ఇహ భూయాస్మ మహాశాలా మహాకులాః ॥ 33

ఏవం పుష్పితయా వాచా వ్యాక్షిప్తమనసాం నృణామ్ ।
మానినాం చాతిస్తబ్దానాం మద్వార్తాపి న రోచతే ॥ 34

వేదా బ్రహ్మాత్మవిషయాః స్త్రికాండవిషయా ఇమే ।
పరోక్షవాదా ఋషయః పరోక్షం మమ చ ప్రియమ్ ॥ 35

శబ్దబ్రహ్మ సుదుర్బోధం ప్రాణేంద్రియమనోమయమ్ ।
అనంతపారం గంభీరం దుర్విగాహ్యం సముద్రవత్ ॥ 36

మయోపబృంహితం భూమ్నా బ్రహ్మణానంతశక్తినా ।
భూతేషు ఫరోషరూపేణ బిసేషూర్లేవ లక్ష్యతే ॥ 37

యథోర్ధనాభిర్న్యదయాదూర్ణాముద్వమతే ముఖాత్ ।
ఆకాశాద్ ఫరోషవాన్ ప్రాణో మనసా స్పర్శరూపిణా ॥ 38

ఛందోమయోఽమృతమయః సహస్రపదవీం ప్రభుః ।
ఓంకారాద్ వ్యంజితస్పర్శస్వరోష్మాంతఃస్థభూషితామ్ ॥ 39

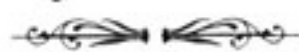
విచిత్రభాషావితతాం ఛందోభిశ్చతురుత్తరైః ।
అనంతసారాం బృహతీం సృజత్యాక్షిపతే స్వయమ్ ॥ 40

గాయత్ర్యుష్ణిగనుష్టుప్స బృహతీ పక్షిరేవ చ ।
త్రిష్టుప్సగత్యతి ఛందో హ్యత్యష్ట్యతిజగద్విరాట్ ॥ 41

కిం విధత్తే కిమాచక్షే కిమనూద్య వికల్పయేత్ ।
ఇత్యస్యా హృదయం లోకే నాన్యో మద్ వేద కశ్చన ॥ 42

మాం విధత్తేఽభిధత్తే మాం వికల్ప్యాపోహ్యతే త్వహమ్ ।
ఏతావాన్ సర్వవేదార్థః శబ్ద అస్థాయ మాం భిదామ్ ।
మాయామాత్రమనూద్యాంతే ప్రతిషిధ్య ప్రసీదతి ॥ 43

ఇతిశ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే ఏకవింశోఽధ్యాయః (21)

22 - అథ ద్వావింశోఽధ్యాయః

ఉద్ధవ ఉవాచ

కతి తత్త్వాని విశ్వేశ సంఖ్యాతాన్యషిభిః ప్రభో ।
నవైకాదశ పంచ త్రిణ్యత్త త్వమిహ శుశ్రుమ ॥ 1

కేచిత్ షడ్వింశతిం ప్రాహురపరే పంచవింశతిమ్ ।
సప్తైకే నవ షట్ కేచిచ్ఛత్వార్యేకాదశాపరే ॥ 2

కేచిత్ సప్తదశ ప్రాహుః షోడశైకే త్రయోదశ ।
ఏతావత్త్వం హి సంఖ్యానామృషయో యద్వివక్షయా ।
గాయంతి పృథగాయుష్మన్నిదం నో వక్తుమర్హసి ॥ 3

శ్రీభగవానువాచ

యుక్తం చ సంతి సర్వత్ర భాషంతే బ్రాహ్మణా యథా ।
మాయాం మదీయాముద్భవ్యా వదతాం కిం ను దుర్బటమ్ ॥ 4

నైతదేవం యథాత్మ త్వం యదహం వచ్చి తత్తథా ।
ఏవం వివదతాం హేతుం శక్తయో మే దురత్యయాః ॥ 5

యాసాం వ్యతికరాదాసీద్ వికల్పో వదతాం పదమ్ ।
ప్రాప్తే శమదమేఽప్యేతి వాదస్తమనుశామ్యతి ॥ 6

పరస్పరానుప్రవేశాత్ తత్త్వానాం పురుషర్షభ ।
పౌర్వాపర్యప్రసంఖ్యానం యథా వక్తుర్వివక్షితమ్ । 7

ఏకస్మిన్నపి దృశ్యంతే ప్రవిష్టానీతరాణి చ ।
పూర్వస్మిన్ వా పరస్మిన్ వా తత్త్వే తత్త్వాని సర్వశః । 8

పౌర్వాపర్యమతోఽమీషాం ప్రసంఖ్యానమభీష్పతామ్ ।
యథా వివిక్తం యద్విక్తం గృహీమో యుక్తిసంభవాత్ । 9

అనాద్యవిద్యాయుక్తస్య పురుషస్యాత్మవేదనమ్ ।
స్వతో న సంభవేదన్యః తత్త్వజ్ఞో జ్ఞానదో భవేత్ । 10

పురుషేశ్వరయోరత్ర న వైలక్షణ్యమణ్యపి ।
తదన్యకల్పనాపార్థా జ్ఞానం చ ప్రకృతేర్గుణః । 11

ప్రకృతిర్గుణసామ్యం వై ప్రకృతేర్నాత్మనో గుణాః ।
సత్త్వం రజస్తమ ఇతి స్థితుత్పత్త్యంతహేతవః । 12

సత్త్వం జ్ఞానం రజః కర్మ తమోఽజ్ఞానమిహోచ్యతే ।
గుణవ్యతికరః కాలః స్వభావః సూత్రమేవ చ । 13

పురుషః ప్రకృతిర్వ్యక్తమహంకారో నభోఽనిలః ।
జ్యోతిరాపః క్షీతిరితి తత్త్వాన్యక్తాని మే నవ । 14

శ్రోత్రం త్వగర్చనం ఘ్రాణో జిహ్వేతి జ్ఞానశక్తయః ।
వాక్పాణ్యపస్తపాయంఘ్రః కర్మాణ్యంగోభయం మనః । 15

శబ్ద స్పర్శో రసో గంధో రూపం చేత్యర్థజాతయః ।
గత్యుక్త్యుత్సర్గశిల్పాని కర్మాయతనసిద్ధయః । 16

సర్గాదౌ ప్రకృతిర్వ్యస్య కార్యకారణరూపిణీ ।
సత్త్వాదిభిర్గుణైర్దత్తే పురుషోఽవ్యక్త ఈక్షతే । 17

వ్యక్తాదయో వికుర్వాణా ధాతవః పురుషేక్షయా ।
లబ్ధవీర్యాః సృజంత్యండం సంహతాః ప్రకృతేర్బలాత్ । 18

సప్తైవ ధాతవ ఇతి తత్రార్థాః పంచ భాదయః ।
జ్ఞానమాత్మోభయాధారస్తతో దేహేంద్రియాసవః । 19

షడిత్యత్రాపి భూతాని పంచ షష్టః పరః పుమాన్ ।
తైర్యుక్త ఆత్మసంభూతైః సృష్టేదం సముపావిశత్ । 20

చత్వార్యేవేతి తత్రాపి తేజ ఆపోఽన్నమాత్మనః ।
జాతాని తైరిదం జాతం జన్మావయవినః ఖలు । 21

సంఖ్యానే సప్తదశకే భూతమాత్రేంద్రియాణి చ ।
పంచ పంచైకమనసా ఆత్మా సప్తదశః స్మృతః । 22

తద్వత్ షోడశసంఖ్యానే ఆత్మైవ మన ఉచ్యతే ।
భూతేంద్రియాణి పంచైవ మన ఆత్మా త్రయోదశ । 23

ఏకాదశత్వ ఆత్మాసా మహాభూతేంద్రియాణి చ ।
అష్టై ప్రకృతయశ్చైవ పురుషశ్చ నవేత్యథ । 24

ఇతి నానాప్రసంఖ్యానం తత్త్వానామృషిభిః కృతమ్ ।
సర్వం న్యాయ్యం యుక్తిమత్త్వాద్ విదుషాం కిమశోభనమ్ । 25

ఉద్ధవ ఉవాచ

ప్రకృతిః పురుషశ్చోభౌ యద్యప్యాత్మవిలక్షణౌ ।
అన్యోన్యాపాశ్రయాత్ కృష్ణ దృశ్యతే న భిదా తయోః ।
ప్రకృతౌ లక్ష్యతే హ్యత్మా ప్రకృతిశ్చ తథాత్మని । 26

ఏవం మే పుండరీకాక్ష మహాంతం సంశయం హృది ।
చేత్తుమర్హసి సర్వజ్ఞ వచోభిర్నయనైపుణైః । 27

త్వత్తో జ్ఞానం హి జీవానాం ప్రమోషస్తేఽత్ర శక్తితః ।
త్వమేవ హ్యేత్యత్మమాయాయా గతిం వేత్త న చాపరః । 28

శ్రీభగవానువాచ

ప్రకృతిః పురుషశ్చేతి వికల్పః పురుషర్షభ ।
ఏష వైకారికః సర్గో గుణవ్యతికరాత్మకః । 29

మమాంగ మాయా గుణమయ్యనేకథా
వికల్పబుద్ధీశ్చ గుణైర్విధత్తే ।
వైకారికస్త్రివిధోఽధ్యాత్మమేకమ్
అథాధిదైవమధిభూతమన్యత్ । 30

దృగ్ రూపమార్కం వపురత్ర రంధ్రే
 పరస్పరం సిద్ధ్యతి యః స్వతః ఖే ।
 ఆత్మా యదేషామపరో య ఆద్యః
 స్వయానుభూత్యాఖిలసిద్ధసిద్ధిః ।
 ఏవం త్వగాది శ్రవణాది చక్షుః
 జిహ్వది నాసాది చ చిత్తయుక్తమ్ । 31

యోఽసౌ గుణక్షోభకృతో వికారః
 ప్రధానమూలాన్మహతః ప్రసూతః ।
 అహం త్రివృన్మోహవికల్పహేతుః
 వైకారికస్తామస ఇంద్రియశ్చ । 32

ఆత్మా పరిజ్ఞానమయో వివాదో
 హ్యస్తీతి నాస్తీతి భిదార్థనిష్ఠః ।
 వ్యర్థోఽపి నైవోపరమేత పుంసాం
 మత్తః పరావృత్తధియాం స్వలోకాత్ । 33

ఉద్ధవ ఉవాచ

త్వత్తః పరావృత్తధియః స్వకృతైః కర్మభిః ప్రభో ।
 ఉచ్ఛాపచాన్ యథా దేహాన్ గృహ్లాంతి విస్మజంతి చ । 34

తన్మమాఖ్యాహి గోవింద దుర్విగాహ్యమనాత్మభిః ।
 న హ్యేతత్ ప్రాయశో లోకే విద్వాంసః సంతి వంచితాః । 35

శ్రీభగవానువాచ

మనః కర్మమయం నృణామింద్రియైః పంచభిర్యతమ్ ।
 లోకాల్లోకం ప్రయాత్యన్య ఆత్మా తదనువర్తతే । 36

ధ్యాయన్ మనోఽను విషయాన్ దృష్ట్వాన్ వానుశ్రుతానథ ।
 ఉద్యత్ సీదత్ కర్మతంత్రం స్మృతిస్తదను శామ్యతి । 37

విషయాభినివేశేన నాత్యానం యత్స్మరేత్పునః ।
 జంతోర్వై కస్యచిద్దేతోర్మత్పురత్యంతవిస్మృతిః । 38

జన్మ త్వాత్మతయా పుంసః సర్వభావేన భూరిద ।
 విషయస్వీకృతిం ప్రాహుర్యథా స్వప్నమనోరథః । 39

స్వప్నం మనోరథం చేత్తం ప్రాక్తనం న స్మరత్యసౌ ।
 తత్ర పూర్వమివాత్మానమపూర్వం చానుపశ్యతి । 40

ఇంద్రియాయనస్పృష్టేదం త్రైవిధ్యం భాతి వస్తుని ।
 బహిరంతర్చిదా హేతుర్జనోఽసజ్జనకృద్ యథా । 41

నిత్యదా హ్యంగ భూతాని భవంతి న భవంతి చ ।
 కాలేనాలక్ష్యవేగేన సూక్ష్మత్వాత్తన్న దృశ్యతే । 42

యథార్చిషాం స్తోతసాం చ ఫలానాం వా వనస్పతేః ।
 తథైవ సర్వభూతానాం వయోవస్తాదయః కృతాః । 43

సోఽయం దీపోఽర్చిషాం యద్వత్ స్తోతసాం తదిదం జలమ్ ।
 సోఽయం పుమానితి సృణాం మృషాగీర్ధీర్మృషాయుషామ్ । 44

మా స్వస్య కర్మబీజేన జాయతే సోఽప్యయం పుమాన్ ।
 మ్రియతే వామరో భ్రాంత్యా యథాగ్నిర్దారుసంయుతః । 45

నిషేకగర్భజన్మాని బాల్యకౌమారయౌవనమ్ ।
 వయోమధ్యం జరా మృత్యురిత్యవస్తాస్తనోర్నవ । 46

ఏతా మనోరథమయీః హ్యన్యస్యోచ్ఛాపచాస్తనూః ।
 గుణసంగాదుపాదతే క్వచిత్ కశ్చిజ్జహోతి చ । 47

ఆత్మనః పితృపుత్రాభ్యామనుమేయౌ భవాప్యయౌ ।
 న భవాప్యయవస్తూనామభిజ్ఞో ద్వయలక్షణః । 48

తరోర్బీజవిపాకాభ్యాం యో విద్వాన్ జన్మసంయమౌ ।
 తరోర్విలక్షణో ద్రష్టా ఏవం ద్రష్టా తనోః పృథక్ । 49

ప్రకృతేరేవమాత్మానమవివిచ్యాబుధః పుమాన్ ।
 తత్త్వేన స్పృశ్యసంమూఢః సంసారం ప్రతిపద్యతే । 50

సత్త్వసంగాదృషీన్ దేవాన్ రజసాసురమానుషాన్ ।
 తమసా భూతతిర్యక్త్వం భ్రామితో యాతి కర్మభిః । 51

నృత్యతో గాయతః పశ్యన్ యథైవానుకరోతి తాన్ ।
 ఏవం బుద్ధిగుణాన్ పశ్యన్ననీహోఽప్యనుకార్యతే । 52

యథాంభసా ప్రచలతా తరవో ఓపి చలా ఇవ ।
చక్షుషా భ్రామ్యమాణేన దృశ్యతే భ్రమతీవ భూః । 53

యథా మనోరథధియో విషయానుభవో మృషా ।
స్వప్నదృష్టాశ్చ దాశార్థ తథా సంసార ఆత్మనః । 54

అర్థే హ్యవిద్యమానేఓపి సంస్పృతిర్న నివర్తతే ।
ధ్యాయతో విషయానస్య స్వప్నేనైవ నర్థాగమో యథా । 55

తస్మాద్దుద్ధవ మా భుంక్ష్వ విషయానసదింద్రియైః ।
ఆత్మాగ్రహణనిర్భాతం పశ్య వైకల్పికం భ్రమమ్ । 56

క్షిప్తోఽవమానితో ఓ సద్భిః ప్రలబ్ధోఽసూయితోఽథవా ।
తాడితః సన్నిబద్ధో వా వృత్త్యా వా పరిహాపితః । 57

నిష్ఠితో మూత్రితో వాజ్ఞైర్బహుధైవం ప్రకంపితః ।
శ్రేయస్కామః కృచ్ఛ్రగత ఆత్మనాత్మానముద్ధరేత్ । 58

ఉద్ధవ ఉవాచ

యథైవమనుబుధ్యేయం వద నో వదతాం వర ।
సుదుస్సహమిమం మన్యే ఆత్మన్యసదతిక్రమమ్ । 59

విదుషామపి విశ్వాత్మాన్ ప్రకృతిర్హి బలీయసీ ।
ఋతే త్వద్దర్శనిరతాన్ శాంతాంస్తే చరణాలయాన్ । 60

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే ద్వావింశోఽధ్యాయః (22)

23 - అథ త్రయోవింశోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

స ఏవమాశంసిత ఉద్ధవేన
భాగవతముఖ్యేన దాశార్థముఖ్యః ।
సభాజయన్ భృత్యవచో ముకుందః
తమాబభాషే శ్రవణీయవీర్యః । 1

శ్రీభగవానువాచ

బార్హస్పత్య స వై నాత్ర సాధుర్వై దుర్జనేరితైః ।
దురుక్తైర్భిన్నమాత్మానం యః సమాధాతుమీశ్వరః । 2

స తథా తప్యతే విద్ధః పుమాన్ బాణైః సుమర్మగైః ।
యథా తుదంతి మర్మస్థా హ్యసతాం పరుషేషవః । 3

కథయంతి మహాత్ పుణ్యమితిహాసమిహోద్ధవ ।
తమహం వర్ణయిష్యామి నిబోధ సుసమాహితః । 4

కేనచిద్ భిక్షుణా గీతం పరిభూతేన దుర్జనైః ।
స్మరతా ధృతియుక్తేన విపాకం నిజకర్మణామ్ । 5

అవంతీషు ద్విజః కశ్చిదాసీదాధ్యతమః శ్రియా ।
వార్తావృత్తిః కదర్యస్తు కామీ లుబ్ధోఽతికోపనః । 6

జ్ఞాతయోఽతిథయస్తస్య వాఙ్మాత్రేణాపి నార్చితాః ।
శూన్యావసథ ఆత్మాపి కాలే కామైరనర్చితః । 7

దుశ్శీలస్య కదర్యస్య ద్రుహ్యంతే పుత్రబాంధవాః ।
దారా దుహితరో భృత్యా విషణ్ణా నాచరన్ ప్రియమ్ । 8

తస్యైవం యక్షవిత్తస్య చ్యుతస్యోభయలోకతః ।
ధర్మకామవిహీనస్య చుక్రుధుః పంచభాగినః । 9

తదవధ్యానవివ్రస్తపుణ్యస్కంధస్య భూరిద ।
అర్థోఽప్యగచ్ఛన్నిధనం బహ్వయానపరిశ్రమః । 10

జ్ఞాతయో జగృహుః కించిత్ కించిద్దస్యవ ఉద్ధవ ।
దైవతః కాలతః కించిద్ బ్రహ్మబంధోర్బృపార్థివాత్ । 11

స ఏవం ద్రవిణే నష్టే ధర్మకామవివర్జితః ।
ఉపేక్షితశ్చ స్వజనైశ్చింతామాప దురత్యయామ్ । 12

తస్యైవం ధ్యాయతో దీర్ఘం నష్టరాయస్తపస్వినః ।
భిద్యతో బాష్పకంతస్య నిర్వేదః సుమహానభూత్ ॥ 13

స చాహేదమహో కష్టం వృథాత్మా మేఽనుతాపితః ।
న ధర్మాయ న కామాయ యస్యార్థాయాస ఈదృశః ॥ 14

ప్రాయేణార్థాః కదర్యాణాం న సుఖాయ కదాచన ।
ఇహ చాత్మోపతాపాయ మృతస్య నరకాయ చ ॥ 15

యశో యశస్వినాం శుద్ధం శ్లాఘ్యాయే గుణినాం గుణాః ।
లోభః స్వల్పోఽపి తాన్ హంతి శ్విత్రో రూపమివేష్పితమ్ ॥ 16

అర్హస్య సాధనే సిద్ధే ఉత్కర్షే రక్షణే వ్యయే ।
నాశోపభోగ ఆయాసస్తాపశ్చింతా భ్రమో నృణామ్ ॥ 17

స్తేయం హింసాసృతం దంభః కామః క్రోధః స్మయో మదః ।
భేదో వైరమవిశ్వాసః సంస్పర్శా వ్యసనాని చ ॥ 18

ఏతే పంచదశానర్థా హ్యర్థమూలా మతా నృణామ్ ।
తస్మాదనర్థమర్థాఖ్యం శ్రేయోఽర్థీ దూరతస్యజేత్ ॥ 19

భిద్యంతే భ్రాతరో దారాః పితరః సుహృదస్తథా ।
ఏకాస్నిగ్ధాః కాకిణినా సద్యః సర్వేఽరయః కృతాః ॥ 20

అర్థేనాల్పీయసా హ్యేతే సంరబ్ధా దీప్తమన్యవః ।
త్యజంత్యాశు స్పృహో ఘ్నంతి సహసోత్సృజ్య సాహృదమ్ ॥ 21

లబ్ధ్యా జన్మామరప్రార్థయం మానుష్యం తద్దీప్తిజాగ్రతామ్ ।
తదనాదృత్య యే స్వార్థం ఘ్నంతి యాంత్యశుభాం గతిమ్ ॥ 22

స్వర్గాపవర్గయోర్ద్వారం ప్రాప్య లోకమిమం పుమాన్ ।
ద్రవిణే కోఽనుషజ్జేత మర్త్యోఽనర్తస్య ధామని ॥ 23

దేవర్షిపితృభూతాని జ్ఞాతీన్ బంధూంశ్చ భాగినః ।
అసంవిభజ్య చాత్మానం యక్షవిత్తః పతత్యధః ॥ 24

వ్యర్థయార్థేహయా విత్తం ప్రమత్తస్య వయో బలమ్ ।
కుశలా యేన సిద్ధ్యంతి జరతః కిన్ను సాధయే ॥ 25

కస్మాత్ సంక్లిశ్యతే విద్వాన్ వ్యర్థయార్థేహయాసక్యత్ ।
కస్యచిన్మాయయా నూనం లోకోఽయం సువిమోహితః ॥ 26

కింధనైర్దనదైర్వా కిం కామైర్వా కామదైరుత ।
మృత్యునా గ్రస్యమానస్య కర్మభిర్వోత జన్మదైః ॥ 27

నూనం మే భగవాన్ తుష్టః సర్వదేవమయో హరిః ।
యేన నీతో దశామేతాం నిర్వేదశ్చాత్మనః ప్లవః ॥ 28

సోఽహం కాలావశేషేణ శోషయిష్యే ఽంగమాత్మనః ।
అప్రమత్తోఽఖిలస్వార్థే యది స్యాత్సిద్ధ ఆత్మని ॥ 29

తత్ర మామనుమోదేరన్ దేవాస్త్రిభువనేశ్వరాః ।
ముహుర్తేన బ్రహ్మలోకం ఖట్వాంగస్సమసాధయత్ ॥ 30

శ్రీభగవానువాచ

ఇత్యభిప్రేత్య మనసా హ్యేవంత్యో ద్విజసత్తమః ।
ఉన్ముచ్య హృదయగ్రంథీన్ శాంతో భిక్షురభూన్మునిః ॥ 31

స చచార మహిమేతాం సంయతాత్మేంద్రియానిలః ।
భిక్షార్థం నగరగ్రామానసంగోఽలక్షితో ఽవిశత్ ॥ 32

తం వై ప్రవయసం భిక్షుమవధూతమసజ్జనాః ।
దృష్ట్వా పర్యభవన్ భద్ర బహ్విభిః పరిభూతిభిః ॥ 33

కేచిత్ త్రివేణుం జగృహురేకే పాత్రం కమండలుం ।
పీఠం చైకేఽక్షసూత్రం చ కంఠాం చీరాణి కేచన ॥ 34

ప్రదాయ చ పునస్తాని దర్శితాన్యాదదుర్మునేః ।
అన్నం చ భైక్ష్యసంపన్నం భుంజానస్య సరిత్రదే ॥ 35

మూత్రయంతి చ పాపిష్ఠా స్త్రీవంత్యస్య చ మూర్ధని ।
యతవాచం వాచయంతి తాడయంతి న వక్తి చేత్ ॥ 36

తర్జయంత్యపరే వాగ్భిః స్తేనోఽయమితి వాదినః ।
బద్ధంతి రజ్జ్వా తం కేచిద్ బధ్యతాం బధ్యతామితి ॥ 37

క్షిపంత్యేకేఽవజానంత హ్యేష ధర్మధ్వజః శతః ।
క్షీణవిత్త ఇమాం వృత్తిమగ్రహీత్ స్వజనోజ్జితః ॥ 38

అహో ఏష మహాసారో ధృతిమాన్ గిరిరాడివ ।
మౌనేన సాధయత్యర్థం బకవద్బుధనిశ్చయః । 39

ఇత్యేకే విహసంత్యేనమన్యే దుర్వాతయంతి చ ।
తం బబంధుర్నిరురుధుర్యథా క్రీడనకం ద్విజమ్ । 40

ఏవం స భౌతికం దుఃఖం దైవికం దైహికం చ యత్ ।
భోక్తవ్యమాత్మనో దిష్టం ప్రాప్తం ప్రాప్తమబుధ్యత । 41

పరిభూత ఇమాం గాథామగాయత నరాధమైః ।
పాతయద్భిః స్వధర్మస్తో ధృతిమాస్థాయ సాత్వికీమ్ । 42

ద్విజ ఉవాచ
నాయం జనో మే సుఖదుఃఖహేతుః
స దేవతాత్మగ్రహకర్మకాలాః ।
మనః పరం కారణమామనంతి
సంసారచక్రం పరివర్తయేద్యత్ । 43

మనోగుణాన్వై సృజతే బలీయః
తతశ్చ కర్మాణి విలక్షణాని ।
శుక్లాని కృష్ణాన్యథ లోహితాని
తేభ్యః సవర్ణాః సృతయో భవంతి । 44

అనీహ ఆత్మా మనసా సమీహతా
హిరణ్మయో మత్సఖ ఉద్విచక్షే ।
మేనః స్వలింగం పరిగృహ్య కామాన్
జుషన్నిబద్ధో గుణసంగతోఽసౌ । 45

దానం స్వధర్మో నియమో యమశ్చ
శ్రుతం చ కర్మాణి చ సద్వ్రతాని ।
సర్వే మనోనిగ్రహలక్షణాంతాః
పరో హి యోగో మనసః సమాధిః । 46

సమాహితం యస్య మనః ప్రశాంతం
దానాదిభిః కిం వద తస్య కృత్యమ్ ।
అసంయతం యస్య మనో వినశ్యత్
దానాదిభిశ్చేదపరం కిమేభిః । 47

మనోవశేఽన్యే హ్యభవన్ స్మ దేవాః
మనశ్చ నాన్యస్య వశం సమేతి ।
భీష్మో హి దేవః సహసః సహియాన్
యుంజ్యాద్ వశే తం స హి దేవదేవః । 48

తం దుర్జయం శత్రుమసహ్యవేగం
అరుంతుదం తన్న విజిత్య కేచిత్ ।
కుర్వంత్యసద్విగ్రహమత్ర మర్హైః
మిత్రాణ్యుదాసీనరిపూన్ విమూఢాః । 49

దేహం మనోమాత్రమిమం గృహీత్వా
మమాహమిత్యంధధియో మనుష్యాః ।
ఏషోఽహమన్యోఽయమితి భ్రమేణ
దురంతపారే తమసి భ్రమంతి । 50

జనస్తు హేతుః సుఖదుఃఖయోశ్చేత్
కిమాత్మనశ్చాత్ర హి భౌమయోస్తత్ ।
జిహ్వోం క్వచిత్ సందశతి స్వదద్భిః
తద్వేదనాయాం కతమాయ కుప్యేత్ । 51

దుఃఖస్య హేతుర్యది దేవతాస్తు
కిమాత్మనస్తత్ర వికారయోస్తత్ ।
యదంగమంగేన నిహన్యతే క్వచిత్
క్రుధ్యేత కస్మై పురుషః స్వదేహో । 52

ఆత్మా యది స్యాత్ సుఖదుఃఖహేతుః
కిమన్యతస్తత్ర నిజస్వభావః ।
స హ్యేత్మనోఽన్యద్ యది తన్మృషా స్యాత్
క్రుధ్యేత కస్మాన్న సుఖం స దుఃఖమ్ । 53

గ్రహో నిమిత్తం సుఖదుఃఖయోశ్చేత్
కిమాత్మనోఽజన్య జనస్య తే వై ।
గ్రహైర్గ్రహస్యైవ వదంతి పీడాం
క్రుధ్యేత కస్మై పురుషస్తతోఽన్యః । 54

కర్మాస్తు హేతుః సుఖదుఃఖయోశ్చేత్
కిమాత్మనస్తద్ది జడాజడత్వే ।

దేహస్త్వచిత్ పురుషోఽయం సుపర్ణః
క్రుధ్యేత కస్మై న హి కర్మమూలమ్ । 55

కాలస్తు హేతుః సుఖదుఃఖయోశ్చేత్
కిమాత్మన స్తత్ర తదాత్మకోఽసౌ ।
నాగ్నేర్హి తాపో న హిమస్య తత్ స్యాత్
క్రుధ్యేత కస్మై న పరస్య ద్వంద్వమ్ । 56

న కేనచిత్ క్వాపి కథంచనాస్య
ద్వంద్వోపరాగః పరతః పరస్య ।
యథాహమః సంసృతిరూపిణః స్యాత్
ఏవం ప్రబుద్ధో న బిభేతి భూతైః । 57

ఏతాం స ఆస్థాయ పరాత్మనిష్ఠాం
అధ్యాసితాం పూర్వతమైర్మహర్షిభిః ।
అహం తరిష్యామి దురంతపారం
తమో ముకుందాంఘ్రినిషేవయైవ । 58

శ్రీభగవానువాచ

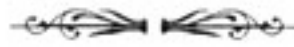
నిర్విద్య నష్టద్రవిణో గతక్లమః
ప్రప్రజ్య గాం పర్యటమాన ఇత్థమ్ ।
నిరాకృతోఽసద్భిరపి స్వధర్మాత్
అకంపితో ఽ ముం మునిరాహ గాథామ్ । 59

సుఖదుఃఖప్రదో నాన్యః పురుషస్యాత్మవిభ్రమః ।
మిత్రోదాసీనరిపవః సంసారస్తమనః కృతః । 60

తస్మాత్ సర్వాత్మనా తాత నిగృహాణ మనో ధియా ।
మయ్యావేశితయా యుక్త ఏతావాన్ యోగసంగ్రహః । 61

య ఏతాం భిక్షుణా గీతాం బ్రహ్మనిష్ఠాం సమాహితః ।
ధారయన్ శ్రావయన్ శృణ్వన్ ద్వంద్వైర్నైవాభిభూయతే । 62

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే త్రయోవింశోఽధ్యాయః (23)

24 - అథ చతుర్వింశోఽధ్యాయః

శ్రీ భగవానువాచ

అథ తే సంప్రవక్ష్యామి సాంఖ్యం పూర్వైర్వినిశ్చితమ్ ।
తద్విజ్ఞాయ పుమాన్ సద్యో జహ్యద్వైకల్పికం భ్రమమ్ । 1

ఆసీత్ జ్ఞానమథో హ్యర్థ ఏకమేవావికల్పితమ్ ।
యదా వివేకనిపుణా ఆదౌ కృతయుగే ఽ యుగే । 2

తన్మాయాఫలరూపేణ కేవలం నిర్వికల్పితమ్ ।
వాఙ్మనోగోచరం సత్యం ద్విధా సమభవద్ బృహత్ । 3

తయోరేకతరో హ్యర్థః ప్రకృతిః సోభయాత్మికా ।
జ్ఞానం త్వన్యతమోభావః పురుషః సోఽభిధీయతే । 4

తమో రజః సత్త్వమితి ప్రకృతే ర భవన్ గుణాః ।
మయా ప్రక్షోభ్యమాణాయాః పురుషానుమతేన చ । 5

తేభ్యః సమభవత్ సూత్రం మహాన్ సూత్రేణ సంయుతః ।
తతో వికుర్వతో జాతో ఽహంకారో యో విమోహనః । 6

వైకారికస్తైజసశ్చ తామసశ్చేత్యహం త్రివృత్ ।
తన్మాత్రేంద్రియమనసాం కారణం చిదచిన్మయః । 7

అర్తస్తన్మాత్రికాత్ జజ్ఞే తామసాదింద్రియాణి చ ।
తైజసాద్దేవతా ఆసన్నేకాదశ చ వైకృతాత్ । 8

మయా సంఛోదితా భావాః సర్వే సంహత్యకారిణః ।
అండముత్పాదయామాసుర్మమాయతనముత్తమమ్ । 9

తస్మిన్నహం సమభవమండే నలిలసంస్థితౌ ।
మమ నాభ్యామభూత్ పద్మం విశ్వాఖ్యం తత్ర చాత్మభూః । 10

సోఽస్యజత్తపసా యుక్తో రజసా మదనుగ్రహాత్ ।
లోకాన్ సపాలాన్ విశ్వాత్మా భూర్భువః స్వరితి త్రిధా । 11

దేవానామోక ఆసీత్ స్వర్భూతానాం చ భువః పదమ్ ।
మర్త్యాదీనాం చ భూర్లోకః సిద్ధానాం త్రితయాత్పరమ్ । 12

అథోఽసురాణాం నాగానాం భూమేరోకోఽస్యజత్ ప్రభుః ।
త్రిలోక్యాం గతయః సర్వాః కర్మణాం త్రిగుణాత్మనామ్ । 13

యోగస్య తపసశ్చైవ న్యాసస్య గతయోఽమలాః ।
మహర్షనస్తపస్సత్యం భక్తియోగస్య మద్గతిః । 14

మయా కాలాత్మనా ధాత్రా కర్మయుక్తమిదం జగత్ ।
గుణప్రవాహా వీతస్మిన్నున్మజ్జతి నిమజ్జతి । 15

అణుర్బుహాత్ కృశః స్థూలో యో యో భావః ప్రసిద్ధ్యతి ।
సర్వోఽప్యభయసంయుక్తః ప్రకృత్యా పురుషేణ చ । 16

యస్తు యస్యాదిరంతశ్చ స వై మధ్యం చ తస్య సన్ ।
వికారో వ్యవహారార్థో యథా తైజసపార్థివాః । 17

యదుపాదాయ పూర్వస్తు భావో వికురుతేఽపరమ్ ।
ఆదిరంతో యదా యస్య తత్ సత్యమభిధీయతే । 18

ప్రకృతిర్వ్యస్యోపాదానమాధారః పురుషః పరః ।
సతోఽభివ్యంజకః కాలో బ్రహ్మ తత్త్రితయం త్వహమ్ । 19

సర్గః ప్రవర్తతే తావత్ పౌర్వాపర్యేణ నిత్యశః ।
మహాన్ గుణవిసర్గార్థః స్థిత్యంతో యావదీక్షణమ్ । 20

విరాణ్మయాఽఽసాద్యమానో లోకకల్పవికల్పకః ।
పంచత్వాయ విశేషాయ కల్పతే భువనైః సహ । 21

అన్నే ప్రలీయతే మర్త్యమన్నం ధానాను లీయతే ।
ధానా భూమౌ ప్రలీయంతే భూమిర్గంధే ప్రలీయతే । 22

అప్పు ప్రలీయతే గంధ ఆపశ్చ స్వగుణే రసే ।
లీయతే జ్యోతిషి రసో జ్యోతి రూపే ప్రలీయతే । 23

రూపం వాయౌ స చ స్వర్గే లీయతే సోఽపి చాంబరే ।
అంబరం శబ్దతన్మాత్ర ఇంద్రియాణి స్వయోనిషు । 24

యోనిర్వైకారికే సౌమ్య లీయతే మనసీశ్వరే ।
శబ్దో భూతాదిమప్యేతి భూతాదిర్మహతి ప్రభుః । 25

స లీయతే మహాన్ స్వేషు గుణేషు గుణవత్తమః ।
తేఽవ్యక్తే సంప్రలీయంతే తత్కాలే లీయతేఽవ్యయే । 26

కాలో మాయామయే జీవే జీవ ఆత్మని మయ్యజే ।
ఆత్మా కేవల ఆత్మస్థో వికల్పాపాయలక్షణః । 27

ఏవమన్వీక్షమాణస్య కథం వైకల్పికో భ్రమః ।
మనసో హృది తిష్ఠేత వ్యోమ్నివార్కోదయే తమః । 28

ఏష సాంఖ్యవిధిః ప్రోక్తః సంశయగ్రంథిభేదనః ।
ప్రతిలోమానులోమాభ్యాం పరావరదృశా మయా । 29

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే చతుర్వింశోఽధ్యాయః (24)

25 - అథ పంచవింశోఽధ్యాయః

శ్రీభగవానువాచ

గుణానామసమిత్రాణాం పుమాన్ యేన యథా భవేత్ ।
తన్నే పురుషవర్యేదముపధారయ శంసతః । 1

శమో దమస్తితిక్షేక్షా తపః సత్యం దయా స్మృతిః ।
తుష్టిస్త్యాగోఽస్పృహ శ్రద్ధా హీర్షయాదిః స్వనిర్వృతిః । 2

కామ ఈహ మదస్తృష్ణా స్తంభ ఆశీర్భిదా సుఖమ్ ।
మదోత్సాహో యశః ప్రీతిర్హాస్యం వీర్యం బలోద్యమః । 3

క్రోధో లోభోఽన్యతం హింసా యాచ్ఛా దంభః క్లమః కలిః ।
శోకమోహా విషాదార్తి నిద్రాఽఽశా భీరనుద్యమః । 4

సత్త్వస్య రజస్తేతాస్తమసశ్చానుపూర్వశః ।
వృత్తయో వర్ణితప్రాయాః సన్నిపాతమథో శృణు । 5

సన్నిపాతస్త్వహమితి మమేత్యుద్ధవ యా మతిః ।
వ్యవహారః సన్నిపాతో మనోమాత్రేంద్రియాసుభిః । 6

ధర్మే చార్థే చ కామే చ యదాసా పరినిష్ఠితః ।
గుణానాం సన్నికర్షోఽయం శ్రద్ధారతిధనావహః । 7

ప్రవృత్తిలక్షణే నిష్ఠా పుమాన్ యర్హి గృహశ్రమే ।
స్వధర్మే చానుతిష్ఠేత గుణానాం సమితిర్హి సా । 8

పురుషం సత్త్వసంయుక్తం అనుమీయాచ్యమాదిభిః ।
కామాదిభీ రజోయుక్తం క్రోధాద్వైస్తమసా యుతమ్ । 9

యదా భజతి మాం భక్త్యా నిరపేక్షః స్వకర్మభిః ।
తం సత్త్వప్రకృతిం విద్యాత్ పురుషం స్త్రియమేవ వా । 10

యదా హ్యశిష ఆశాస్య మాం భజేత స్వకర్మభిః ।
తం రజఃప్రకృతిం విద్యాద్వింసామాశాస్య తామసమ్ । 11

సత్త్వం రజస్తమ ఇతి గుణా జీవస్య నైవ మే ।
చిత్తజా యైస్తు భూతానాం సజ్జమానో నిబధ్యతే । 12

యదేతరౌ జయేత్ సత్త్వం భాస్వరం విశదం శివమ్ ।
తదా సుఖేన యుజ్యేత ధర్మజ్ఞానాదిభిః పుమాన్ । 13

యదా జయేత్తమః సత్త్వం రజః సంగం భిదా చలమ్ ।
తదా దుఃఖేన యుజ్యేత కర్మణా యశసా శ్రియా । 14

యదా జయేద్ రజః సత్త్వం తమో మూఢం లయం జడమ్ ।
యుజ్యేత శోకమోహభ్యాం నిద్రయా హింసయాఽఽశయా । 15

యదా చిత్తం ప్రసీదేత చేంద్రియాణాం చ నిర్వృతిః ।
దేహీఽభయం మనోఽసంగం తత్ సత్త్వం విద్ధి మత్పదమ్ । 16

వికుర్వన్ క్రియయా చాధీరనిర్వృత్తిశ్చ చేతసామ్ ।
గాత్రాస్వాస్త్యం మనో భ్రాంతం రజ ఏతైర్నిశామయ । 17

సీదచ్ఛిత్తం విలీయేత చేతసో గ్రహణేఽక్షమమ్ ।
మనో నష్టం తమోగ్లానిస్తమస్తదుపధారయ । 18

విధమానే గుణే సత్వే దేవానాం బలమేధతే ।
అసురాణాం చ రజసి తమస్కుద్ధవ రక్షసామ్ । 19

సత్త్వాజ్ఞాగరణం విద్యాద్ రజసా స్వప్నమాదిశేత్ ।
ప్రస్వాపం తమసా జంతోస్తురీయం త్రిషు సంతతమ్ । 20

ఉపర్యుపరి గచ్ఛంతి సత్వేన బ్రాహ్మణా జనాః ।
తమసాథోఽథ అముఖ్యాద్ రజసాంతరచారిణాః । 21

సత్వే ప్రలీనాః స్వర్యాంతి నరలోకం రజోలయాః ।
తమోలయాస్తు నిరయం యాంతి మామేవ నిర్గుణాః । 22

మదర్చణం నిష్ఫలం వా సాత్త్వికం నిజకర్మ తత్ ।
రాజసం ఫలసంకల్పం హింసాప్రాయాది తామసమ్ । 23

కైవల్యం సాత్త్వికం జ్ఞానం రజో వైకల్పికం చ యత్ ।
ప్రాకృతం తామసం జ్ఞానం మన్నిష్ఠం నిర్గుణం స్మృతమ్ । 24

వనం తు సాత్త్వికో వాసో గ్రామో రాజస ఉచ్యతే ।
తామసం ద్యూతసదనం మన్నికేతం తు నిర్గుణమ్ । 25

సాత్త్వికః కారకోఽసంగీ రాగాంధో రాజసః స్పృహః ।
తామసః స్పృతివిభ్రష్టో నిర్గుణో మదపాశ్రయః । 26

సాత్త్విక్యాధ్యాత్మికీ శ్రద్ధా కర్మశ్రద్ధా తు రాజసి ।
తామస్యధర్మే యా శ్రద్ధా మత్సేవాయాం తు నిర్గుణా । 27

పథ్యం పూతమనాయస్తమాహార్యం సాత్త్వికం స్మృతమ్ ।
రాజసం చేంద్రియప్రేష్యం తామసం చార్తిదాశుచి । 28

సాత్త్వికం సుఖమాత్మోత్తం విషయోత్తం తు రాజసమ్ ।
తామసం మోహదైన్యోత్తం నిర్గుణం మదపాశ్రయమ్ । 29

ద్రవ్యం దేశః ఫలం కాలో జ్ఞానం కర్మ చ కారకః ।
శ్రద్ధావస్థాకృతిర్నిష్ఠా త్రైగుణ్యః సర్వ ఏవ హి । 30

సర్వే గుణమయా భావాః పురుషావ్యక్తధిష్ఠితాః ।
దృష్టం శ్రుతమనుధ్యాతం బుద్ధ్యా వా పురుషర్షభ । 31

ఏతాః సంస్కృతయః పుంసో గుణకర్మనిబంధనాః ।
యేనేమే నిర్జితాః సౌమ్య గుణా జీవేన చిత్తజాః ।
భక్తియోగేన మన్నిష్ఠో మద్భావాయ ప్రపద్యతే । 32

తస్మాద్దేహమిమం లబ్ధ్వా జ్ఞానవిజ్ఞానసంభవమ్ ।
గుణసంగం వినిర్మూయ మాం భజంతు విచక్షణాః । 33

నిస్సంగో మాం భజేద్విద్వానప్రమత్తో జితేంద్రియః ।
రజస్తమశ్చాభిజయేత్ సత్త్వసంసేవయా మునిః । 34

సత్త్వం చాభిజయేద్ యుక్తో నైరపేక్ష్యేణ శాంతధీః ।
సంపద్యతే గుణైర్ముక్తో జీవో జీవం విహాయ మామ్ । 35

జీవో జీవవినిర్ముక్తో గుణైశ్చాశయసంభవైః ।
మయైవ బ్రహ్మణా పూర్ణో న బహిర్నాంతరశ్చరేత్ । 36

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే పంచవింశోఽధ్యాయః (25)

26 - అథ షడ్వింశోఽధ్యాయః

శ్రీభగవానువాచ

మల్లక్షణమిమం కాయం లబ్ధ్వా మద్దర్శ ఆస్థితః ।
ఆనందం పరమాత్మానమాత్మస్తం సముపైతి మామ్ । 1

గుణమయ్యా జీవయోన్యా విముక్తో జ్ఞాననిష్ఠయా ।
గుణేషు మాయామాత్రేషు దృశ్యమానేష్వవస్తుతః ।
వర్తమానోఽపి న పుమాన్ యుజ్యతేఽవస్తుభిర్గుణైః । 2

సంగం న కుర్యాదసతాం శిశ్నోదరతృపాం క్వచిత్ ।
తస్యానుగస్తమస్యంధే పతత్యంధానుగాంధవత్ । 3

ఐళః సమ్రాడిమాం గాథామగాయత బృహచ్చ్రవాః ।
ఊర్వశీవిరహాన్ముహ్యన్ నిర్విణ్ణః శోకసంయమే । 4

త్యక్త్వా యత్కాలం ప్రజంతీం తాం నగ్న ఉన్మత్తవన్నపః ।
విలపన్నన్వగాజ్జాయే ఘోరే తిష్ఠేతి విక్లబః । 5

కామానతృప్తోఽనుజుషన్ క్షుల్లకాన్ వర్షయామినీః ।
న వేద యాంతీర్నాయాంతీరూర్వశ్యాకృష్టచేతనః । 6

ఐళ ఉవాచ

అహో మే మోహవిస్తారః కామకశ్మలచేతనః ।
దేవ్యా గృహీతకంఠస్య నాయుఃఖండా ఇమే స్మృతాః । 7

నాహం వేదాభినిర్ముక్తః సూర్యో వాభ్యుదితోఽముయా ।
ముషితో వర్షపూగానాం బలాహాని గతాన్మృతః । 8

అహో మే ఆత్మసంమోహో యేనాత్మా యోషితాం కృతః ।
క్రీడామృగశ్చక్రవర్తీ నరదేవశిఖామణిః । 9

సపరిచ్ఛదమాత్మానం హిత్యా తృణమివేశ్వరమ్ ।
యాంతీం స్త్రియం చాన్యగమం నగ్న ఉన్మత్తవద్ రుదన్ । 10

కుతస్తస్యానుభావః స్యాత్ తేజ రూశత్వమేవ వా ।
యోఽన్యగచ్ఛం స్త్రియం యాంతీం ఖరవత్ పాదతాడితః । 11

కిం విద్యయా కిం తపసా కిం త్యాగేన శ్రుతేన వా ।
కిం వివిక్తేన మానేన స్త్రిభిర్యస్య మనో హృతమ్ । 12

స్వార్థస్యాకోవిదం ధిజ్ఞాం మూర్ఖం పండితమానినమ్ ।
యోఽహమీశ్వరతాం ప్రాప్య స్త్రీభిర్గోఖరవజ్జితః । 13

సేవతో వర్షపూగాన్మే ఊర్వశ్యా అధరాసవమ్ ।
న తృప్యత్యాత్మభూః కామో వహ్నిరాహుతిభిర్యథా । 14

పుంశ్చల్యాపహృతం చిత్తం కో న్వన్యో మోచితుం ప్రభుః ।
ఆత్మారామేశ్వరమృతే భగవంతమథోక్షజమ్ । 15

బోధితస్యాపి దేవ్యా మే సూక్తవాక్యేన దుర్మతేః ।
మనోగతో మహామోహో నాపయాత్యజితాత్మనః । 16

కిమేతయా నోఽపకృతం రజ్జ్వ వా సర్పచేతసః ।
రజ్జుః స్వరూపావిదుషో యోఽహం యదజితేంద్రియః । 17

క్వాయం మలీమసః కాయో దౌర్గంధ్యాద్యాత్మకోఽశుచిః ।
క్వ గుణాః సౌమనస్యాద్యా హ్యాద్యాసోఽవిద్యయా కృతః । 18

పిత్రోః కిం స్వం ను భార్యాయాః
స్వామినోఽగ్నేః శ్వగృధ్రయోః ।
కిమాత్మనః కిం సుహృదాం
ఇతి యో నావసీయతే । 19

తస్మిన్ కళేబరేఽమేధ్యే తుచ్ఛనిష్ఠే విషజ్జలే ।
అహో సుభద్రం సుననం సుస్మితం చ ముఖం స్త్రియాః । 20

త్వజ్మాంసరుధిరస్నాయుమేదోమజ్జాస్థిసంహతా ।
విణ్మాత్రపూయే రమతాం క్రిమీణాం కియదంతరమ్ । 21

అథాపి నోపసజ్జేత స్త్రీషు స్త్రైణేషు చార్థవిత్ ।
విషయేంద్రియసంయోగాన్మనః క్షుభ్యతి నాన్యథా । 22

అదృష్టాదశ్రుతాద్ భావాన్న భావ ఉపజాయతే ।
అసంప్రయుంజతః ప్రాణాన్ శామ్యతి స్తిమితం మనః । 23

తస్మాత్ సంగో న కర్తవ్యః స్త్రీషు స్త్రైణేషు చేంద్రియైః ।
విదుషాం చాప్యవిప్రబ్రుః షడ్వర్గః కిము మాదృశామ్ । 24

శ్రీభగవానువాచ

ఏవం ప్రగాయన్ నృపదేవదేవః
స ఊర్వశీలోకమథో విహాయ ।
ఆత్మానమాత్మన్యవగమ్య మాం వై
ఉపారమత్ జ్ఞానవిధూతమోహః । 25

తతో దుస్సంగముత్స్రుజ్య సత్పు సజ్జేత బుద్ధిమాన్ ।
సంత ఏతస్య ఛిందంతి మనోవ్యాసంగముక్తిభిః । 26

సంతోఽనపేక్షా మచ్ఛిత్తాః ప్రశాంతాః సమదర్శినః ।
నిర్మమా నిరహంకారా నిర్వంద్వా నిష్పరిగ్రహాః । 27

తేషు నిత్యం మహాభాగ మహాభాగేషు మత్కథాః ।
సంభవంతి హితా న్యూణాం జుషతాం ప్రపునంత్యఘమ్ । 28

తా యే శృణ్వంతి గాయంతి హ్యనుమోదంతి చాదృతాః ।
మత్పరాః శ్రద్ధధానాశ్చ భక్తిం విందంతి తే మయి । 29

భక్తిం లబ్ధవతః సాధోః కిమన్యదవశిష్యతే ।
మయ్యనంతగుణే బ్రహ్మణ్యానందానుభవాత్మని । 30

యథోపశ్రయమాణస్య భగవంతం విభావసుమ్ ।
శీతం భయం తమోఽప్యేతి సాధూన్ సంసేవతస్తథా । 31

నిమజ్జ్యోన్మజ్జతాం ఘోరే భవాబ్ధౌ పరమాయనమ్ ।
సంతో బ్రహ్మవిదః శాంతా నార్హధేవాప్పు మజ్జతామ్ । 32

అన్నం హి ప్రాణినాం ప్రాణ ఆర్తానాం శరణం త్వహమ్ ।
ధర్మో విత్తం నృణాం ప్రేత్య సంతోఽర్వాగ్నిభ్యతోఽరణమ్ । 33

సంతో దిశంతి చక్షూంషి బహిరర్కః సముత్థితః ।
దేవతా బాంధవాః సంతః సంత ఆత్మాహమేవ చ । 34

వైతసేనస్తతోఽప్యేవముర్వశ్యా లోకనిస్సృహః ।
ముక్తసంగో మహిమేతామాత్మారామశ్చచార హ । 35

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే షడ్వింశోఽధ్యాయః (26)

27 - అథ సప్తవింశోఽధ్యాయః

ఉద్ధవ ఉవాచ

క్రియామోగం సమాచక్ష్య భవదారాధనం ప్రభో,
యస్మాత్త్వం యే యథార్చంతి సాత్త్వతాః సాత్త్వతర్షభ। 1

ఏతద్ వదంతి మునయో ముహుర్నిశ్చేయసం నృణామ్,
నారదో భగవాన్ వ్యాస ఆచార్యోఽంగిరసః సుతః। 2

నిస్సృతం తే ముఖాంభోజాద్ యదాహ భగవానజః,
పుత్రేభ్యో భృగుముఖ్యేభ్యో దేవ్యై చ భగవాన్ భవః। 3

ఏతద్ వై సర్వవర్ణానామాశ్రమాణాం చ సంమతమ్,
శ్రేయసాముత్తమం మన్యే స్త్రీ శూద్రాణాం చ మానదః। 4

ఏతత్ కమలపత్రాక్ష కర్మబంధవిమోచనమ్,
భక్తాయ చానురక్తాయ బ్రూహి విశ్వేశ్వరేశ్వర। 5

శ్రీభగవానువాచ

న హ్యంతోఽనంతపారస్య కర్మకాండస్య చోద్ధవ,
సంక్షిప్తం వర్ణయిష్యామి యథావదనుపూర్వశః। 6

వైదికస్తాంత్రికో మిశ్ర ఇతి మే త్రివిధో మఖః,
త్రయాణామిప్పితేనైవ విధినా మాం సమర్చయేత్। 7

యదా స్వనిగమేనోక్తం ద్విజత్వం ప్రాప్య పూరుషః,
యథా యజేత మాం భక్త్యా శ్రద్ధయా తన్నిబోధ మే। 8

అర్చాయాం స్థండిలేఽగ్ని వా సూర్యే వాఽఘ్న హృది ద్విజే,
ద్రవ్యేణ భక్తియుక్తోఽర్చేత్ స్వగురుం మామమాయయా। 9

పూర్వం స్నానం ప్రకుర్వీత ధౌతదంతోఽంగశుద్ధయే,
ఉభయైరపి చ స్నానం మంత్రైర్మద్రహణాదినా। 10

సంధ్యోపాస్త్యాదికర్మాణి వేదేనాచోదితాని మే,
పూజాం తైః కల్పయేత్ సమ్యక్ సంకల్పః కర్మపావనీమ్। 11

శైలీ దారుమయీ లాహీ లేప్యా లేభ్యా చ సైకతీ,
మనోమయీ మణిమయీ ప్రతిమాష్టవిధా స్మృతా। 12

చలాచలేతి ద్వివిధా ప్రతిష్ఠా జీవమందిరమ్,
ఉద్వాసావాహనే న స్తః స్థిరాయాముద్ధవార్చనే। 13

అస్థిరాయాం వికల్పః స్యాత్ స్థండిలే తు భవేద్ ద్వయమ్,
స్థపనం త్వవిలేప్యాయామన్యత్ర పరిమార్జనమ్। 14

ద్రవ్యైః ప్రసిద్ధైర్మద్యాగః ప్రతిమాదిష్వమాయినః,
భక్తస్య చ యథాలబ్ధైర్బుధి భావేన చైవ హి। 15

స్నానాలంకరణం ప్రేష్ఠమర్చాయామేవ తూద్ధవ,
స్థండిలే తత్త్వవిన్యాసో వహ్నివాజ్యఘృతం హవిః। 16

సూర్యే చాభ్యర్చణం ప్రేష్ఠం సలిలే సలిలాదిభిః,
శ్రద్ధయోపాహృతం ప్రేష్ఠం భక్తేన మమ వార్యపి। 17

భూర్యప్యభక్తోపహృతం న మే తోషాయ కల్పతే,
గంధో ధూపః సుమనసో దీపోఽన్నాద్యం చ కిం పునః। 18

శుచిః సంభృతసంభారః ప్రాగర్హైః కల్పితాసనః,
అసీనః ప్రాగుదగ్ వార్చేదర్చాయామథ సమ్ముఖః। 19

కృతన్యాసః కృతన్యాసాం మదర్చాం పాణినాఽఽమృజేత్,
కలశం ప్రోక్షణీయం చ యథావదుపసాధయేత్। 20

తదద్భిర్దేవయజనం ద్రవ్యాణ్యాత్మానమేవ చ,
ప్రోక్ష్య పాత్రాణి త్రీణ్యధిః తైస్సైర్ద్రవ్యైశ్చ సాధయేత్। 21

పాద్యార్ఘ్యచమనీయార్థం త్రీణి పాత్రాణి దేశికః,
హృదా శీర్షా చ శిఖయా గాయత్ర్యా చాభిమంతయేత్। 22

పిండే వాయుగ్నిసంశుద్ధే హృత్పద్మస్థాం పరాం మమ,
అణ్యేం జీవకళాం ధ్యాయేన్నాదాంతే సిద్ధభావితామ్। 23

తయాత్మభూతయా పిండే వ్యాప్తే సంపూజ్య తన్మయః ।
ఆవాహ్యోర్పాదిషు స్థాప్య న్యస్తాంగం మాం ప్రపూజయేత్ ॥ 24

పాద్యోపస్పర్శార్హణాదీనుపచారాన్ ప్రకల్పయేత్ ।
ధర్మాదిభిశ్చ నవభిః కల్పయిత్వా ॥ 25

పద్మమష్టదళం తత్ర కర్ణికాకేసరోజ్జ్వలమ్ ।
ఉభాభ్యాం వేదతంత్రాభ్యాం మహ్యం తూభయసిద్ధయే ॥ 26

సుదర్శనం పాంచజన్యం గదాసీషుధనుర్తలాన్ ।
ముసలం కౌస్తుభం మాలాం శ్రీవత్సం చానుపూజయేత్ ॥ 27

నందం సునందం గరుడం ప్రచండం చండమేవ చ ।
మహాబలం బలం చైవ కుముదం కుముదేక్షణమ్ ॥ 28

దుర్గాం వినాయకం వ్యాసం విష్వక్సేనం గురూన్ సురాన్ ।
స్వే స్వే స్థానే త్వభిముఖాన్ పూజయేత్ ప్రోక్షణాదిభిః ॥ 29

చందనోశీరకర్పూర కుంకుమాగురువాసితైః ।
సలితైః స్నాపయేన్మంత్రైర్నిత్యదా విభవే సతి ॥ 30

స్వర్ణఘర్మానువాకేన మహాపురుషవిద్యయా ।
పౌరుషేణాపి సూక్తేన సామభి రాజనాదిభిః ॥ 31

వస్త్రోపవీతాభరణపత్రస్రగ్గంధలేపనైః ।
అలంకుర్వీత సప్రేమ మదృక్తో మాం యథోచితమ్ ॥ 32

పాద్యమాచమనీయం చ గంధం సుమనసోఽక్షతాన్ ।
ధూపదీపోపహార్యాణి దద్యాన్మే శ్రద్ధయార్చకః ॥ 33

గుడపాయససర్పింషి శమ్కుల్యాపూపమోదకాన్ ।
సంయావదధిసూపాంశ్చ వైవేద్యం సతి కల్పయేత్ ॥ 34

అభ్యంగోన్మర్దనాదర్పదంతధావాభిషేచనమ్ ।
అన్నాద్యగీతనృత్యాది పర్వణి స్యురుతాన్వహమ్ ॥ 35

విధినా విహితే కుండే మేఖలాగర్తవేదిభిః ।
అగ్నిమాధాయ పరితః సమూహేత్ పాణినోదితమ్ ॥ 36

పరిస్తీర్యాథ పర్యుక్షేదన్వాధాయ యథావిధి ।
ప్రోక్షణ్య ॥ 37

తప్తజాంబూనదప్రఖ్యం శంఖచక్రగదాంబుజైః ।
లసచ్ఛతుర్భుజం శాంతం పద్మకింజల్కవాససమ్ ॥ 38

స్ఫురత్కిరీటకటకకటిసూత్రవరాంగదమ్ ।
శ్రీవత్సవక్షసం భ్రాజత్కౌస్తుభం వనమాలినమ్ ॥ 39

ధ్యాయన్నభ్యర్చ్య దారూణి హవిషాభిఘృతాని చ ।
ప్రాప్త్యాజ్యభాగావాఘారౌ దత్త్వా చాజ్యఘృతం హవిః ॥ 40

జాహుయాన్మూలమంత్రేణ షోడశర్పావదానతః ।
ధర్మాదిభ్యో యథాన్యాయం మంత్రైః స్విష్టకృతం ఋధః ॥ 41

అభ్యర్చ్యాథ నమస్కృత్య పార్షదేభ్యో బలిం హరేత్ ।
మూలమంత్రం జపేద్ బ్రహ్మ స్మరన్నారాయణాత్మకమ్ ॥ 42

దత్త్వా ॥ 43

ఉపగాయన్ గృణన్ నృత్యన్ కర్మాణ్యభినయన్ మమ ।
మత్కథాః శ్రావయన్ శృణ్వన్ ముహూర్తం క్షణికో భవేత్ ॥ 44

స్తవైరుచ్ఛావచైః స్తోత్రైః పారాణైః ప్రాకృతైరపి ।
స్తుత్వా ప్రసీద భగవన్నితి వందేత దండవత్ ॥ 45

శిరో మత్పాదయోః కృత్వా బాహుభ్యాం చ పరస్పరమ్ ।
ప్రపన్నం పాహి మామీశ భీతం మృత్యుగ్రహర్లవాత్ ॥ 46

ఇతి శేషాం మయా దత్తాం శిరస్యాధాయ సాదరమ్ ।
ఉద్వాసయేచ్ఛేదుద్వాస్యం జ్యోతిర్జ్యోతిషి తత్ పునః ॥ 47

అర్పాదిషు యదా యత్ర శ్రద్ధా మాం తత్ర చార్పయేత్ ।
సర్వభూతేష్వాత్మని చ సర్వాత్మాహమవస్థితః ॥ 48

ఏవం క్రియాయోగపథైః పునూన్ వైదికతాంత్రికైః ।
అర్చన్నుభయతః సిద్ధిం మత్తో విందత్యభీష్పితామ్ ॥ 49

మదర్పాం సంప్రతిష్ఠాప్య మందిరం కారయేద్ దృఢమ్ ।
పుష్పోద్ధానాని రమ్యాణి పూజాయాత్రోత్సవాశ్రితాన్ 50

పూజాదీనాం ప్రవాహార్థం మహాపర్వస్వధాన్వహమ్ ।
క్షేత్రాపణపురగ్రామాన్ దత్త్వా మత్సార్థి తామియాత్ 51

ప్రతిష్ఠయా సార్వభౌమం సద్మనా భువనత్రయమ్ ।
పూజాదినా బ్రహ్మలోకం త్రిభిర్మత్సామ్యతామియాత్ 52

మామేవ నైరపేక్ష్యేణ భక్తియోగేన విందతి ।
భక్తియోగం స లభతే వీవం యః పూజయేత మామ్ 53

యః స్వదత్తాం పరైర్దత్తాం హరేత సురవిప్రయోః ।
వృత్తిం స జాయతే విద్యుగ్ వర్షాణామయుతాయుతమ్ 54

కర్తుశ్చ సారథేర్హేతోరనుమోదితురేవ చ ।
కర్మణాం భాగినః ప్రేత్య భూయో భూయసి తత్ఫలమ్ 55

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే సప్తవింశోఽధ్యాయః (27)

28 - అథ అష్టావింశోఽధ్యాయః

శ్రీభగవానువాచ

పరస్వభావకర్మాణి న ప్రశంసేన్న గర్హయేత్ ।
విశ్వమేకాత్మకం పశ్యన్ ప్రకృత్యా పురుషేణ చ 1

పరస్వభావకర్మాణి యః ప్రశంసతి నిందతి ।
స ఆశు భశ్యతే స్వార్థాదసత్యభినివేశతః 2

తైజసే నిద్రయాపన్నే పిండస్థో నష్టచేతనః ।
మాయాం ప్రాప్నోతి మృత్యుం వా తద్వన్నానార్థదృక్ పుమాన్ 3

కిం భద్రం కిమభద్రం వా ద్వైతస్యావస్తునః కియత్ ।
వాచోదితం తదన్యతం మనసా ధ్యాతమేవ చ 4

ఛాయాప్రత్యాహ్వయాభాసా హ్యసంతోఽప్యర్థకారిణః ।
వీవం దేహాదయో భావా యచ్ఛంత్యామృత్యుతో భయమ్ 5

ఆత్మైవ తదిదం విశ్వం సృజ్యతే సృజతి ప్రభుః ।
త్రాయతే త్రాతి విశ్వాత్మా హ్రీయతే హరతిశ్వరః 6

తస్మాన్న హ్యేతానోఽన్యస్మా దన్యో భావో నిరూపితః ।
నిరూపితేయం త్రివిధా నిర్మూలా భాతిరాత్మాని ।
ఇదం గుణమయం విద్ధి త్రివిధం మాయయా కృతమ్ 7

వీతద్ విద్వాన్ మదుదితం జ్ఞానవిజ్ఞాననైపుణం ।
న నిందతి న చ స్తాతి లోకే చరతి సూర్యవత్ 8

ప్రత్యక్షేణానుమానేన నిగమేనాత్మసంవిదా ।
అద్యంతవదసద్జ్ఞాత్వా నిస్సంగో విచరేదిహ 9

ఉద్ధవ ఉవాచ

నైవాత్మానో న దేహస్య సంస్పృతిర్ద్రష్టుదృశ్యయోః ।
అనాత్మస్వదృశోరీశ కస్య స్యాదుపలభ్యతే 10

ఆత్మావ్యయోఽగుణః శుద్ధః స్వయంజ్యోతిరనావృతః ।
అగ్నివద్దారువదచిద్దేహః కస్యేహ సంస్పృతిః 11

శ్రీభగవానువాచ

యావద్దేహేంద్రియప్రాణైరాత్మనః సన్నికర్షణమ్ ।
సంసారః ఫలవాంస్తావదపార్థోఽప్యవివేకినః 12

అర్థే హ్యవిద్యమానేఽపి సంస్పృతిర్న నివర్తతే ।
ధ్యాయతో విషయానస్య స్వప్నేఽనర్థాగమో యథా 13

యథా హ్యప్రతిబుద్ధస్య ప్రస్వాపో బహ్వానర్థభృత్ ।
స వీవ ప్రతిబుద్ధస్య న వై మోహాయ కల్పతే 14

శోకహర్షభయక్రోధలోభమోహన్పుహోదయః ।
అహంకారస్య దృశ్యంతే జన్మ మృత్యుశ్చ నాత్మనః । 15

దేహేంద్రియప్రాణమనోఽభిమానో
జీవోఽంతరాత్మా గుణకర్మమూర్తిః ।
సూత్రం మహానిత్యురుధేవ గీతః
సంసార ఆధావతి కాలతంత్రః । 16

అమూలమేతద్ బహురూపరూపితం
మనోవచః ప్రాణశరీరకర్మ ।
జ్ఞానాసినోపాసనయా శితేన
ఛిత్వా మునిర్గాం విచరత్యత్పష్టః । 17

జ్ఞానం వివేకో నిగమస్తపశ్చ
ప్రత్యక్షమైతిహ్యమథానుమానమ్ ।
ఆద్యంతయోరస్య యదేవ కేవలం
కాలశ్చ హేతుశ్చ తదేవ మధ్యే । 18

యథా హిరణ్యం సుకృతం పురస్తాత్
పశ్యాచ్చ సర్వస్య హిరణ్మయస్య ।
తదేవ మధ్యే వ్యవహార్యమాణం
నానాపదేశైరహమస్య తద్వత్ । 19

విజ్ఞానమేతత్త్రియవస్తమంగ
గుణత్రయం కారణకార్యకర్తృ ।
సమన్వయేన వ్యతిరేకతశ్చ
యేనైవ తుర్యేణ తదేవ సత్యమ్ । 20

న యత్ పురస్తాదుత యన్న పశ్యాత్
మధ్యేఽపి తన్న వ్యపదేశమాత్రమ్ ।
భూతం ప్రసిద్ధం చ పరేణ యద్యత్
తదేవ తత్ స్యాదితి మే మనీషా । 21

అవిద్యమానోఽప్యవభాసతే యో
వైకారికో రాజస సర్గ ఏషః ।
బ్రహ్మ స్వయంజ్యోతిరతో విభాతి
బ్రహ్మేంద్రియార్థాత్మవికారచిత్రమ్ । 22

ఏవం సృటం బ్రహ్మవివేకహేతుభిః
పరాపవాదేన విశారదేన ।
ఛిత్వాత్మసందేహముపారమేత
స్వానందతుష్టోఽభిలకాముకేభ్యః । 23

నాత్మా వపుః పార్థివమింద్రియాణి
దేవా హ్యనుర్వాయుజలం హుతాశః ।
మనోఽన్నమాత్రం ధిషణా చ సత్త్వమ్
అహంకృతిః ఖం క్షితిరర్థసామ్యమ్ । 24

సమాహితైః కః కరుణైర్గుణాత్మభిః
గుణో భవేన్మత్సువివిక్తధామ్యః ।
విక్షిప్యమాణైరుత కిం ను దూషణమ్
ఘనైరుపేతైర్విగతై రవేః కిమ్ । 25

యథా నభో వాయునలాంబుభూగుణైః
గతాగతైర్వర్తుగుణైర్న సజ్జతే ।
తథాక్షరం సత్త్వరజస్తమోమలైః
అహంమతేః సంస్పృతిహేతుభిః పరమ్ । 26

తథాపి సంగః పరివర్జనీయో
గుణేషు మాయారచితేషు తావత్ ।
మద్భక్తియోగేన దృఢేన యావద్
రజో నిరస్యేత మనఃకషాయః । 27

యథాఽఽమయో ఽ సాధుచికిత్సితో నృణామ్
పునః పునః సంతుదతి ప్రరోహన్ ।
ఏవం మనోఽపక్వకషాయకర్మ
కుయోగినం విధ్యతి సర్వసంగమ్ । 28

కుయోగినో యే విహితాంతరాయైః
మనుష్యభూతైస్త్రిదశోపసృష్టైః ।
తే ప్రాక్షనాభ్యాసబలేన భూయో
యుంజంతి యోగం న తు కర్మతంత్రమ్ । 29

కరోతి కర్మ క్రియతే చ జంతుః
కేనాప్యసౌ చోదిత అనిపాతాత్ ।

న తత్ర విద్వాన్ ప్రకృతా స్థితోఽపి
నివృత్తతృష్ణః స్వసుఖానుభూత్యా । 30

తిష్ఠంతమాసీనముత వ్రజంతమ్
శయానముక్షంతమదంతమన్నమ్ ।
స్వభావమన్యత్ కిమపీహమానమ్
అత్మానమాత్మస్తమతిర్న వేద । 31

యది స్మ పశ్యత్యసదింద్రియార్థమ్
నానానుమానేన విరుద్ధమన్యత్ ।
న మన్యతే వస్తుతయా మనీషీ
స్వాప్నం యథోత్తాయ తిరోదధానమ్ । 32

పూర్వం గృహీతం గుణకర్మచిత్రమ్
అజ్ఞానమాత్మన్యవివిక్తమంగ
నివర్తతే తత్ పునరీక్షయైవ
న గృహ్యతే నాపి విస్మయ ఆత్మా । 33

యథా హి భానోరుదయో నృచక్షుషాం
తమో నిహన్యాన్న తు సద్ విధత్తే ।
ఏవం సమీక్షా నిపుణా సతీ మే
హన్యాత్తమిద్రం పురుషస్య బుద్ధేః । 34

ఏష స్వయంజ్యోతిరజోఽప్రమేయో
మహానుభూతిః సకలానుభూతిః ।
ఏకోఽద్వితీయో వచసాం విరామే
యేనేషితా వాగసవశ్చరంతి । 35

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే అష్టావింశోఽధ్యాయః (28)

29 - అథ ఏకోనవ్రింశోఽధ్యాయః

ఉద్ధవ ఉవాచ

సుదుశ్చరామిమాం మన్యే యోగచర్యామనాత్మనః ।
యథాంజసా పుమాన్ సిద్ధ్యేత్తన్నే బ్రూహ్యంజసాచ్యుత । 1

ఏతావానాత్మనంమోహో యద్వికల్పస్తు కేవలే ।
ఆత్మన్నతే స్వమాత్మానమవలంబో న యస్య హి । 36

యన్నామాకృతిభిర్గ్రాహ్యం పంచవర్ణమబాధితమ్ ।
వ్యర్థేనాప్యర్థవాదోఽయం ద్వయం పండితమానినామ్ । 37

యోగినోఽపక్వయోగస్య యుంజతః కాయ ఉత్థితైః ।
ఉపసర్వైర్విహన్యేత తత్రాయం విహితో విధిః । 38

యోగధారణయా కాంశ్చిదాసనైర్ధారణాన్వితైః ।
తపోమంత్రాషధైః కాంశ్చిదుపసర్గాన్ వినిర్దహేత్ । 39

కాంశ్చిన్మమానుష్యానేన నామసంకీర్తనాదిభిః ।
యోగేశ్వరానువృత్త్యా వా హన్యాదశుభదాన్ శనైః । 40

కేచిద్ దేహమిమం ధీరాః సుకల్పం వయసి స్థిరమ్ ।
విధాయ వివిధోపాయైరథ యుంజంతి సిద్ధయే । 41

న హి తత్ కుశలాదృత్యం తదాయాసో హ్యపార్థకః ।
అంతవత్వాచ్ఛరీరస్య ఫలస్యేవ వనన్పతేః । 42

యోగం నిషేవతో నిత్యం కాయశ్చేత్ కల్పతామియాత్ ।
తచ్ఛ్రద్ధధ్యాన్న మతిమాన్ యోగముత్సృజ్య మత్సరః । 43

యోగచర్యామిమాం యోగీ విచరన్ మదపాశ్రయః ।
నాంతరాయైర్విహన్యేత నిస్సృహః స్వసుఖానుభూః । 44

ప్రాయశః పుండరీకాక్ష యుంజంతో యోగినో మనః ।
విషేదంత్యసమాధానాన్మనోనిగ్రహకర్మితాః । 2

అథాత ఆనందదుఘం పదాంబుజం
హంసాః శ్రయేరన్నరవిందలోచనః ।
సుఖం ను విశ్వేశ్వర యోగకర్మభిః
త్వన్మాయయామీ విహతా న మానినః । 3

కిం చిత్రమచ్యుత తవైతదశేషబంధో
దాసేష్వనన్యశరణేషు యదాత్మసాత్త్వమ్ ।
యోఽరోచయత్ సహమ్నైః స్వయమీశ్వరాణాం
శ్రీమత్కిరీటతటపీడితపాదపీఠః । 4

తం త్యాభిలాత్మదయితేశ్వరమాశ్రితానాం
సర్వార్థదం స్వకృతవిద్ విస్మజేత కో ను ।
కో వా భజేత్ కిమపి విస్మృతయేను భూత్యై
కిం వా భవేన్న తవ పాదరజోజుషాం సః । 5

నైవోపయన్త్యపచితిం కవయస్తవేశ
బ్రహ్మయుషాపి కృతమృద్ధముదః స్మరంతః ।
యోఽంతర్బహిస్తనుభృతామశుభం విధున్వన్
అచార్యచైత్యవపుషా స్వగతిం వ్యనక్తి । 6

శ్రీశుక ఉవాచ

ఇత్యుద్ధవేనాత్యనురక్తచేతసా
పృష్టో జగత్క్రిడనకః స్వశక్తిభిః ।
గృహీతమూర్తిత్రయ ఈశ్వరేశ్వరో
జగాద సప్రేమమనోహరస్మితః । 7

శ్రీభగవానువాచ

హంత తే కథయిష్యామి మమ ధర్మాన్ సుమంగళాన్ ।
యాన్ శ్రద్ధయాచరన్ మర్త్యో మృత్యుం జయతి దుర్జయమ్ । 8

కుర్యాత్ సర్వాణి కర్మాణి మదర్థం శనక్తైః స్మరన్ ।
మయ్యర్చితమనశ్చిత్తో మద్ధర్మాత్మమనోరతిః । 9

దేశాన్ పుణ్యానాశ్రయేత మద్భక్తైః సాధుభిశ్చితాన్ ।
దేవాసురమనుష్యేషు మద్భక్తాచరితాని చ । 10

పృథక్పత్రేణ వా మహ్యం పర్వయాత్రామహోత్సవాన్ ।
కారయేద్ గీతనృత్యాద్యైర్మహారాజవిభూతిభిః । 11

మామేవ సర్వభూతేషు బహిరంతరపాన్వతమ్ ।
ఈక్షేతాత్మని చాత్మానం యథా ఖమమలాశయః । 12

ఇతి సర్వాణి భూతాని మద్భావేన మహాద్యుతే ।
సభాజయన్ మన్యమానో జ్ఞానం కేవలమాశ్రితః । 13

బ్రాహ్మణే పుల్కసే స్తేనే బ్రహ్మణ్యేఽర్కే స్ఫులింగకే ।
అక్రూరే క్రూరకే చైవ సమదృక్ పండితో మతః । 14

నరేష్వభీష్టం మద్భావం పుంసో భావయతోఽచిరాత్ ।
స్పర్ధాసూయాతిరస్కారాః సాహంకారా వియంతి హి । 15

విస్మజ్య స్మయమానాన్ స్వాన్ దృశం వ్రీడాం చ దైహికీమ్ ।
ప్రణమేద్ దండవద్యుమావాశ్వచండాలగోఖరమ్ । 16

యావత్ సర్వేషు భూతేషు మద్భావో నోపజాయతే ।
తావదేవముపాసీత వాఙ్మనః కాయవృత్తిభిః । 17

సర్వం బ్రహ్మాత్మకం తస్య విద్యయాత్మమనీషయా ।
పరిపశ్యన్నపరమేత్ సర్వతో ముక్తసంశయః । 18

అయం హి సర్వకల్పానాం సద్ధీచీనో మతో మమ ।
మద్భావః సర్వభూతేషు మనోవాక్కాయవృత్తిభిః । 19

నహ్యంగోపక్రమే ధ్వంసో మద్ధర్మస్యోద్ధవాణ్విపి ।
మయా వ్యవసితః సమ్యక్సర్గుణత్వాదనాశిషః । 20

యో యో మయి పరే ధర్మః కల్ప్యతే నిష్ఫలాయ చేత్ ।
తదాయాసో నిరర్థః స్యాద్భయదేరివ సత్తమ । 21

ఏషా బుద్ధిమతాం బుద్ధిర్మనీషా చ మనీషిణామ్ ।
యత్ సత్యమన్యతేనేహ మర్త్యేనాస్నోతి మామృతమ్ । 22

ఏష తేఽభిహితః కృత్స్నో బ్రహ్మవాదస్య సంగ్రహః ।
సమాసవ్యాసవిధినా దేవానామపి దుర్గమః । 23

అభీక్షశస్తే గదితం జ్ఞానం విస్పష్టయుక్తిమత్ ।
ఏతద్విజ్ఞాయ ముచ్యేత పురుషో నష్టసంశయః । 24

సువివిక్తం తవ ప్రశ్నం మయైతదపి ధారయేత్ ।
సనాతనం బ్రహ్మ గుహ్యం పరం బ్రహ్మధిగచ్ఛతి । 25

య ఏతన్మమ భక్తేషు సంప్రదద్యాత్ సుపుష్కలమ్ ।
తస్యోహం బ్రహ్మదాయస్య దదామ్యాత్మానమాత్మనా । 26

య ఏతత్ సమధీయీత పవిత్రం పరమం శుచి ।
స పూయేతాహరహర్మాం జ్ఞానదీపేన దర్శయన్ । 27

య ఏతచ్ఛ్రద్ధయా నిత్యమవ్యగ్రః శృణుయాన్నరః ।
మయి భక్తిం పరాం కుర్వన్ కర్మభిర్న స బధ్యతే । 28

అప్యుద్ధవ త్వయా బ్రహ్మ సఖే సమవధారితమ్ ।
అపి తే విగతో మోహః శోకశ్చాసౌ మనోభవః । 29

నైతత్త్వయా దాంభికాయ నాస్తికాయ శతాయ చ ।
అశుశ్రూషోరభక్తాయ దుర్వినీతాయ దీయతామ్ । 30

ఏతైర్దోషైర్విహీనాయ బ్రహ్మణ్యాయ ప్రియాయ చ ।
సాధవే శుచయే బ్రూయాద్ భక్తిః స్యాచ్ఛూద్రయోషితామ్ । 31

నైతద్విజ్ఞాయ జిజ్ఞాసోర్జ్ఞాతవ్యమవశిష్యతే ।
పీత్వా పీయూషమమృతం పాతవ్యం నావశిష్యతే । 32

జ్ఞానే కర్మణి యోగే చ వార్తాయాం దండధారణే ।
యావానర్థో నృణాం తాత తావాంస్తేహం చతుర్విధః । 33

మర్త్యో యదా త్యక్తసమస్తకర్మా
నివేదితాత్మా విచికిర్షితో మే
తదామృతత్వం ప్రతిపద్యమానో
మయాత్మభూయాయ చ కల్పతే వై । 34

శ్రీశుక ఉవాచ

స ఏవమాదర్శితయోగమార్గః
తదోత్తమశ్లోకవచో నిశమ్య

బద్ధాంజలిః ప్రీత్యుపరుద్ధకంఠో
న కించిదూచేత్ శ్రుపరిష్ఫుతాక్షః । 35

విష్టభ్య చిత్తం ప్రణయావఘూర్ణం
ధైర్యేణ రాజన్ బహుమన్యమానః ।

కృతాంజలిః ప్రాహ యదుప్రవీరం
శీర్ష్ణా స్పృశంతచ్చరణారవిందమ్ । 36

ఉద్ధవ ఉవాచ

విద్రావితో మోహమహాంధకారో
య ఆశ్రితో మే తవ సన్నిధానాత్ ।

విభావసోః కిం ను సమీపగన్య
శీతం తమో భీః ప్రభవంత్యజాద్య । 37

ప్రత్యర్పితో మే భవతానుకంపినా
భృత్యాయ విజ్ఞానమయః ప్రదీపః ।

హిత్వా కృతజ్ఞస్తవ పాదములం
కోఽన్యత్ సమీయాచ్ఛరణం త్వదీయమ్ । 38

వృక్షశ్చ మే సుదృఢః స్నేహపాశో
దాశార్థవృష్ట్యంధకసాత్ప్రతేషు ।

ప్రాసారితః సృష్టివివృద్ధయే త్వయా
స్వమాయయా హ్యేతస్మిన్బోధహేతినా । 39

నమోఽస్తు తే మహాయోగిన్ ప్రపన్నమనుశాధి మామ్ ।
యథా త్వచ్ఛరణాంభోజే రతిః స్యాదనపాయినీ । 40

శ్రీభగవానువాచ

గచ్ఛేద్ధవ మయాఽఽదిష్ఠో బదర్యాఖ్యం మమాశ్రమమ్ ।
తత్ర మత్పాదతీర్థోదే స్నానోపస్పర్శవైః శుచిః । 41

ఈక్షయాలకనందాయా విధూతాశేషకల్మషః ।
వసానో వల్కలాన్యంగ వన్యభుక్ సుఖనిస్సృహః । 42

తితీక్షుర్వంద్యమాత్రాణాం సుశీలః సంయతేంద్రియః ।
శాంతః సమాహితధియా జ్ఞానవిజ్ఞానసంయుతః । 43

మతోఽనుశిక్షితం యత్తే వివిక్తమనుభావయన్,
మయ్యావేశితవాక్పితో మద్ధర్మనిరతో భవ,
అతివ్రజ్య గతీస్తీస్తో మామేష్యసి తతః పరమ్ | 44

శ్రీశుక ఉవాచ

స ఏవముక్తో హరిమేధసోద్ధవః
ప్రదక్షిణం తం పరిస్పృత్య పాదయోః |
శిరో నిధాయాశ్రుకలాభిరార్ద్రధీః
న్యషించదద్వంద్వపరోఽప్యపక్రమే | 45

సుదుస్త్వజస్నేహవియోగకాతరో
స శక్నువంస్తం పరిహోతుమాతురః |
కృచ్ఛ్రం యయౌ మూర్ధాని భర్తృపాదుకే
బిభ్రన్నమస్కృత్య యయౌ పునః పునః | 46

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే ఏకోనత్రింశోఽధ్యాయః (29)

30 - అథ త్రింశోఽధ్యాయః

రాజోవాచ

తతో మహాభాగవత ఉద్ధవే నిర్మలే వనమ్,
ద్వారవత్సాం కిమకరోద్ భగవాన్ భూతభావనః | 1

బ్రహ్మశాపోపనంసృష్టే న్వకులే యాదవర్షభః,
ప్రేయసీం సర్వనేత్రాణాం తనుం స కథమత్యజత్ | 2

ప్రత్యాక్రష్టుం నయనమబలా యత్ర లగ్నం స శేకుః
కర్ణావిష్టుం స సరతి తతో యత్ సతామాతృలగ్నమ్,
యచ్ఛ్రీర్వాచాం జనయతి రతిం కిం సు మానం కవీనాం
దృష్ట్వా జిహ్వోర్మధి రథగతం యచ్ఛ తత్సామ్యమీయుః | 3

ఋషిరువాచ

దివి భువ్యంతరిక్షే చ మహాత్పాతాన్ సముత్థితాన్,
దృష్ట్వాసీనాన్ సుధర్మాయాం కృష్ణః ప్రాహ యదూనిదమ్ | 4

తతస్తమంతర్హృది సన్నివేశ్య
గతో మహాభాగవతో విశాలామ్ |
యథోపదిష్టాం జగదేకబంధునా
తపః సమాస్థాయ హరేరగాద్ గతిమ్ | 47

య ఏతదానందసముద్రసంభృతం
జ్ఞానామృతం భాగవతాయ భాషితమ్,
కృష్ణేన యోగేశ్వరసేవితాంఘ్రిణా
సచ్ఛ్రద్ధయాఽఽ సేవ్య జగద్ విముచ్యతే | 48

భవభయమపహన్తుం జ్ఞానవిజ్ఞానసారం
నిగమకృదుపజహ్రే భృంగవద్ వేదసారమ్,
అమృతముదధితశ్చాపాయయద్ భృత్యవర్గాన్
పురుషమృషభమాద్యం కృష్ణసంజ్ఞం నతోఽస్మి | 49

ఏతే ఘోరా మహాత్పాతా ద్వారవత్సాం యమకేతవః,
ముహూర్తమపి స స్థేయమత్ర నో యదుపుంగవాః | 5

స్త్రీయో బాలాశ్చ వృద్దాశ్చ శంభోద్ధారం వ్రజంత్యతః,
వయం ప్రభాసం యాస్యామో యత్ర ప్రత్యక్ సరస్వతీ | 6

తత్రాభిషిచ్య శుచయ ఉపోష్య సుసమాహితాః,
దేవతాః పూజయిష్యామః స్నపనాలేపనార్హణైః | 7

బ్రాహ్మణాంస్తు మహాభాగాన్ కృతస్వస్త్వయనా వయమ్,
గోభూహిరణ్యవాసోభిర్గజాశ్వరథవేశ్మభిః | 8

విధిరేష హ్యరిష్టఘ్నో మంగళాయనముత్తమమ్,
దేవద్విజగవాం పూజా భూతేషు పరమో భవః | 9

ఇతి సర్వే సమాకర్ణ్య యదువృద్ధా మధుద్విషః ।
తథేతి నౌభిరుత్తీర్య ప్రభాసం ప్రయయా రథైః । 10

తస్మిన్ భగవతాదిష్టం యదుదేవేన యాదవాః ।
చక్రుః పరమయా భక్త్యా సర్వశ్రేయోపబృంహితమ్ । 11

తతస్తస్మిన్ మహాపానం పపురైరేయకం మధు ।
దిష్టవిభ్రంశితధియో యద్ధ్రవైర్భ్రశ్యతే మతిః । 12

మహాపానాభిమత్తానాం వీరాణాం దృష్టచేతసామ్ ।
కృష్ణమాయావిమూఢానాం సంఘర్షః సుమహానభూత్ । 13

యుయుధుః క్రోధసంరబ్ధా వేలాయామాతతాయినః ।
ధనుర్నిరసిభిర్బలైర్గదాభిస్తోమరర్హిభిః । 14

పతత్పతాకై రథకుంజరాదిభిః
ఖరోష్ట్రగోభిర్మహిషైర్వరైరపి
మిథః సమేత్యాశ్వతరైశ్చ దుర్మదాః
న్యహన్ శరైర్దద్భిరివ ద్విపా వనే । 15

ప్రద్యుమ్నసాంబౌ యుధి రూఢమత్సరౌ
అక్రూరభోజావనిరుద్ధసాత్యకీ
సుభద్రసంగ్రామజితౌ సుదారుణౌ
గదౌ సుమిత్రాసురథౌ సమీయతుః । 16

అన్యే చ యే వై నిశతోల్ముకాదయః
సహస్రజిచ్ఛతజిద్భానుముఖ్యాః
అన్యోన్యమాసాద్య మదాంధకారితాః
జఘ్నుర్ముకుందేన విమోహితా భృశమ్ । 17

దాశార్హవృష్ణ్యంధకభోజ సాత్వతాః
మధ్వర్బుదా మాధురశూరసేనాః
విసర్జనా కుకురాః కుంతయశ్చ
మిథస్తతస్తేఽథ విస్ఫుజ్య సౌహృదమ్ । 18

పుత్రాస్త్యయుధ్యన్ పితృభిర్భాతృభిశ్చ
స్వప్రీయదౌహిత్రపితృవ్యమాతులైః ।

మిత్రాణి మిత్రైః సుహృదః సుహృద్భిః
జ్ఞాతీంస్త్వహన్ జ్ఞాతయ ఏవ మూఢాః । 19

శరేషు క్షీయమాణేషు భజ్యమానేషు ధన్వసు ।
శస్త్రేషు క్షీయమాణేషు ముష్టిభిర్జహరేరకాః । 20

తా వజ్రకల్పా హ్యభవన్ పరిఘా ముష్టినా భృతాః ।
జఘ్నుర్ద్విషస్తైః కృష్ణేన వార్యమాణాస్తు తం చ తే । 21

ప్రత్యనీకం మన్యమానా బలభద్రం చ మోహితాః ।
హంతుం కృతధియో రాజన్నాపన్నా ఆతతాయినః । 22

అథ తావపి సంక్రుద్ధావృద్యమ్య కురునందన ।
వీరకాముష్టిపరిఘౌ చరంతౌ జఘ్నుతుర్యుధి । 23

బ్రహ్మశాపోపసృష్టానాం కృష్ణమాయావృతాత్మనామ్ ।
స్పర్ధాక్రోధః క్షయం నిన్యే వైణవో ఽగ్నిర్యథా వనమ్ । 24

ఏవం నష్టేషు సర్వేషు కులేషు స్వేషు కేశవః ।
అవతారిత్ భువో భార ఇతి మేనే ఽ వశేషితః । 25

రామః సముద్రవేలాయాం యోగమాస్థాయ పౌరుషమ్ ।
తత్యాజ లోకం మానుష్యం సంయోజ్యాత్మానమాత్మని । 26

రామనిర్యాణమాలోక్య భగవాన్ దేవకీసుతః ।
నిషసాద ధరోపస్తే తూష్ణిమాసాద్య పిప్పలమ్ । 27

బిభ్రచ్ఛతుర్బుజం రూపం భ్రాజిష్ణు ప్రభయా స్వయా ।
దిశో వితిమిరాః కుర్వన్ విధూమ ఇవ పావకః । 28

శ్రీవత్సాంకం ఘనశ్యామం తప్తహోటకవర్చసమ్ ।
కౌశేయాంబరయుగ్మేన పరివీతం సుమంగళమ్ । 29

సుందరస్మితవక్త్రాబ్జం నీలకుంతలమండితమ్ ।
పుండరీకాభిరామాక్షం స్ఫురన్మకరకుండలమ్ । 30

కటిసూత్రబ్రహ్మసూత్రకిరీటకటకాంగదైః
హారనూపురముద్రాభిః కౌస్తుభేన విరాజితమ్ । 31

వనమాలాపరీతాంగం మూర్తిమద్భిర్విజాయుధైః ।
కృత్వోరా దక్షిణే పాదమాసీనం పంకజారుణమ్ । 32

ముసలావశేషాయఃఖండకృతేషుర్బుజ్జకో జరా ।
మృగాస్యాకారం తచ్చరణం వివ్యాధ మృగశంకయా । 33

చతుర్బుజం తం పురుషం దృష్ట్వా స కృతకిల్బిషః ।
భీతః పపాత శిరసా పాదయోరసురద్విషః । 34

అజానతా కృతమిదం పాపేన మధుసూదన ।
క్షంతుమర్హసి పాపస్య ఉత్తమశ్లోక మే ప్రభో । 35

యస్యానుస్మరణం నృణామజ్ఞానధ్వాంతనాశనమ్ ।
వదంతి తస్య తే విష్ణో మయాఽసాధు కృతం ప్రభో । 36

తస్మాఽఽశు జహి వైకుంఠ పాపానం మృగలుబ్ధకమ్ ।
యథా పునరహం త్వేవం న కుర్యాం సదతిక్రమమ్ । 37

యస్యాత్మయోగరచితం న విదుర్విరించో
రుద్రాదయోఽస్య తనయాః పతయో గిరాం యే ।
యన్మాయయా పిహితదృష్టయ ఏతదంజః
కిం తస్య తే వయమసద్గతయో గృణీమః । 38

శ్రీ భగవానువాచ

మా భైరవే త్వముత్తిష్ఠ కామ ఏష కృతో హి మే ।
యాహి త్వం మదనుజ్ఞాతః స్వర్గం సుకృతినాం పదమ్ । 39

ఇత్యాదిష్టో భగవతా కృష్ణేనేచ్ఛాశరీరిణా ।
త్రిః పరిక్రమ్య తం నత్వా విమానేన దివం యయౌ । 40

దారుకః కృష్ణపదవీమన్విచ్ఛన్నధిగమ్య తామ్ ।
వాయుం తులసికామోదమాఘ్రాయాభిముఖం యయౌ । 41

తం తత్ర తిగ్మద్యుభిరాయుధైర్వృతం
హ్యశ్వత్థమూలే కృతకేతనం పతిమ్ ।
స్నేహాఘ్నతాత్మా నిపపాత పాదయోః
రథాదవఘ్నత్య సబాష్పలోచనః । 42

అపశ్యతస్త్యచ్ఛరణాంబుజం ప్రభో
దృష్టిః ప్రణష్టా తమసి ప్రవిష్టా ।
దిశో న జానే న లభే చ శాంతిం
యథా నిశాయాముదుపే ప్రణష్టే । 43

ఇతి బ్రువతి సూతే వై రథో గరుడలాంఛనః ।
ఖముత్పపాత రాజేంద్ర సాశ్వధ్వజ ఉదీక్షతః । 44

తమన్వగచ్ఛన్ దివ్యాని విష్ణుప్రహరణాని చ ।
తేనాతివిస్మితాత్మానం సూతమాహ జనార్దనః । 45

గచ్ఛ ద్వారవతీం సూత జ్ఞాతీనాం నిధనం మిథః ।
సంకర్షణస్య నిర్యాణం బంధుభ్యో బ్రూహి మద్దశామ్ । 46

ద్వారకాయాం చ న స్థేయం భవద్విశ్వ స్వబంధుభిః ।
మయా త్యక్తాం యదుపురీం సముద్రః ప్లావయిష్యతి । 47

స్వం స్వం పరిగ్రహం సర్వే ఆదాయ పితరౌ చ నః ।
అర్జునేనావితాః సర్వే ఇంద్రప్రస్థం గమిష్యథ । 48

త్వం తు మద్దర్శమాస్థాయ జ్ఞాననిష్ఠ ఉపేక్షకః ।
మన్మాయారచితామేతాం విజ్ఞాయోపశమం వ్రజ । 49

ఇత్యుక్తస్తం పరిక్రమ్య నమస్కృత్య పునః పునః ।
తత్పాదౌ శీర్ష్ణపాదాయ దుర్మనాః ప్రయయౌ పురీమ్ । 50

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే త్రింశోఽధ్యాయః (30)

31 - అథ ఏకత్రింశోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

అథ తత్రాగమద్ బ్రహ్మ భవాన్యా చ సమం భవః ।
మహేంద్రప్రముఖా దేవా మునయః సప్రజేశ్వరాః । 1

పితరః సిద్ధగంధర్వా విద్యాధరమహోరగాః ।
చారణా యక్షరక్షాంసి కిన్నరాప్పరసో ద్విజాః । 2

ద్రష్టుకామా భగవతో నిర్యాణం పరమోత్సుకాః ।
గాయంతశ్చ గృణంతశ్చ శౌరేః కర్మాణి జన్మ చ । 3

వపుషుః పుష్పవర్షాణి విమానావళిభిర్నభః ।
కుర్వంతః సంకులం రాజన్ భక్త్యా పరమయా యుతాః । 4

భగవాన్ పితామహం వీక్ష్య విభూతీరాత్మనో విభుః ।
సంయోజ్యాత్మని చాత్మానం పద్మనేత్రే న్యమీలయత్ । 5

లోకాభిరామాం స్వతనుం ధారణాధ్యానమంగళమ్ ।
యోగధారణయాగ్నేయ్యాఽదగ్ధ్యా ధామావిశత్ స్వకమ్ । 6

దివి దుందుభయో నేదుః పేతుః సుమనసశ్చ ఖాత్ ।
సత్యం ధర్మో ధృతి ర్భూమేః కీర్తిః శ్రీశ్చాను తం యయుః । 7

దేవాదయో బ్రహ్మముఖ్యా న విశంతం స్వధామని ।
అవిజ్ఞాతగతిం కృష్ణం దదృశుశ్చాతివిస్మితాః । 8

సాదామిన్యా యథాకాశే యాంత్యా హిత్వాభ్రమండలమ్ ।
గతిర్న లక్ష్మితే మర్త్యైస్తథా కృష్ణస్య దైవతైః । 9

బ్రహ్మరుద్రాదయస్తే తు దృష్ట్వా యోగగతిం హరేః ।
విస్మితాస్తాం ప్రశంసంతః స్వం స్వం లోకం యయుస్తదా । 10

రాజన్ పరస్య తనుభృజ్జననాప్యయేహా
మాయావిడంబనమవేహి యథా నటస్య ।
సృష్ట్యాత్మనేదమనువిశ్య విహృత్య చాంతే
సంహృత్య చాత్మమహిమోపరతః స ఆస్తే । 11

మర్త్యేన యో గురుసుతం యమలోకనీతం
త్వాం చానయచ్ఛరణదః పరమాస్త్రదగ్ధమ్ ।
జిగ్యేఽంతకాంతకమపీశమసావనీశః
కిం స్వావనే స్వరనయన్మృగయుం సదేహమ్ । 12

తథాప్యశేషస్థితిసంభవాప్యయేషు
అనన్యహేతుర్యదశేషశక్తిధృత్
నైచ్ఛత్రుణేతుం వపురత్ర శేషితమ్
మర్త్యేన కిం స్వస్థగతిం ప్రదర్శయన్ । 13

య ఏతాం ప్రాతరుత్థాయ కృష్ణస్య పదవీం పరామ్ ।
ప్రయతః కీర్తయేత్ భక్త్యా తామేవాప్నోత్యనుత్తమామ్ । 14

దారుకో ద్వారకామేత్య వసుదేవోగ్రసేనయోః ।
పతిత్వా చరణావస్థైర్వృషించత్ కృష్ణవిచ్యుతః । 15

కథయామాస నిధనం వృష్టినాం కృత్స్నశో నృప ।
తచ్ఛ్రుత్వోద్విగ్నహృదయా జనాః శోకవిమూర్చితాః । 16

తత్ర స్మ త్వరితా జగ్ముః కృష్ణవిశ్లేషవిహ్వలాః ।
వ్యసవః శేరలే యత్ర జ్ఞాతయో ఘ్నంత అననమ్ । 17

దేవకీ రోహిణీ చైవ వసుదేవస్తథా సుతా ।
కృష్ణరామావపశ్యంతః శోకార్తా విజహుః స్మృతిమ్ । 18

ప్రాణాంశ్చ విజహుస్తత్ర భగవద్విరహోతురాః ।
ఉపగూహ్య పతీంస్తాత చితామారురుహుః స్త్రియః । 19

రామపత్యుశ్చ తద్దేహముపగుహ్యగ్నిమావిశన్ ।
వసుదేవపత్యుస్తద్గత్రం ప్రద్యుమ్నాదీన్ హరేఃస్నుషాః ।
కృష్ణపత్న్యోఽవిశన్నగ్నిం రుక్మిణ్యాద్యాస్తదాత్మికాః । 20

అర్జునః ప్రేయసః సఖ్యః కృష్ణస్య విరహోతురః ।
అత్మానం సాంత్యయామాస కృష్ణగీతైః సదుక్తిభిః । 21

బంధూనాం నష్టగోత్రాణామర్జునః సాంపరాయకమ్ ।
హతానాం కారయామాస యథావదనుపూర్వశః । 22

ద్వారకాం హరిణా త్యక్తాం సముద్రోఽప్లావయత్ క్షణాత్ ।
వర్జయిత్వా మహారాజ శ్రీమద్భగవదాలయమ్ । 23

నిత్యం సన్నిహితస్తత్ర భగవాన్మధునూదనః ।
స్మృత్యాశేషాశుభహరం సర్వమంగళమంగళమ్ । 24

స్త్రీబాలవృద్ధానాదాయ హతశేషాన్ ధనంజయః ।
ఇంద్రప్రస్థం సమావేశ్య వజ్రం తత్రాభ్యషేచయత్ । 25

శ్రుత్వా సుహృద్వధం రాజన్నర్జునాత్తే పితామహః ।
త్వాం తు వంశధరం కృత్వా జగ్ముః సర్వే మహాపథమ్ । 26

య ఏతద్దేవదేవస్య విష్ణోః కర్మాణి జన్మ చ ।
కీర్తయేచ్ఛద్దయా మర్త్యః సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే । 27

ఇత్థం హరేర్భగవతో రుచిరావతార-

వీర్యాణి బాలచరితాని చ శంతమాని ।

అన్యత్ర చేహ చ శ్రుతాని గృణన్మనుష్యో

భక్తిం పరాం పరమహంసగతౌ లభేత । 28

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే శ్రీనైయాసిక్యం అష్టాదశసహస్రికాయాం
పారమహంస్యాం సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే ఏకత్రింశోఽధ్యాయః (31)

ఏకాదశస్కంధః సమాప్తః

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణమ్

ద్వాదశః స్కంధః

1 - అథ ప్రథమోఽధ్యాయః

రాజోవాచ

న్వధామానుగతే కృష్ణే యదువంశవిభూషణే ।
కస్య వంశోఽభవత్ పృథ్వ్యామేతదాచక్ష్య మే మునే । 1

శ్రీశుక ఉవాచ

యోఽంత్యః పురంజయో నామ భావ్యో బార్హద్రథో నృప ।
తస్యామాత్యస్తు శునకో హత్వా స్వామినమాత్మజమ్ । 2
ప్రద్యోతసంజ్ఞం రాజానం కర్తా యత్ పాలకః సుతః ।
విశాఖయూపస్తత్పుత్రో భవితా రాజకన్తతః । 3
నందివర్తనస్తత్పుత్రో పంచ ప్రద్యోతనా ఇమే ।
అష్టత్రింశోత్తరశతం భోక్ష్యంతి పృథివీం నృపాః । 4
శిశునాగస్తతో భావ్యః కాకవర్ణస్తు తత్పుతః ।
క్షేమధర్మా సుతస్తస్య క్షేత్రజః క్షేమధర్మజః । 5
విధిసారస్సుతస్తస్యాజాతశత్రుర్భవిష్యతి ।
దర్భకస్తత్పుత్రో భావీ దర్భకస్యాజయః స్మృతః । 6
నందివర్తన ఆజేయో మహానందిస్తు తత్పుతః ।
శిశునాగా దశైవైతే షష్ఠ్యుత్తరశతత్రయమ్ । 7
సమా భోక్ష్యంతి పృథివీం కురుశ్రేష్ఠ కలౌ నృపాః ।
మహానందిసుతో రాజన్ శూద్రీగర్భోద్భవో బలీ । 8
మహాపద్మపతిః కశ్చిన్నందః క్షత్రవినాశకృత్ ।
తతో నృపా భవిష్యంతి శూద్రప్రాయాస్త్యధార్మికాః । 9
స ఏకచ్ఛత్రాం పృథివీమనుల్లంఘితశాసనః ।
శాసిష్యతి మహాపద్మో ద్వితీయ ఇవ భార్గవః । 10

తస్య చాష్టే భవిష్యంతి సుమాల్యప్రముఖాః సుతాః ।
య ఇమాం భోక్ష్యంతి మహీం రాజానశ్చ శతం సమాః । 11
నవ నందాన్ ద్విజః కశ్చిత్ ప్రపన్నానుద్ధరిష్యతి ।
తేషామభావే జగతీం మౌర్యా భోక్ష్యంతి వై కలౌ । 12
స ఏవ చంద్రగుప్తం వై ద్విజో రాజ్యేఽభిషేక్ష్యతి ।
తత్పుత్రో వారిసారస్తు తతశ్చాశోకవర్తనః । 13
సుయశా భవితా తస్య సంగతః సుయశస్సుతః ।
శాలిశూక స్తతస్తస్య సోమశర్మా భవిష్యతి ।
శతధన్వా తతస్తస్య భవితా తద్ బృహద్రథః । 14
మౌర్యా హ్యేతే దశ నృపాః సప్తత్రింశచ్ఛోత్తరమ్ ।
సమా భోక్ష్యంతి పృథివీం కలౌ కురుకులోద్భవా । 15
హత్వా బృహద్రథం మౌర్యం తస్య సేనాపతిః కలౌ ।
పుష్యమిత్రస్తు శుంగాహ్వా : స్వయం రాజ్యం కరిష్యతి ।
అగ్నిమిత్రస్తతస్తస్మాత్ సుజ్యేష్ఠోఽథ భవిష్యతి । 16
వసుమిత్రో భద్రకశ్చ పులిందో భవితా తతః ।
తతో ఘోషః సుతస్తస్మాద్ వజ్రమిత్రో భవిష్యతి । 17
తతో భాగవతస్తస్మాద్ దేవభూతిరితి శ్రుతః ।
శుంగా దశైతే భోక్ష్యంతి భూమిం వర్షశతాధికమ్ । 18
తతః కణ్వానియం భూమిర్యాస్యత్యల్పగుణాన్ నృప ।
శుంగం హత్వా దేవభూతిం కణ్వోఽమాత్యస్తు కామినమ్ ।
స్వయం కరిష్యతే రాజ్యం వసుదేవో మహామతిః । 19

తస్య పుత్రస్తు భూమిత్రస్తస్య నారాయణః సుతః ।
నారాయణస్య భవితా సుశర్మా నామ విశ్రుతః । 20

కాణ్వాయనా ఇమే భూమిం చత్వారింశచ్చ పంచ చ ।
శతాని త్రీణి భోక్ష్యంతి వర్షాణాం చ కలౌ యుగే । 21

హత్వా కాణ్వం సుశర్మాణం తద్భ్రత్యో వృషలో బలీ ।
గాం భోక్ష్యత్యాంధ్రజాతీయః కంచిత్యాలమసత్తమః । 22

కృష్ణనామాథ తద్భ్రతా భవితా పృథివీపతిః ।
శ్రీశాతకర్ణస్తత్పుత్రః పార్లమాసస్తు తత్పుత్రః । 23

లంబోదరస్తు తత్పుత్రస్తస్మాచ్చిబిలకో నృపః ।
మేఘస్వాతిః శిబిలకాద్ అటమానస్తు తస్య చ । 24

అనిష్టకర్మా హలేయస్తలకస్తస్య చాత్మజః ।
పురీషభీరుస్తత్పుత్రస్తతో రాజా సునందనః । 25

చకోరో బహవో యత్ర శివస్యాతిరరిందనుః ।
తస్యాపి గోమతిః పుత్రః పురీమాన్ భవితా తతః । 26

మేదశ్శిరాః శివస్కందో యజ్ఞశ్రీస్తత్పుత్రస్తతః ।
విజయస్తత్పుతో భావ్యశ్చంద్రవిజ్ఞః సలోమధీః । 27

ఏతే త్రింశన్భవతయశ్చత్వార్యజ్జతాని చ ।
షట్పంచాశచ్చ పృథివీం భోక్ష్యంతి కురునందన । 28

సప్తాభీరా అవభృత్యా దశ గర్హభిసో నృపాః ।
సప్తోదశ భూపాలా భవిష్యంత్యతిలోలుపాః । 29

తతోఽష్టౌ యవనా భావ్యా శ్చతుర్దశ తురుష్కుకాః ।
భూయో దశ గురుండాశ్చ మౌనా ఏకాదశచైవ తు । 30

ఏతే భోక్ష్యంతి పృథివీం దశవర్షతాని చ ।
నవాధికాం చ నవతిం మౌనా ఏకాదశ క్షితిమ్ । 31

భోక్ష్యంత్యజ్జతాన్యంగ త్రీణి తైస్సంస్థితే తతః ।
కిలికిలాయాం నృపతయో భూతనందోఢ వంగిరిః । 32

శిశునందిశ్చ తద్భ్రతా యశోనందిః ప్రవీరకః ।
ఇత్యేతే వై వర్షతం భవిష్యంత్యధికాని షట్ । 33

తేషాం త్రయోదశ సుతా భవితారశ్చ బాహ్లికాః ।
పుష్యమిత్రోఽథ రాజన్యో దుర్మిత్రోఽస్య తథైవచ । 34

ఏకకాలా ఇమే భూపాః సప్తాంధ్రాః సప్తకోసలాః ।
విదూరపతయో భావ్యా నైషధా స్తత ఏవ హి । 35

మాగధానాం తు భవితా విశ్వస్ఫుర్తిః పురంజయః ।
కరిష్యత్యపరో వర్ణాన్ పుళిందయదుమద్రకాన్ । 36

ప్రజాశ్చాబ్రహ్మభూయిష్టాః స్థాపయిష్యతి దుర్మతిః ।
వీర్యవాన్ క్షత్రముత్సాద్య పద్మవత్యాం స వై పురి ।
అనుగంగామాప్రయాగం గుప్తాం భోక్ష్యతి మేదినిమ్ । 37

సౌరాష్ట్రావంత్యాభీరాశ్చ శూరా అర్బుదమాశవాః ।
వ్రాత్యా ద్విజా భవిష్యంతి శూద్రప్రాయా జనాధిపాః । 38

సింధోస్తటం చంద్రభాగాం కౌంతీం కాశ్మీరమండలమ్ ।
భోక్ష్యంతి శూద్రా వ్రాతాద్యా మ్లేచ్ఛాశ్చాబ్రహ్మవర్చసః । 39

తుల్యకాలా ఇమే రాజన్ మ్లేచ్ఛప్రాయాశ్చ భూభృతః ।
ఏతేఽథర్మాన్భవతపరాః ఫల్గుదాస్తీవ్రమన్యవః । 40

స్త్రీబాలగోద్విజఘ్నాశ్చ పరదారధనాదృతాః ।
ఉదితాస్తమితప్రాయా అల్పసత్త్వాల్పకాయుషః । 41

అసంస్కృతాః క్రియాహీనా రజసా తమసాఽఽవృతాః ।
ప్రజాస్తే భక్షయిష్యంతి మ్లేచ్ఛా రాజన్యరూపిణః । 42

తన్నాథాస్తే జనపదాః తచ్ఛీలాచారవాదినః ।
అన్యోన్యతో రాజభిశ్చ క్షయం యాస్యంతి పీడితాః । 43

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ద్వాదశస్కంధే ప్రథమోఽధ్యాయః (1)

2 - అథ ద్వితీయోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

తతశ్చానుదినం ధర్మః సత్యం శౌచం క్షమా దయా ।
కాలేన బలినా రాజన్ సంక్షయత్యాయుర్బలం స్మృతిః । 1

విత్తమేవ కలౌ నృణాం జన్మాచారగుణోదయః ।
ధర్మన్యాయవ్యవస్థాయాం కారణం బలమేవ హి । 2

దాంపత్యేఽభిరుచిర్హేతుః మాయైవ వ్యావహారికే ।
స్త్రీత్యే పుంస్త్యే చ హి రతిర్విప్రత్యే సూత్రమేవ హి । 3

లింగమేవాశ్రమఖ్యాతావన్యోన్యవత్తికారణమ్ ।
అపృత్యా న్యాయదౌర్బల్యం పాండిత్యే చాపలం వచః । 4

అనాధ్యతైవాసాధుత్వే సాధుత్వే దంభ ఏవ తు ।
స్వీకార ఏవ చోద్వాహే స్నానమేవ ప్రసాధనమ్ । 5

దూరే వార్యయనం తీర్థం లావణ్యం కేశధారణమ్ ।
ఉదరంభరతా స్వార్థః సత్యత్వే ధార్మ్యమేవ హి । 6

దాక్ష్యం కుటుంబభరణం యశోఽర్థే ధర్మసేవనమ్ ।
ఏవం ప్రజాభిర్దుష్టాభిరాకీర్ణే క్షితిమండలే । 7

బ్రహ్మవిత్ క్షత్రశూద్రాణాం యో బలీ భవితా నృపః ।
ప్రజా హి యుజ్జై రాజన్యైర్నిర్భణైర్ద్రస్యధర్మిభిః । 8

అచ్ఛిన్నదారద్రవిణాః యాన్యంతి గిరికాననమ్ ।
శాకమూలామిషక్షౌద్రఫలపుష్పాష్టిభోజనాః । 9

అనావృష్ట్యా వినంక్ష్యంతి దుర్భిక్షకరపీడితాః ।
శీతవాతాతపప్రావృడ్హిమైరన్యోన్యతః ప్రజాః । 10

క్షుత్తృధ్యాయం వ్యాధిభిశ్చైవ సంతప్స్యంతే చ చింతయా ।
త్రింశద్వింశతివర్గాణి పరమాయుః కలౌ నృణామ్ । 11

క్షీయమాణేషు దేహేషు దేహినాం కలిదోషతః ।
వర్ణాశ్రమవతాం ధర్మే నష్టే వేదపథే నృణామ్ । 12

పాషండప్రచురే ధర్మే దస్యప్రాప్యేషు రాజసు ।
చౌర్యాన్పతవృథాహింసానానావృత్తిషు వై నృషు । 13

శూద్రప్రాప్యేషు వర్ణేషు ఛాగప్రాయాసు ధేనుషు ।
గృహప్రాప్యేష్వాశ్రమేషు యౌనప్రాప్యేషు బంధుషు । 14

అణుప్రాయాస్సోషధీషు శమీప్రాప్యేషు స్థాస్నుషు ।
విద్యుత్ప్రాయేషు మేఘేషు శూన్యప్రాప్యేషు సద్మషు । 15

ఇత్థం కలౌ గతప్రాయే జనే తు ఖరధర్మిణి ।
ధర్మత్రాణాయ సత్త్వేన భగవానవతరిష్యతి । 16

చరాచరగురోద్విష్టోరీశ్వరస్యాఖిలాత్మనః ।
ధర్మత్రాణాయ సాధూనాం జన్మకర్మాపనుత్తయే । 17

శంబలగ్రామముఖ్యస్య బ్రాహ్మణస్య మహాత్మనః ।
భవనే విష్ణుయశనః కల్కిః ప్రాదుర్భవిష్యతి । 18

అశ్వమాశుగమారుహ్య దేవదత్తం జగత్పతిః ।
అసినాసాధుదమనమష్టైశ్వర్యగుణాన్వితః । 19

విచరన్నాశునా క్షోణ్యాం హయేనాప్రతిమద్యుతిః ।
నృపలింగచ్ఛదో దన్యాన్ కోటిశో నిహనిష్యతి । 20

అథ తేషాం భవిష్యంతి మనాంసి విశదాని వై ।
వాసుదేవాంగరాగాతిపుణ్యగంధానిలస్పృశామ్ ।

పౌరజానపదానాం వై హతేష్వఖిలదస్యషు । 21

తేషాం ప్రజావినర్గశ్చ స్తవిష్టః సంభవిష్యతి ।
వాసుదేవే భగవతి సత్త్వమూర్తౌ హృది స్థితే । 22

యదావతీర్ణో భగవాన్ కల్కిర్దర్శపతిర్హరిః ।
కృతం భవిష్యతి తదా ప్రజాసూతిశ్చ సాత్త్వికీ । 23

యదా చంద్రశ్చ సూర్యశ్చ తథాతిష్య బృహస్పతీ ।
ఏకరాశౌ సమేష్వంతి తదా భవతి తత్కృతమ్ । 24

యేఽతీతా వర్తమానా యే భవిష్యంతి చ పార్థివాః ।
తే త ఉద్దేశతః ప్రోక్తా వంశీయా సోమసూర్యయోః ॥ 25

ఆరభ్య భవతో జన్మ యావన్నందాభిషేచనమ్ ।
వీతర్వర్షసహస్రం తు శతం పంచదశోత్తరమ్ ॥ 26

సప్తర్షీణాం తు యౌ పూర్వా దృశ్యేతే ఉదితా దివి ।
తయోస్తు మధ్యే నక్షత్రం దృశ్యతే యత్సమం నిశి ॥ 27

తేనైత ఋషయో యుక్తాస్త్యిష్టంత్యబ్జశతం నృణామ్ ।
తే త్వదీయే ద్విజాః కాలే హ్యధునా చాశ్రితా మఘాః ॥ 28

విష్ణోర్భగవతో భానుః కృష్ణాభ్యోఽపి సౌ దివం గతః ।
తదావిశత్ కలిర్లోకం పాపే యద్ రమతే జనః ॥ 29

యావత్సపాదపద్మాభ్యాం స్పృశన్నాస్తే రమాపతిః ।
తావత్ కలిర్వై పృథివీం పరాక్రాంతుం న చాశక్యత్ ॥ 30

యదా దేవర్షయః సప్త మఘాసు విచరంతి హి ।
తదా ప్రవృత్తస్తు కలిర్ద్వాదశాబ్జశతాత్మకః ॥ 31

యదా మఘాభ్యో యాస్యంతి పూర్వాషాఢాం మహర్షయః ।
తదా నందాత్ ప్రభృత్యేష కలి ర్ఘృద్ధిం గమిష్యతి ॥ 32

యస్మిన్ కృష్ణో దివం యాత స్తస్మిన్నేవ తదాహని ।
ప్రతిపన్నం కలియుగమితి ప్రాహుః పురావిదః ॥ 33

దివ్యాబ్జానాం సహస్రాంతే చతుర్థే తు పునః కృతమ్ ।
భవిష్యతి తదా నృణాం మన ఆత్మప్రకాశకమ్ ॥ 34

ఇత్యేష మానవో వంశో యథా సంఖ్యాయతే భువి ।
తథా విట్ఛూద్రవిప్రాణాం తాస్తా జ్ఞేయా యుగే యుగే ॥ 35

వీతేషాం నామలింగానాం పురుషాణాం మహాత్మనామ్ ।
కథామాత్రావశిష్టానాం కీర్తిరేవ స్థితా భువి ॥ 36

దేవాపిశ్శంతనోర్భౌతా మరుశ్చేక్ష్యాకువంశజః ।
కలాపగ్రామ ఆసాతే మహాయోగబలాన్వితా ॥ 37

తావిహైత్య కలేరంతే వాసుదేవానుశిక్షితా ।
వర్ణాశ్రమయుతం ధర్మం పూర్వవత్ ప్రథయిష్యతః ॥ 38

కృతం త్రేతా ద్వాపరం చ కలిశ్చేతి చతుర్యుగమ్ ।
అనేన క్రమయోగేన భువి ప్రాణిషు వర్తతే ॥ 39

రాజన్నేతే మయా ప్రోక్తా నరదేవాస్తథా పరే ।
భూమౌ మమత్వం కృత్వాంతే హిత్యేమాం నిధనం గతాః ॥ 40

క్రిమివిదృష్టసంజ్ఞాం తే రాజనామ్నోఽపి యస్య చ ।
భూతధ్రుక్ తత్ప్రతే స్వార్థం కిం వేద నిరయో యతః ॥ 41

కథం సేయమఖండా భూః పూర్వైర్మే పురుషైర్వృతా ।
మత్పుత్రస్య చ పౌత్రస్య మత్పూర్వా వంశజస్య వా ॥ 42

తేజోఽబన్ధమయం కాయం గృహీత్వాఽతత్కలయాఽబుధాః ।
మహీం మమతయా చోభౌ హిత్వాంతేఽదర్శనం గతాః ॥ 43

యే యే భూపతయో రాజన్ భుంజతే భువమోజసా ।
కాలేన తే కృతాః సర్వే కథామాత్రాః కథాసు చ ॥ 44

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ద్వాదశస్కంధే ద్వితీయోఽధ్యాయః (2)

3 - అథ తృతీయోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

దృష్ట్వాఽతత్కలి జయే వ్యగ్రాన్ నృపాన్ హసతి భూరియమ్ ।
అహో మాం విజిగీషంతి మృత్యోః క్రీడనకా నృపాః ॥ 1

కామ ఏష నరేంద్రాణాం మోఘః స్యాద్ విదుషామపి ।
యేన ఫేనోపమే పిండే యేఽతివిశ్రమ్భితా నృపాః ॥ 2

పూర్వం నిర్జిత్య షడ్వర్గం జేష్యామో రాజమంత్రినః ।
తతః సచివపారాస్తకరీంద్రానస్య కంటకాన్ ॥ 3

ఏనం క్రమేణ జేష్యామః పృథ్వీం సాగరమేఖలామ్ ।
ఇత్యాశాబద్ధహృదయా న పశ్యంత్యంతికేఽంతకమ్ ॥ 4

సముద్రావరణాం జిత్వా మాం విశంత్యబ్ధిమోజసా ।
కియదాత్మజయస్యైతన్ముక్తిరాత్మజయే ఫలమ్ ॥ 5

యాం విస్ఫుజ్యైవ మనవస్తత్పుతాశ్చ కురూద్వహా ।
గతా యథాగతం యుద్ధే తాం మాం జేష్యంత్యబద్ధయః ॥ 6

మత్స్యతే పితృపుత్రాణాం భ్రాతృణాం చాపి విగ్రహాః ।
జాయతే హ్యసతాం రాజ్యే మమతాబద్ధచేతసామ్ ॥ 7

మమైవేయం మహీ కృత్స్నా న తే మూఢేతి వాదినః ।
స్పర్థమానా మిథో ఘ్నంతి మ్రియంతే మత్స్యతే నృపాః ॥ 8

పృథుః పురూరవా గాధిర్నహుషో భరతోఽర్జునః ।
మాంధాతా సగరో రామః ఖట్వాంగో ధుంధుహో రఘుః ॥ 9

తృణబిందుర్యయాతిశ్చ శర్యాతిః శంతనుర్గయః ।
భగీరథః కువలయాశ్వః కకుత్స్థో నైషధో నృగః ॥ 10

హిరణ్యకశిపుర్బుత్రో రావణో లోకరావణః ।
నముచిః శంబరో భౌమో హిరణ్యాక్షోఽథ తారకః ॥ 11

అన్యే చ బహవో దైత్యా రాజానో యే మహేశ్వరాః ।
సర్వే సర్వవిదః శూరాః సర్వే సర్వజితోఽజితాః ॥ 12

మమతాం మయ్యవర్తంత కృత్వోచ్చైర్మర్త్యధర్మిణః ।
కథావశేషాః కాలేన హ్యకృతార్థాః కృతా విభో ॥ 13

కథా ఇమాస్తే కథితా మహీయసాం
వితాయ లోకేషు యశః పరేయుషామ్ ।
విజ్ఞానవైరాగ్యవివక్షయా విభో
వచోవిభూతీర్న తు పారమార్థ్యమ్ ॥ 14

యస్తూత్తమశ్లోకగుణానువాదః
సంగీయతేఽభీక్షమమంగళఘ్నః ।
తమేవ నిత్యం శృణుయాదభీక్షం
కృష్ణేఽమలాం భక్తిమభీష్పమానః ॥ 15

రాజోవాచ

కేనోపాయేన భగవన్ కలేర్దోషాన్ కలౌ జనాః ।
విధమిష్యంత్యుపచితాన్ తన్మే బ్రూహి యథా మునే ॥ 16

యుగాని యుగధర్మాంశ్చ మానం ప్రళయకల్పయోః ।
కాలస్యేశ్వరరూపస్య గతిం విష్ణోర్మహాత్మనః ॥ 17

శ్రీశుక ఉవాచ

కృతే ప్రవర్తతే ధర్మశ్చతుష్పాతజ్జనైర్జుతః ।
సత్యం దయా తపో దానమితి పాదా విభోర్భువ ॥ 18

సంతుష్టాః కరుణా మైత్రాః శాంతా దాంతాస్తీతిక్షణః ।
ఆత్మారామాః సమదృశః ప్రాయశః శ్రమణా జనాః ॥ 19

త్రేతాయాం ధర్మపాదానాం తుర్యాంశో హీయతే శనైః ।
అధర్మపాదైరన్యతహింసాసంతోషవిగ్రహైః ॥ 20

తదా క్రియాతపోనిష్ఠా నాతిహింసా న లంపటాః ।
త్రైవర్గికాస్త్రయీవృద్ధా వర్ణా బ్రహ్మోత్తరా నృప ॥ 21

తపః సత్యదయాదానేష్వర్తం హ్రాసతి ద్వాపరే ।
హింసాతుష్ట్యన్యతద్వేషైర్తర్మస్యాధర్మలక్షణైః ॥ 22

యశస్వినో మహాశాలాః స్వాధ్యాయాధ్యయనే రతాః ।
ఆధ్యా కుటుంబినో హృష్టా వర్ణాః క్షత్రద్విజోత్తరాః ॥ 23

కలౌ తు ధర్మహేతూనాం తుర్యాంశోఽధర్మహేతుభిః ।
విధమానైః క్షీయమాణో హ్యంతే సోఽపి వినంక్ష్యతి ॥ 24

తస్మిన్ లుబ్ధా దురాచారా నిర్దయాః శుష్కవైరిణః ।
దుర్బుగా భూరితర్వాశ్చ శూద్రదాశోత్తరాః ప్రజాః ॥ 25

సత్త్వం రజస్తమ ఇతి దృశ్యంతే పురుషే గుణాః ।
కాలసంచోదితాస్తే వై పరివర్తంత ఆత్మని । 26

ప్రభవంతి యదా సత్యే మనోబుద్ధీంద్రియాణి చ ।
తదా కృతయుగం విద్యాత్ జ్ఞానే తపసి యద్ రుచిః । 27

యదా ధర్మార్థ కామేషు భక్తిర్భవతి దేహినామ్ ।
తదా త్రేతా రజోవృత్తిరితి జానీహి బుద్ధిమన్ । 28

యదా లోభస్త్యసంతోషో మానో దంభోఽథ మత్సరః ।
కర్మణాం చాపి కామ్యానాం ద్వాపరం తద్ రజస్తమః । 29

యదా మాయానృతం తంద్రా నిద్రా హింసా విషాదనమ్ ।
శోకమోహో భయం దైన్యం స కలిస్తామసః స్మృతః । 30

యస్మాత్ క్షుద్రదృశో మర్త్యాః క్షుద్రభాగ్యా మహాశనాః ।
కామినో విత్తహీనాశ్చ స్వైరిణ్యశ్చ స్త్రియోఽపి సతీః । 31

దస్యాత్కృష్టా జనపదా వేదాః పాషండదూషితాః ।
రాజానశ్చ ప్రజాభక్షాః శిశ్నోదరపరా ద్విజాః । 32

అవ్రతా వటవోఽపి శౌచా భిక్షవశ్చ కుటుంబినః ।
తపస్వినో గ్రామవాసా న్యాసినోఽత్యర్థలోలుపాః । 33

హ్రస్వకాయా మహాహారా భూర్యపత్యా గతహ్రీయః ।
స్త్రీయః కటుకభాషిణ్యశ్చైర్యమాయోరుసాహసాః । 34

పణయిష్యంతి వై క్షుద్రాః కిరాటాః కూటకారిణః ।
అనాపద్యపి మంస్యంతే వార్తాం సాధుజగుప్సితామ్ । 35

పతిం త్యక్ష్వంతి నిర్జవ్యం భృత్యా అప్యభిలోత్తమమ్ ।
భృత్యం విపన్నం పతయః కౌలం గాశ్చాపయస్వినీః । 36

పితౄన్ భ్రాతౄన్ సుహృజ్ఞాతీన్ హిత్వా సౌరతసౌహృదాః ।
ననాందృస్యాలసంవాదా దీనాః సైణాః కలౌ నరాః । 37

శూద్రాః ప్రతిగ్రహిష్యంతి తపోవేషోపజీవినః ।
ధర్మం వక్ష్యంత్యధర్మజ్ఞా అధిరుహ్యోత్తమాసనమ్ । 38

నిత్యముద్విగ్నమనసో దుర్భిక్షకరకర్మితాః ।
నిరన్యే భూతలే రాజన్ననావృష్టిభయాతురాః । 39

వాసోఽన్నపానశయనవ్యవాయస్సానభూషణైః ।
హీనాః పిశాచసందర్భా భవిష్యంతి కలౌ ప్రజాః । 40

కలౌ కాకణికేఽప్యర్థే విగృహ్య త్యక్తసౌహృదాః ।
త్యక్ష్వంతి చ ప్రియాన్ ప్రాణాన్ హనిష్యంతి స్వకానపి । 41

న రక్షిష్యంతి మనుజా స్తవిరౌ పితరావపి ।
పుత్రాన్ సర్వార్థకుశలాన్ క్షుద్రాః శిశ్నోదరంభరాః । 42

కలౌ న రాజన్ జగతాం పరం గురుం
త్రిలోకనాథానతపాదపంకజమ్ ।
ప్రాయేణ మర్త్యా భగవంతమచ్యుతం
యక్ష్వంతి పాషండవిభిన్నచేతసః । 43

యన్నామధేయం మ్రియమాణ ఆతురః
పతన్ స్థలన్వా వివశో గృణన్ పుమాన్ ।
విముక్తకర్మార్గళ ఉత్తమాం గతిం
ప్రాప్నోతి యక్ష్వంతి న తం కలౌ జనాః । 44

పుంసాం కలికృతాన్ దోషాన్ ద్రవ్యదేశాత్మసంభవాన్ ।
సర్వాన్ హరతి చిత్తస్థో భగవాన్ పురుషోత్తమః । 45

శ్రుతః సంకీర్తితో ధ్యాతః పూజితశ్చాదృతోఽపి వా ।
నృణాం ధునోతి భగవాన్ హృత్స్థో జన్మాయుతాశుభమ్ । 46

యథా హేమ్ని స్థితో వహ్నిర్దుర్వర్ణం హంతి ధాతుజం ।
ఏవమాత్మగతో విష్ణుర్యోగినామశుభాశయమ్ । 47

విద్యాతపః ప్రాణనిరోధమైత్రీ
తీర్థాభిషేకవ్రతదానజప్తైః ।
నాత్యంతశుద్ధిం లభతే యంతరాత్మా
యథా హృదిస్థే భగవత్యనంతే । 48

తస్మాత్ సర్వాత్మనా రాజన్ హృదిస్థం కురు కేశవమ్ ।
మ్రియమాణో హ్యవహితస్తతో యాసి పరాం గతిమ్ । 49

మియమాణైరభిధ్యేయో భగవాన్ హరిరీశ్వరః ।
ఆత్మభావం నయత్యంగ సర్వాత్మా సర్వసంభవః । 50

కలేర్దోషనిధే రాజన్నస్తి హ్యేకో మహాన్ గుణః ।
కీర్తనాదేవ కృష్ణస్య ముక్తసంగః పరం వ్రజేత్ । 51

కృతే యద్ధ్యాయతో విష్ణుం త్రేతాయాం యజతో మఖైః ।
ద్వాపరే పరిచర్యాయాం కలౌ తద్దరికీర్తనాత్ । 52

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ద్వాదశస్కంధే తృతీయోఽధ్యాయః (3)

4 - అథ చతుర్థోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

కాలస్తే పరమాణ్వాదిర్ద్విపరార్థావధిర్భువ ।
కథితో యుగమానం చ శృణు కల్పలయావపి । 1

చతుర్యుగసహస్రం చ బ్రహ్మణో దినముచ్యతే ।
స కల్పో యత్ర మనవశ్చతుర్దశ విశాంపతే । 2

తదంతే ప్రళయస్తావాన్ బ్రాహ్మీ రాత్రిరుదాహృతా ।
త్రయో లోకా ఇమే తత్ర కల్పంతే ప్రళయాయ హి । 3

ఏష నైమిత్తికః ప్రోక్తః ప్రళయో యత్ర విశ్వసృట్ ।
శేతేఽనంతాసనో విశ్వమాత్మసాత్కృత్య చాత్మభూః । 4

ద్విపరార్థే త్వతిక్రాంతే బ్రహ్మణః పరమేష్ఠినః ।
తదా ప్రకృతయః సప్త కల్పంతే ప్రళయాయ వై । 5

ఏష ప్రాకృతికో రాజన్ ప్రళయో యత్ర లీయతే ।
అండకోశస్తు సంఘాతో విఘాత ఉపసాదితే । 6

పర్వస్యః శతవర్షాణి భూమౌ రాజన్న వర్షతి ।
తదా నిరన్నే హ్యన్యోన్యం భక్ష్యమాణాః క్షుధార్జితాః । 7

క్షయం యాస్యంతి శనకైః కాలేనోపద్రుతాః ప్రజాః ।
సాముద్రం దైహికం భౌమం రసం సాంవర్తకో రవిః । 8

రశ్మిభిః పిబతే ఘోరైః సర్పం వైవ విముంచతి ।
తతః సంవర్తకో వహ్నిః సంకర్షణముఖోత్థితః । 9

దహత్యనిలవేగోత్తః శూన్యాన్ భూవివరానథ ।
ఉపర్యథః సమంతాచ్చ శిఖాభిర్వహ్నిసూర్యయోః । 10

దహ్యమానం విభాత్యండం దగ్ధగోమయపిండవత్ ।
తతః ప్రచండపవనో వర్షాణామధికం శతమ్ । 11

పరః సాంవర్తకో వాతి ధూమ్రం ఖం రజసావృతమ్ ।
తతో మేఘకులాన్యంగ చిత్రవర్ణాన్యనేకశః । 12

శతం వర్షాణి వర్షంతి నదంతి రభసస్వనైః ।
తత ఏకోదకం విశ్వం బ్రహ్మాండవివరాంతరమ్ । 13

తదా భూమేర్గంధగుణం గ్రసంత్యాప ఉదప్లవే ।
గ్రస్తగంధా తు పృథివీ ప్రళయత్వా య కల్పతే । 14

అపాం రసమథో తేజస్తా లీయంతేఽథ నీరసాః ।
గ్రసతే తేజసో రూపం వాయుస్తద్రహితం తదా । 15

లీయతే చానిలే తేజో వాయోః ఖం గ్రసతే గుణమ్ ।
స వై విశతి ఖం రాజంస్తతశ్చ నభసో గుణమ్ । 16

శబ్దం గ్రసతి భూతాదిర్నభస్తమనులీయతే ।
తైజసశ్చేంద్రియాణ్యంగ దేవాన్ వైకారికో గుణైః । 17

మహాన్ గ్రసత్యహంకారం గుణాః సత్త్వాదయశ్చ తమ్ ।
గ్రసతేఽవ్యాకృతం రాజన్ గుణాన్ కాలేన చోదితమ్ । 18

న తస్య కాలావయవైః పరిణామాదయో గుణాః ।
అనాద్యంతమవ్యక్తం నిత్యం కారణమవ్యయమ్ । 19

న యత్ర వాచో న మనో న సత్త్వం
తమో రజో వా మహదాదయోఽపి ।
న ప్రాణబుద్ధీంద్రియదేవతా వా
న సన్నివేశః ఖలు లోకకల్పః । 20

న స్వప్నజాగ్రన్న చ తత్ సుషుప్తం
న ఖం జలం భూరనిలోఽగ్నిరర్కః ।
సంసుప్తవచ్చాన్యవదప్రతర్క్యం
తస్మాల్లభూతం పదమామనంతి । 21

లయః ప్రాకృతికో హ్యేష పురుషావ్యక్తయోర్యదా ।
శక్తయః సంప్రలీయంతే వివశాః కాలవిద్రుతాః । 22

బుద్ధీంద్రియార్థరూపేణ జ్ఞానం భాతి తదాశ్రయమ్ ।
దృశ్యత్వావ్యతిరేకాభ్యామాద్యంతవదవస్తు యత్ । 23

దీపశ్చక్షుశ్చ రూపం చ జ్యోతిషో న పృథగ్వేత్
ఏవం ధీః ఖాని మాత్రాశ్చ న స్యురన్యతమాదృతాత్ । 24

బుద్ధేర్జాగరణం స్వప్నః సుషుప్తిరితి చోచ్యతే ।
మాయామాత్రమిదం రాజన్ నానాత్వం ప్రత్యగాత్మని । 25

యథా జలధరా వ్యోమ్ని భవంతి న భవంతి చ ।
బ్రహ్మణీదం తథా విశ్వమవయపుద్గయాప్యయాత్ । 26

సత్యం హ్యవయవః ప్రోక్తః సర్వావయవినామిహ ।
వినార్థేన ప్రతీయేరన్ పటస్యేవాంగ తంతవః । 27

యత్ సామాన్యవిశేషాభ్యాముపలభ్యేత స భ్రమః ।
అన్యోన్యాపాశ్రయాత్ సర్వమాద్యంతవదవస్తు యత్ । 28

వికారః ఖ్యామమానోఽపి ప్రత్యగాత్మానమంతరా ।
న నిరూపోఽస్య స్త్యణురపి స్యాచ్చేచ్ఛిత్సమ ఆత్మవత్ । 29

న హి సత్యస్య నానాత్వమవిద్వాన్ యది మన్యతే ।
నానాత్వం చిద్రయోర్యద్వజ్జ్యోతిషోర్వాతయోరివ । 30

యథా హిరణ్యం బహుధా సమీయతే
సృభిః క్రియాభిర్వ్యవహారవర్తసు ।
ఏవం వచోభిర్భగవానధోక్షజో
వ్యాఖ్యానతే లోకికవైదికైర్జనైః । 31

యథా ఘనోఽర్కప్రభవోఽర్కదర్శితో
హ్యర్కాంశభూతస్య చ చక్షుషస్తమః ।
ఏవం త్వహం బ్రహ్మగుణస్తదీక్షితో
బ్రహ్మాంశకస్యాత్మన ఆత్మబంధనః । 32

ఘనో యదార్కప్రభవో విదీర్యతే
చక్షుః స్వరూపం రవిమీక్షతే తదా ।
యదా హ్యహంకార ఉపాధిరాత్మనో
జిజ్ఞాసయా నశ్యతి తర్హ్యనుస్మరేత్ । 33

యదైవమేతేన వివేక హేతినా
మాయామయాహంకారణాత్మబంధనమ్ ।
చిత్వాచ్యుతాత్మానుభవోఽవతిష్ఠతే
తమాహురాత్యంతికమంగ సంప్లవమ్ । 34

నిత్యదా సర్వభూతానాం బ్రహ్మదీనాం పరంతప ।
ఉత్పత్తిప్రళయావేకే సూక్ష్మజ్ఞాః సంప్రచక్షతే । 35

కాలస్రోతోజవేనాశు హ్రీయమాణస్య నిత్యదా ।
పరిణామినామవస్థాస్తా జన్మప్రళయహేతవః । 36

అనాద్యంతవతానేన కాలేనేశ్వరమూర్తినా ।
అవస్థా నైవ దృశ్యంతే వియతి జ్యోతిషామివ । 37

నిత్యో నైమిత్తికశ్చైవ తథా ప్రాకృతికో లయః ।
ఆత్యంతికశ్చ కథితః కాలస్య గతిరీదృశీ । 38

ఏతాః కురుశ్రేష్ఠ జగద్విధాతాః
నారాయణస్యాఖిలసత్త్వధామ్నః ।
లీలాకథాస్తే కథితాః సమాసతః
కార్త స్వేన నాజోఽప్యభిధాతుమీశః । 39

సంసారసింధుమతిదుస్తరముత్తితిర్హ్విః
నాన్యః స్లవో భగవతః పురుషోత్తమస్య ।
లీలాకథారసనిషేవణమంతరేణ
పుంసో భవేద్ వివిధదుఃఖదవార్దితస్య । 40

పురాణసంహితామేతామృషిర్నారాయణోఽన్యయః ।
నారదాయ పురా ప్రాహ కృష్ణద్వైపాయనాయ నః । 41

స వై మహ్యం మహారాజ భగవాన్ బాదరాయణః ।
ఇమాం భాగవతీం ప్రీతః సంహితాం వేదసమ్మితామ్ । 42

వీతాం వక్ష్యత్యసౌ సూత ఋషిభ్యో నైమిశాలయే ।
దీర్ఘనత్రే కురుశ్రేష్ఠ సంవృష్టః శౌనకాదిభిః । 43

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ద్వాదశస్కంధే చతుర్థోఽధ్యాయః (4)

5 - అథ పంచమోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

అత్రానువర్ణ్యతేఽభీక్షం విశ్వాత్మా భగవాన్ హరిః ।
యస్య ప్రసాదజో బ్రహ్మ రుద్రః క్రోధసముద్భవః । 1

త్వం తు రాజన్మరిష్యేతి పశుబుద్ధిమిమాం జహి ।
న జాతః ప్రాగభూతోఽద్య దేహవత్త్వం న సంక్ష్యసి । 2

న భవిష్యసి భూత్వా త్వం పుత్రపౌత్రాదిరూపవాన్ ।
బీజాంకురవద్దేహదేః వ్యతిరిక్తో యథానలః । 3

స్వప్నే యథా శిరచ్ఛేదం పంచత్వాద్యాత్మనః స్వయమ్ ।
యస్మాత్ పశ్యతి దేహస్య తత ఆత్మా హ్యజోఽమరః । 4

ఘటే భిన్నే యథాకాశ ఆకాశః స్వాద్యథా పురా ।
ఏవం దేహే మృతే జీవో బ్రహ్మ సంపద్యతే పునః । 5

మనః సృజతి వై దేహాన్ గుణాన్ కర్మాణి చాత్మనః ।
తన్మనః సృజతే మాయా తతో జీవస్య సంసృతిః । 6

స్నేహాధిష్ఠానవర్త్యగ్నిసంయోగో యావదీయతే ।
తతో దీపస్య దీపత్వమేవం దేహకృతో భవః ।
రజస్సత్త్వతమోవృత్త్వా జాయతేఽథ వినశ్యతి । 7

న తత్రాత్మా స్వయంజ్యోతిర్యో వ్యక్తావ్యక్తయోః పరః ।
ఆకాశ ఇవ చాధారో ధ్రువోఽనంతోపమస్తతః । 8

ఏవమాత్మానమాత్మస్తమాత్మనైవామృత ప్రభో ।
బుద్ధ్యానుమానగర్భిణ్యా వాసుదేవానుచింతయా । 9

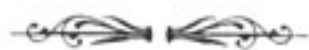
చోదితో విప్రవాక్యేన న త్వాం ధక్ష్యతి తక్షకః ।
మృత్యవో నోపధక్ష్యంతి మృత్యానాం మృత్యుమీశ్వరమ్ । 10

అహం బ్రహ్మ పరం ధామ బ్రహ్మహం పరమం పదమ్ ।
ఏవం సమీక్షన్నాత్మానమాత్మన్యాధాయ నిష్కలే । 11

దశంతం తక్షకం పాదే లేలిహానం విషాననైః ।
న ద్రక్ష్యసి శరీరం చ విశ్వం చ పృథగాత్మనః । 12

వీతత్తే కథితం తాత యథాఽత్మా పృష్టవాన్ నృప ।
హరేర్విశ్వాత్మనశ్చేష్టాం కిం భూయః శ్రోతు మిచ్ఛసి । 13

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ద్వాదశస్కంధే పంచమోఽధ్యాయః (5)

6 - అథ షష్ఠోఽధ్యాయః

సూత ఉవాచ

ఏతన్నిశమ్య మునినాభిహితం పరీక్షిద్
వ్యాసాత్మజేన నిఖిలాత్మదృశా సమేన ।
తత్పాదములముపస్సృత్య నతేన మూర్ధ్వా
బద్ధాంజలిస్తమిదమాహ స విష్ణురౌతః । 1

రాజోవాచ

సిద్ధోఽస్త్వనుగృహీతోఽస్మి భవతా కరుణాత్మనా ।
శ్రావితో యచ్చ మే సాక్షాదనాదినిధనో హరిః । 2

నాత్యద్భుతమహం మన్యే మహతామచ్యుతాత్మనామ్ ।
అజ్ఞేషు తాపతప్తేషు భూలేషు యదనుగ్రహః । 3

పురాణసంహితామేతామశ్రౌష్మ భవతో వయమ్ ।
యస్యాం ఖిలూత్తమశ్లోకో భగవాననువర్ణ్యతే । 4

భగవంస్తక్షకాదిభ్యో మృత్యుభ్యో న బిభేమ్యహమ్ ।
ప్రవిష్టో బ్రహ్మనిర్వాణమభయం దర్శితం త్వయా । 5

అనుజానీహి మాం బ్రహ్మన్ వాచం యచ్ఛామ్యథోక్షజే ।
ముక్తకామాశయం చేతః ప్రవేశ్య విస్మజామ్యసూన్ । 6

అజ్ఞానం చ నిరస్తం మే జ్ఞానవిజ్ఞాననిష్ఠయా ।
భవతా దర్శితం క్షేమం పరం భగవతః పదమ్ । 7

సూత ఉవాచ

ఇత్యుక్తస్తమనుజ్ఞాప్య భగవాన్ బాదరాయణిః ।
జగామ భిక్షుభిః సాకం నరదేవేన పూజితః । 8

పరీక్షిదపి రాజర్షిరాత్మన్యాత్మానమాత్మనా ।
సమాధాయ పరం దధ్యావస్పందాసుర్యథా తరుః । 9

ప్రాక్కులే బర్హిష్యాసీనో గంగాకూల ఉదబ్జుభః ।
బ్రహ్మభూతో మహాయోగీ నిస్సంగశ్చిన్నసంశయః । 10

తక్షకః ప్రహితో విప్రాః క్రుద్ధేన ద్విజసూనునా ।
హంతుకామో నృపం గచ్ఛన్ దదర్శ పథి కాశ్యపమ్ । 11

తం తర్పయిత్వా ద్రవిణైర్నివర్త్య విషహరిణమ్ ।
ద్విజరూపప్రతిచ్ఛన్నః కామరూపోఽదశస్సృపమ్ । 12

బ్రహ్మభూతస్య రాజర్షేర్దేహోఽహిగరళాగ్నినా ।
బభూవ భస్మసాత్ సద్యః పశ్యతాం సర్వదేహినామ్ । 13

హాహాకారో మహానాసీద్ భువి ఖే దిక్షు సర్వతః ।
విస్మితా హ్యభవన్ సర్వే దేవాసురనరాదయః । 14

దేవదుందుభయో నేదుర్గంధర్వాప్సరసో జగుః ।
వవృషుః పుష్పవర్షాణి విబుధాః సాధువాదినః । 15

జనమేజయః స్వపితరం శ్రుత్వా తక్షకభక్షితమ్ ।
యథాఽఽజహావ సంక్రుద్ధో నాగాన్ సత్రే సహ ద్విజైః । 16

సర్పసత్రే సమిద్ధాగ్నౌ దహ్యమానాన్ మహోరగాన్ ।
దృష్ట్వేంద్రం భయసంవిగ్నస్తక్షకః శరణం యయౌ । 17

అపశ్యంస్తక్షకం తత్ర రాజా పారీక్షితో ద్విజాన్ ।
ఉవాచ తక్షకః కస్మాన్న దహ్యేతోరగాధమః । 18

తం గోపాయతి రాజేంద్ర శక్రః శరణమాగతమ్ ।
తేన సంస్తంభితః సర్పస్తస్మాన్నాగ్నౌ పతత్యసౌ । 19

పారీక్షిత ఇతి శ్రుత్వా ప్రాహర్త్విజ ఉదారధీః ।
సహేంద్రస్తక్షకో విప్రా నాగ్నౌ కిమితి పాత్యతే । 20

తచ్ఛ్రుత్వా ఽఽఽ జహుఃపుర్విప్రాః సహేంద్రం తక్షకం మఖే ।
తక్షకాశు పతస్వేహ సహేంద్రేణ మరుత్వతా । 21

ఇతి బ్రహ్మాదితాక్షేపైః స్థానాదింద్రః ప్రచాలితః ।
బభూవ సంభ్రాంతమతిః సవిమానః సతక్షకః । 22

తం పతంతం విమానేన సహ తక్షకమంబరాత్ ।
విలోక్యాంగిరసః ప్రాహ రాజానం తం బృహస్పతిః । 23

నైష త్వయా మనుష్యేంద్ర వధమర్హతి సర్పరాట్ ।
అనేన పీతమమృతమతోఽయమజరామరః । 24

జీవితం మరణం జంతోర్గతిః స్వేనైవ కర్మణా ।
రాజంస్తతోఽన్యో నాన్యస్య ప్రదాతా సుఖదుఃఖయోః । 25

సర్పచోరాగ్నివిద్యుద్భ్యుః క్షుత్తద్వ్యాధ్యాదిభిర్భృష ।
పంచత్వమృచ్ఛతే జంతుర్భుంక్త ఆరబ్ధకర్మ తత్ । 26

తస్మాత్ సత్రమిదం రాజన్ సంస్తీయేతాభిచారికమ్ ।
సర్పా అనాగసో దగ్ధా జనైర్దిష్టం హి భుజ్యతే । 27

సూత ఉవాచ

ఇత్యుక్తః స తథేత్యాహ మహర్షేర్మానయన్ వచః ।
సర్పసత్రాదుపరతః పూజయామాస వాక్పతిమ్ । 28

సైషా విష్ణోర్మహామాయాఽబాధ్యయాఽలక్షణా యయా ।
ముహ్యంత్యస్యైవాత్మభూతా భూతేషు గుణవృత్తిభిః । 29

న యత్ర దంభీత్యభయా విరాజితా
మాయా ఽఽత్మవాదేఽసకృతాత్మవాదిభిః ।
న యద్వివాదో వివిధ స్తదాశ్రయో
మనశ్చ సంకల్పవికల్పవృత్తి యత్ । 30

న యత్ర సృజ్యం సృజతోభయోః పరం
శ్రేయశ్చ జీవన్మితీభిరన్వితస్త్వహమ్ ।
తదేతదుత్పాదితబాధ్యబాధకం
నిషిధ్య చోర్మీన్ విరమేత్ స్వయం మునిః । 31

పరం పదం వైష్ణవమామనంతి తద్
యన్నేతి నేతీత్యతదుత్పిసృక్షవః ।

విసృజ్య దౌరాత్మ్యమనన్యసౌహృదా
హృదోపగుహ్యవసితం సమాహితైః । 32

త ఏతదధిగచ్ఛంతి విష్ణోర్యత్పరమం పదమ్ ।
అహం మమేతి దౌర్జన్యం న యేషాం దేహగేహజమ్ । 33

అతివాదాంస్తీతిక్షేత నావమన్యేత కంచన ।
న చేమం దేహమాశ్రిత్య వైరం కుర్వీత కేనచిత్ । 34

నమో భగవతే తస్మై కృష్ణాయాకుంతమేధసే ।
యత్పాదాంబురుహధ్యానాత్ సంహితామధ్యగామిమామ్ । 35

శౌనక ఉవాచ

సైలాదిభిర్వానశిష్టైర్వేదాచార్యైర్మహాత్మభిః ।
వేదాశ్చ కతిథా వ్యస్తా ఏతత్ సౌమ్యాభిధేహి నః । 36

సూత ఉవాచ

సమాహితాత్మనో బ్రహ్మాన్ బ్రహ్మణః పరమేష్ఠినః ।
హృద్యాకాశాదభూన్నాదో వృత్తిరోధాద్ విభావ్యతే । 37

యదుపాసనయా బ్రహ్మాన్ యోగినో మలమాత్మనః ।
ద్రవ్యక్రియాకారకాఖ్యం హిత్వా యాన్త్యపునర్భవమ్ । 38

తతోఽభూత్ త్రివృదోంకరో యోఽవ్యక్తప్రభవః స్వరాట్ ।
యత్తల్లింగం భగవతో బ్రహ్మణః పరమాత్మనః । 39

శృణోతి య ఇమం స్ఫోటం సుప్తశోత్రే చ శూన్యదృక్ ।
యేన వాగ్ వ్యజ్యతే యస్య వ్యక్తిరాకాశ ఆత్మనః । 40

స్వధామ్నో బ్రహ్మణః సాక్షాద్వాచకః పరమాత్మనః ।
స సర్వమంత్రోపనిషద్వేదబీజం ననాతనమ్ । 41

తస్య హ్యసంస్త్రయో వర్ణా అకారాద్యా భృగూద్వహ ।
ధార్యంతే యైస్త్రయో భావా గుణనామార్థవృత్తయః । 42

తతోఽక్షర సమామ్నాయమసృజద్ భగవానజః ।
అంతస్తోష్మస్వరస్పర్శప్రాస్వదీర్వాదిలక్షణమ్ । 43

తేనాసా చతురో వేదాంశ్చతుర్విర్వదనైర్విభుః ।
సవ్యాహృతికాన్ సోంకారాంశ్చతుర్హోత్రవివక్షయా ॥ 44

పుత్రానధ్యాపయత్తాంస్తుబ్రహ్మర్షీన్ బ్రహ్మకోవిదాన్ ।
తే తు ధర్మోపదేశ్చారః స్వపుత్రేభ్యః సమాదిశన్ ॥ 45

తే పరంపరయా ప్రాప్తాస్తత్తచ్చిష్యైర్హృతవ్రతైః ।
చతుర్యుగేష్వథ వ్యస్తా ద్వాపరాదౌ మహర్షిభిః ॥ 46

క్షీణాయుషః క్షీణసత్త్వాన్ దుర్మేధాన్ వీక్ష్య కాలతః ।
వేదాన్ బ్రహ్మర్షయో వ్యస్యన్ హృదిస్థాచ్యుతచోదితాః ॥ 47

అస్మిన్నప్యంతరే బ్రహ్మాన్ భగవాన్ లోకభావనః ।
బ్రహ్మేశాద్వైర్లోకపాలైర్యాచితో ధర్మగుప్తయే ॥ 48

పరాశరాల్ సత్యవత్సామంశాంశకలయా విభుః ।
అవతీర్ణో మహాభాగ వేదం చక్రే చతుర్విధమ్ ॥ 49

ఋగధర్వయజుస్సామ్నాం రాశీనుద్భుత్య వర్గశః ।
చతస్రః సంహితాశ్చక్రే మంత్రైర్మణిగణా ఇవ ॥ 50

తాసాం స చతురః శిష్యానుపాహూయ మహామతిః ।
వీక్షైకాం సంహితాం బ్రహ్మన్నేక్షైకస్మై దదౌ విభుః ॥ 51

పైలాయ సంహితామాద్యాం బహ్నుచాభ్యామువాచ హ ।
వైశంపాయనసంజ్ఞాయ నిగదాభ్యం యజుర్గణమ్ ॥ 52

సామ్నాం జైమినయే ప్రాహ తథా ఛందోగసంహితామ్ ।
అథర్వాంగిరసేం నామ స్వశిష్యాయ సుమంతవే ॥ 53

పైలః స్వసంహితామూచే ఇంద్రప్రమితయే మునిః ।
బాష్కలాయ చ సోఽప్యాహ శిష్యేభ్యః సంహితాం స్వకామ్ ॥ 54

చతుర్థా వ్యస్య బోధ్యాయ యాజ్ఞవల్క్యాయ భార్గవ ।
పరాశరాయాగ్నిమిత్రే ఇంద్రప్రమితిరాత్మవాన్ ॥ 55

అధ్యాపయత్ సంహితాం స్వాం మాండుకేయమృషిం కవిమ్ ।
తస్య శిష్యో దేవమిత్రః సౌభర్యాదిభ్యః ఊచివాన్ ॥ 56

శాకల్యస్తత్పుతః స్వాం తు పంచధా వ్యస్య సంహితామ్ ।
వాత్స్యముద్గలశాలీయగోభిల్యశిశిరేష్వధాత్ ॥ 57

జాతూకర్ణ్యశ్చ తచ్చిష్యః సనిరుక్తాం స్వసంహితామ్ ।
బలాకపైజవైతాళవిరజేభ్యో దదౌ మునిః ॥ 58

బాష్కలిః ప్రతిశాఖాభ్యో వాలఖిల్యాభ్యసంహితామ్ ।
చక్రే వాలాయనిర్భజ్యః కాసారశ్చైవ తాం దధుః ॥ 59

బహ్నుచాః సంహితా హ్యేతా వీభిర్బ్రహ్మర్షిభిర్బ్రతాః ।
శ్రుత్వైతచ్చందసాం వ్యాసం సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే ॥ 60

వైశంపాయనశిష్యా వై చరకాధ్వర్యవోఽభవన్ ।
యచ్ఛేరుర్బ్రహ్మహత్యాంహఃక్షపణం స్వగురోర్వ్రతమ్ ॥ 61

యాజ్ఞవల్క్యశ్చ తచ్చిష్యః ఆహాహో భగవన్ కియత్ ।
చరితేనాల్పసారాణాం చరిష్యేఽహం సుదుశ్చరమ్ ॥ 62

ఇత్యుక్తో గురురప్యాహ కుపితో యాహ్వలం త్వయా ।
విప్రావమంత్రా శిష్యేణ మదధీతం త్యజాశ్వితి ॥ 63

దేవరాతసుతః సోఽపి ఛర్దిత్వా యజుషాం గణమ్ ।
తతో గతోఽథ మునయో దదృశుస్తాన్ యజుర్గణాన్ ॥ 64

యజ్ఞాంషి తిత్తిరా భూత్వా తల్లోలుపతయాఽఽ దధుః ।
తైత్తిరీయా ఇతి యజుశ్శాఖా ఆసన్ సుపేశలాః ॥ 65

యాజ్ఞవల్క్యస్తతో బ్రహ్మాంశ్చందాంస్యధిగవేశయన్ ।
గురోరవిద్యమానాని సూపతస్తేఽర్కమీశ్వరమ్ ॥ 66

యాజ్ఞవల్క్య ఉవాచ

ఓం నమో భగవతే ఆదిత్యాయాభిలజగతామ్ ఆత్మస్వరూపేణ
కాలస్వరూపేణ చ చతుర్విధభూతనికాయానాం
బ్రహ్మాది స్తంబపర్యంతానామంతర్హృదయేషు
బహిరపిచాకాశ ఇవోపాధినావ్యవధీయమానో భవానేక
వీవ క్షణలవనిమేషావయవోపచిత
సంవత్సరగణేన అపామాదానవిసర్గాభ్యామిమాం
లోకయాత్రామనువహతి ॥ 67

యదు హ వావ విబుధర్షభ సవితః అదఃతపతి అనుసవనమ్
అహరహరామ్నాయవిధినోపతిష్ఠమానానామభిలదురితవృజిన
బీజావభర్జన భగవతః సమభిధీమహి తపనమండలమ్ । 68

య ఇహ వావ స్థిరచరనికరాణాం
నిజనికేతనానాం మనఇంద్రియానుగణాన్
అనాత్మనః స్వయమాత్మాంతర్యామీ ప్రచోదయతి । 69

య ఏవేమం లోకమతికరాళవదనాంధకారసంజ్ఞా
అజగరగ్రహ గిలితం మృతకమివ విచేతనమవలోక్యా
సుకంపయాపరమ కారుణిక ఈక్షయైవోత్తాప్యాహరహ
రనుసవనంశ్రేయసి స్వధర్మాభ్యాత్మావస్థానే
ప్రవర్తయతి అవనిపతిరివాసాధూనాం భయముదీరయన్నటతి । 70

పరిత ఆశాపాలైస్తత తత్ర కమలకోశాంజలిభిరుపహృతార్హణః । 71

అథ హ భగవంస్తవ చరణనళినయుగళం త్రిభువనగురుభిః
వందితమహమయాతయామయజుష్కామ ఉపసరామీతి । 72

సూత ఉవాచ

ఏవం స్తుతస్య భగవాన్వాజిరూపధరో హరిః ।
యజ్ఞాంష్యయాతయామాని మునయేఽదాత్ ప్రసాదితః । 73

యజుర్భిరకరోచ్ఛాఖా దశపంచ శతైర్విభుః ।
జగృహుర్వాజసన్యస్తాః కాణ్యమాధ్యందినాదయః । 74

జైమినేః సామగస్యాసీత్ సుమంతుస్తనయో మునిః ।
సున్వాంస్తు తత్పుతస్తాభ్యామేకైకాం ప్రాహ సంహితామ్ । 75

సుకర్మా చాపి తచ్చిష్యః సామవేదతరోర్మహాన్ ।
సహస్రసంహితాభేదం చక్రే సామ్నాం తతో ద్విజః । 76

హిరణ్యనాభః కౌసల్యః పౌష్యంజిశ్చ సుకర్మణః ।
శిష్యౌ జగృహతుశ్చాన్య ఆవంత్యో బ్రహ్మవిత్తమః । 77

ఉదీచ్యాః సామాగాః శిష్యౌ ఆసన్ పంచశతాని వై ।
పౌష్యంజ్యావంత్యయోశ్చాపి తాంశ్చ ప్రాచ్యాన్ ప్రచక్షతే । 78

తౌగాక్షిర్మాజ్ఞలిః కుల్యః కుసీదః కుక్షిరేవ చ ।
పౌష్యంజిశిష్యౌ జగృహుః సంహితాస్తే శతం శతమ్ । 79

కృతో హిరణ్యనాభస్య చతుర్వింశతिसంహితాః ।
శిష్య ఊచే స్వశిష్యేభ్యః శేషా ఆవంత్య ఆత్మవాన్ । 80

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ద్వాదశస్కంధే షష్ఠోఽధ్యాయః (6)

7 - అథ సప్తమోఽధ్యాయః

సూత ఉవాచ

అథర్వవిత్ సుమంతుశ్చ శిష్యమధ్యాపయత్ స్వకామ్ ।
సంహితాం సోఽపి పథ్యాయ వేదదర్శాయ చోక్తవాన్ । 1

శౌక్లాయనిర్బ్రహ్మబలిర్మోదోషః పిప్పలాయనిః ।
వేదదర్శస్య శిష్యాస్తే పథ్యశిష్యానథో శృణు ।
కుముదః శునకో బ్రహ్మన్ జాజలి శ్చాప్యథర్వవిత్ । 2

బభ్రుః శిష్యోఽథాంగిరసః సైంధవాయన ఏవ చ ।
అధీయేతాం సంహితే ద్వే సావర్ణ్యాద్యాస్తథాపరే । 3

నక్షత్రకల్పః శాంతిశ్చ కాశ్యపాంగిరసాదయః ।
ఏతే అథర్వణాచార్యాః శృణు పౌరాణికాన్ మునే । 4

త్రయ్యారుణిః కశ్యపశ్చ సావర్ణిరకృతవ్రణః ।
వైశంపాయనహరీతౌ షడ్వై పౌరాణికా ఇమే । 5

అధీయంత వ్యాసశిష్యాత్ సంహితాం మత్ప్రితుర్ముఖాత్ ।
ఏకైకామహ మేతేషాం శిష్యః సర్వాః సమధ్యగామ్ । 6

కాశ్యపోఽహం చ సావర్ణీ రామశిష్యోఽకృతవ్రణః ।
అధీమహి వ్యాసశిష్యాచ్చతస్రో మూలసంహితాః । 7

పురాణలక్షణం బ్రహ్మన్ బ్రహ్మర్షిభిర్నిరూపితమ్ ।
శృణుష్వ బుద్ధిమాశ్రిత్య వేదశాస్త్రానుసారతః । 8

సర్గోఽస్యాథ విసర్గశ్చ వృత్తి రక్షాంతరాణి చ ।
వంశో వంశానుచరితం సంస్థా హేతురపాశ్రయః । 9

దశభిర్లక్షణైర్మూల్యక్తం పురాణం తద్విదో విదుః ।
కృచిత్ పంచవిధం బ్రహ్మన్ మహదల్పవ్యవస్థయా । 10

అవ్యాకృతగుణక్షోభాన్మహతస్త్రివృతోఽహమః ।
భూతమాత్రేంద్రియార్థానాం సంభవః సర్గ ఉచ్యతే । 11

పురుషోనుగృహీతానామేతేషాం వాసనామయః ।
విసర్గోఽయం సమాహారో బీజాద్ బీజం చరాచరమ్ । 12

వృత్తిర్భూతాని భూతానాం చరాణామచరాణి చ ।
కృతా స్వేన నృణాం తత్ర కామాచ్ఛోదనయాపి వా । 13

రక్షాచ్యుతావతారేహ విశ్వస్యాను యుగే యుగే ।
తిర్యజ్మర్త్యర్షిదేవేషు హన్యంతే యైస్త్రయ్యాద్విషః । 14

మన్వంతరం మనుర్దేవా మనుషుత్రాః సురేశ్వరః ।
ఋషయో ఽంశావతారశ్చ హరేః షడ్విధముచ్యతే । 15

రాజ్ఞాం బ్రహ్మప్రసూతానాం వంశస్త్రైకాలికోఽన్వయః ।
వంశానుచరితం తేషాం వృత్తం వంశధరాశ్చ యే । 16

నైమిత్తికః ప్రాకృతికో నిత్య ఆత్యంతికో లయః ।
సంస్తేతి కవిభిః ప్రోక్తా చతుర్థాస్య స్వభావతః । 17

హేతుర్జీవోఽస్య సర్గాదేరవిద్యాకర్మకారకః ।
యం చానుశయినం ప్రాహురవ్యాకృతముతాపరే । 18

వ్యతిరేకాన్వయో యస్య జాగ్రత్స్వప్నసుషుప్తిషు ।
మాయామయేషు తద్బ్రహ్మ జీవవృత్తిష్వపాశ్రయః । 19

పదార్థేషు యథా ద్రవ్యం సన్మాత్రం రూపనామసు ।
బీజాదిపంచతాం తాసు హ్యవస్థాసు యుతాయుతమ్ । 20

విరమేత యదా చిత్తం హిత్వా వృత్తిత్రయం స్వయమ్ ।
యోగేన వా తదాఽఽత్మానం వేదేహాయా నివర్తతే । 21

ఏవం లక్షణలక్ష్యాణి పురాణాని పురావిదః ।
మునయోఽష్టాదశ ప్రాహుః క్షుల్లకాని మహాంతి చ । 22

బ్రాహ్మం పాద్యం వైష్ణవం చ శైవం లైంగం స గారుడమ్ ।
నారదీయం భాగవతమాగ్నేయం స్కాందసంజ్ఞితమ్ । 23

భవిష్యం బ్రహ్మవైవర్తం మార్కండేయం సవామనమ్ ।
వారాహం మాత్స్యం కౌర్మం చ బ్రహ్మాండాఖ్యమితి త్రిషట్ । 24

బ్రహ్మన్నిదం సమాఖ్యాతం శాఖాప్రణయనం మునేః ।
శిష్యశిష్య ప్రశిష్యాణాం బ్రహ్మతేజోవివర్తనమ్ । 25

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ద్వాదశస్కంధే సప్తమోఽధ్యాయః (7)

8 - అథ అష్టమోఽధ్యాయః

శౌనక ఉవాచ

సూత జీవ చిరం సాధో వద నో వదతాం వర ।
తమస్యపారే భ్రమతాం నృణాం త్వం పారదర్శనః । 1

ఆహుశ్చిరాయుషమ్మృషిం మృకండుతనయం జనాః ।
యః కల్పాంతే ఉర్వరితో యేన గ్రస్తమిదం జగత్ । 2

స వా అస్మత్కులోత్పన్నః కల్పేఽస్మిన్ భార్గవర్షభః ।
నైవాధునాపి భూతానాం సంప్లవః కోఽపి జాయతే । 3

ఏక ఏవార్ణవే భ్రామ్యన్ దదర్శ పురుషం కిల ।
వటపత్రపుటే లోకం శయానం త్వేకమద్భుతమ్ । 4

ఏష నః సంశయో భూయాన్ సూత కౌతూహలం యతః ।
తం నశ్చింధి మహాయోగిన్ పురాణేష్వపి సమ్మతః । 5

సూత ఉవాచ

ప్రశ్నస్త్వయా మహర్షేఽయం కృతో లోకభ్రమాపహః ।
నారాయణకథా యత్ర గీతా కలిమలాపహా । 6

ప్రాప్తద్విజాతీసంస్కారో మార్కండేయః పితుః క్రమాత్ ।
ఛందాంస్యధీత్య ధర్మేణ తపః స్వాధ్యాయసంయుతః । 7

బృహద్రవ్రతధరః శాంతో జటిలో వల్కలాంబరః ।
బిభ్రత్ కమండలుం దండముపవీతం సమేఖలమ్ । 8

కృష్ణాజినం సాక్షసూత్రం కుశాంశ్చ నియమర్తయే ।
అగ్న్యర్కగురువిప్రాతమృత్యుర్చయన్ సంధ్యయోర్హరిమ్ । 9

సాయంప్రాతః సగురవే భైక్ష్యమాహృత్య వాగ్యతః ।
బుభుజే గుర్వనుజ్ఞాతః సకృన్నో చేదుపోషితః । 10

ఏవం తపస్స్వాధ్యాయపరో వర్షణామయుతాయుతమ్ ।
ఆరాధయన్ హృషీకేశం జిగ్యే మృత్యుం సుదుర్జయమ్ । 11

బ్రహ్మ భవో భృగుర్దక్షో బ్రహ్మపుత్రాశ్చ యేఽపరే ।
నృదేవపితృభూతాని తేనాసన్నతివిస్మితాః । 12

ఇత్థం బృహద్రవ్రతధరస్తపస్స్వాధ్యాయసంయుతైః ।
దధ్యావధోక్షజం యోగీ ధ్వస్తక్షేశాంతరాత్మనా । 13

తస్యైవం యుంజతశ్చిత్తం మహాయోగేన యోగినః ।
వ్యతీయాయ మహాన్ కాలో మన్వంతరషడాత్మకః । 14

ఏతత్ పురందరో జ్ఞాత్వా సప్తమే ఽస్మిన్ కిలాంతరే ।
తపోవిశంకితో బ్రహ్మన్నారేభే తద్విఘాతనమ్ । 15

గంధర్వాప్సరసః కామం వసంత మలయానితౌ ।
మునయే ప్రేషయామాస రజస్తోకమదౌ తథా । 16

తే వై తదాశ్రమం జగ్ముర్నిమాద్రేః పార్వ్య ఉత్తరే ।
పుష్పభద్రా నదీ యత్ర చిత్రాఖ్యా చ శిలా విభో । 17

తదాశ్రమపదం పుణ్యం పుణ్యద్రుమలతాంచితమ్ ।
పుణ్యద్విజకులాకీర్ణం పుణ్యామలజలాశయమ్ । 18

మత్తభ్రమరసంగీతం మత్తకోకిలకూజితమ్ ।
మత్తబర్హినటాటోపం మత్తద్విజకులాకులమ్ । 19

వాయుః ప్రవిష్ట ఆదాయ హిమనిర్జరశీకరాన్ ।
సుమనోభిః పరిష్వక్తో వవాపుత్తంభయన్ స్మరమ్ । 20

ఉద్యచ్ఛంద్రనిశావక్త్రః ప్రవాళస్తబకాళిభిః ।
గోపద్రుమలతాజాలైస్తత్రాసీత్ కుసుమాకరః । 21

అన్వీయమానో గంధర్వైర్గీతవాదిత్రయూథకైః ।
అదృశ్యతాత్తవాపేషుః స్వస్త్రీయూథపతిః స్మరః । 22

మృత్యాగ్నిం సముపాసీనం దదృశుః శక్రకింకరాః ।
మీలితాక్షం దురాధర్షం మూర్తిమంతమివానలమ్ । 23

నన్యతుస్తస్య పురతః స్త్రియోఽథో గాయకా జగుః ।
మృదంగవీణాపణవైర్వాద్యం చక్రూర్మనోరమమ్ । 24

సందధేఽస్త్రం స్వధనుషి కామః పంచముఖం తదా ।
మధుర్మనో రజస్తోక ఇంద్రభీత్యా వ్యకంపయన్ । 25

క్రీడంత్యాః పుంజికన్తల్యాః కందుకైః స్తనగౌరవాత్ ।
భృశముద్విగ్నమధ్యాయాః కేశవిస్రంసితస్రజః । 26

ఇతస్తతో భ్రమద్బుష్టేశ్చలంత్యా అనుకందుకమ్ ।
వాయుర్జహౌర తద్వాసః సూక్ష్మం త్రుటితమేఖలమ్ । 27

విససర్జ తదా బాణం మత్వా తం స్వజితం స్మరః ।
సర్వం తత్రాభవన్మోఘమనీశస్య యథోద్యమః । 28

త ఇత్థమపకుర్వంతో మునేస్తత్తేజసా మునే ।
దహ్యమానా నివృత్యుః ప్రబోధ్యాహిమివార్చకాః । 29

ఇతీంద్రానుచరైర్బ్రహ్మన్ ధర్మితోఽపి మహామునిః ।
యన్నాగాదహమో భావం న తచ్చిత్రం మహత్పు హి । 30

దృష్ట్వా నిస్తేజసం కామం సగణం భగవాన్ స్వరాట్.
శ్రుత్వానుభావం బ్రహ్మర్షేర్విస్మయం సమగాత్ పరమ్ । 31

తస్యైవం యుంజతశ్చిత్తం తపస్సోధ్యాయసంయమైః ।
అనుగ్రహాయావిరాసీన్నరనారాయణో హరిః । 32

తా శుక్లకృష్ణా నవకంజలోచనా
చతుర్భుజౌ రౌరవవల్కలాంబరౌ ।
పవిత్రపాణీ ఉపవీతకం త్రిపుత్
కమండలుం దండమృజుం చ వైణవమ్ । 33

పద్మాక్షమాలాముత జంతుమార్జనం
వేదం చ సాక్షాత్తప ఏవ రూపిణౌ ।
తపత్రటిద్వర్ణపిశంగరోచిషా
ప్రాంశూ దధానౌ విబుధర్షభార్చితౌ । 34

తే వై భగవతో రూపే నరనారాయణావృషీ ।
దృష్ట్వాత్థాయాదరేణోచ్చైర్ననామాంగేన దండవత్ । 35

స తత్సందర్శనానందనిర్వృతాత్మేంద్రియాశయః ।
హృష్టరోమాశ్రుపూర్ణాక్షో న సేహే తాపుదీక్షితుమ్ । 36

ఉత్తాయ ప్రాంజలిః ప్రహ్వా ఔత్సుక్యాదాశ్లిషన్నివ ।
నమో నమ ఇతీశానౌ బభాషే గద్గదాక్షరః । 37

తయోరాసనమాదాయ పాదయోరవనిజ్య చ ।
అర్చణేనానులేపేన ధూపమాల్యైరపూజయత్ । 38

సుఖమాసనమాసీనౌ ప్రసాదాభిముఖౌ మునిః ।
పునరానమ్య పాదాభ్యాం గరిష్ఠావిదమబ్రవీత్ । 39

మార్కండేయ ఉవాచ

కిం వర్ణయే తవ విభో యదుదీరితోఽనుః
సంస్పందతే తమను వాఙ్మన ఇంద్రియాణి ।
స్పందంతి వై తనుభృతామజశర్వయోశ్చ
స్వస్యాప్యథాపి భజతామసి భావబంధుః । 40

మూర్తి ఇమే భగవతో భగవంస్త్రిలోక్యాః
క్షేమాయ తాపవిరమాయ చ మృత్యుజిత్యై ।
నానా భిభర్ష్యవితుమన్యతనూర్యథేదం
సృష్ట్వా పునర్గ్రససి సర్వమివోర్లనాభిః । 41

తస్యావితుః స్థిరచరేశితురంఘ్రిమూలం
యత్స్థం న కర్మగుణకాలరుజః స్పృశంతి ।
యద్వై స్తువంతి నినమంతి యజంత్యభీక్షం
ధ్యాయంతి వేదహృదయా మునయస్తదాప్త్యై । 42

నాన్యం తవాంఘ్రియపనయాదపవర్గమూర్తేః
క్షేమం జనస్య పరితోభియ ఈశ విద్యుః ।
బ్రహ్మ బిభేత్యలమతో ద్విపరార్థధిష్ఠ్యః
కాలస్య తే కిముత తత్కృతభౌతికానామ్ । 43

తద్వై భజామృతధియస్తవ పాదమూలం
హిత్యేదమాత్మచ్ఛదించాత్మగురోః పరస్య ।
దేహోద్యపార్థమసదంత్యమభిజ్ఞమాత్రం
విందేత తే తర్హి సర్వమనీషితార్థమ్ । 44

సత్త్వం రజస్తమ ఇతీశ తవాత్మబంధో
మాయామయాః స్థితిలయోదయహేతవోఽస్య ।
లీలా ధృతా యదపి సత్త్వమయీ ప్రశాంత్యై
నాన్యే నృణాం వ్యసన మోహాభియశ్చ యాభ్యామ్ । 45

తస్మాత్తవేహ భగవన్నథ తావకానాం
శుక్లాం తనుం స్వదయితాం కుశలా భజంతి ।
యత్ సాత్త్వతాః పురుషరూపముశంతి సత్త్వం
లోకో యతోఽభయముతాత్మసుఖం న చాన్యత్ । 46

తస్మై నమో భగవతే పురుషాయ భూమ్నై
విశ్వాయ విశ్వగురవే పరదేవతాయై ।
నారాయణాయ ఋషయే చ నరోత్తమాయ
హంసాయ సంయతగిరే నిగమేశ్వరాయ । 47

యం వై న వేద వితథాక్షపత్తైర్భమద్ధీః
సంతం స్వభేష్వసుషు హృద్యపి దృక్పథేషు ।
తన్మాయయా ౨౨ వృతమతిస్స ఉ వీవసాక్షాత్
ఆద్యస్తవాఖిలగురోరుపసాద్య వేదమ్ । 48

యద్దర్శనం నిగమ ఆత్మరహఃప్రకాశం
ముహ్యంతి యత్ర కవయోఽజపరా యతంతః ।
తం సర్వవాదవిషయప్రతిరూపశీలం
వందే మహాపురుషమాత్మనిగూఢబోధమ్ । 49

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ద్వాదశస్కంధే అష్టమోఽధ్యాయః (8)

9 - అథ నవమోఽధ్యాయః

సూత ఉవాచ

సంస్తుతో భగవానిత్వం మార్కండేయేన ధీమతా ।
నారాయణో నరసఖః ప్రీత ఆహ భృగుద్యహమ్ । 1

శ్రీభగవానువాచ

భో భో బ్రహ్మర్షివర్యాసి సిద్ధ ఆత్మసమాధినా ।
మయి భక్త్యానపాయిన్యా తపఃస్వాధ్యాయసంయమైః । 2

వయం తే పరితుష్టాః స్మ త్వద్భుహద్వ్రతచర్యయా ।
వరం ప్రతీచ్ఛ భద్రం తే వరదేశాదభీప్సితమ్ । 3

ఋషిరువాచ

జితం తే దేవదేవేశ ప్రపన్నార్తిహరాచ్యుత ।
వరేణైతావతాలం నో యద్ భవాన్ సమదృశ్యత । 4

గృహీత్వాజాదయో యస్య శ్రీమత్పాదాబ్జదర్శనమ్ ।
మనసా యోగపక్వేన స భవాన్ మేఽక్షిగోచరః । 5

అథాప్యంఋజపత్రాక్ష పుణ్యశ్లోకశిఖామణే ।
ద్రక్ష్యే మాయాం యయా లోకః సపాలో వేద సద్భిదామ్ । 6

సూత ఉవాచ

ఇతీడితోఽర్చితః కామమృషిణా భగవాన్మునే ।
తథేతి స స్మయన్ ప్రాగాద్ బదర్యాశ్రమమీశ్వరః । 7

తమేవ చింతయన్నర్థమృషిః స్వాశ్రమ ఏవ సః ।
వసన్నగ్న్యర్కసోమాంఋభూవాయువియదాత్మసు । 8

ధ్యాయన్ సర్వత్ర చ హరిం భావద్రవ్యైరపూజయత్ ।
కృచిత్ పూజాం విసస్మార ప్రేమప్రసరసంఘతః । 9

తస్యైకదా భృగుశ్రేష్ఠ పుష్పభద్రాతటే మునేః ।
ఉపాసీనస్య సంధ్యాయాం బ్రహ్మన్ వాయురభూన్మహాన్ । 10

తం చండశబ్దం సముదీరయంతం
బలాహకా అన్వభవన్ కరాళాః ।
అక్షస్తవిష్ఠా ముముచుస్తడిద్భిః
స్వనంత ఉచ్చైరభివర్షధారాః । 11

తతోఽవ్యదృశ్యంత చతుస్సముద్రాః
సమంతతః క్షౌతలమాగ్రసంతః ।
సమీరవేగోర్మిభిరుగ్రనక్ర-
మహాభయావర్తగభీరఘోషాః । 12

అంతర్బహిశ్చాద్భిరతిద్యుభిః ఖరైః
శతప్రాదాభీరుపతాపితం జగత్ ।
చతుర్విధం వీక్ష్య సహాత్మనా మునిః
జలాఘ్నతాం క్షౌం విమనాః సమత్రసత్ । 13

తస్యైవముద్వీక్షత ఊర్మిభీషణః
ప్రభంజనాఘూర్ణితవార్మహార్ణవః ।
ఆపూర్యమాణో వరషద్భిరంబుదైః
క్షౌమప్యథాత్ ద్వీపవర్షాద్భిః సమమ్ । 14

సక్షౌంతరిక్షం సదివం సభాగణం
త్రైలోక్యమాసీత్ సహదిగ్భిరాఘ్నతమ్ ।

స ఏక ఏవోర్వరితో మహామునిః బభ్రామ విక్షిప్య జటా జడాంధవత్ । 15	ప్రహృష్టరోమాద్భుతభావశంకితః ప్రష్టుం పురస్తం ప్రససార బాలకమ్ । 26
క్షుత్పృథ్వీతో మకరై స్తిమింగిలైః ఉపద్రుతో వీచినభస్వతా హతః । తమస్యపారే పరితో భ్రమన్ దిశో న వేద ఖం గాం చ పరిశ్రమేషితః । 16	తావచ్ఛిరో ర్వై శ్వసితేన భార్గవః సో ఽంతశ్చరీరం మశకో యథావిశత్ । తత్రాప్యదో న్యస్తమచష్ట కృత్స్నశో యథా పురా ముహ్యదతీవ విస్మితః । 27
క్వచిద్గతో మహావర్తే తరలైస్తాడితః క్వచిత్ । యాదోభిర్భక్ష్యతే క్వాపి స్వయమన్యోన్యఘాతిభిః । 17	ఖం రోదసీ భగణానద్రిసాగరాన్ ద్వీపాన్ సవర్షాన్ కకుభః సురాసురాన్ । వనాని దేశాన్ సరితః పురాకరాన్ భేటాన్ ప్రజానాశ్రమవర్ణవృత్తయః । 28
క్వచిచ్ఛోకం క్వచిన్మోహం క్వచిద్ దుఃఖం సుఖం భయమ్ । క్వచిన్మృత్యుమవాప్నోతి వ్యాధ్యాదిభిరుతార్దితః । 18	మహాంతి భూతాన్యథ భౌతికాన్యసౌ కాలం చ నానాయుగకల్పకల్పనమ్ । యత్కించిదన్యద్ వ్యవహారకారణమ్ దదర్శ విశ్వం సదివావభాసితమ్ । 29
అయుతాయుతవర్షాణాం సహస్రాణి శతాని చ । వ్యతీయుర్భుమతస్తస్మిన్ విష్ణుమాయావృతాత్మనః । 19	హిమాలయం పుష్పవహాం చ తాం నదీమ్ నిజాశ్రమం యత్ర ఋషీనపశ్యత్ । విశ్వం విపశ్యంచ్ఛసితాచ్ఛిరోర్యై బహిర్నిరస్తోఽన్యపతల్లయాబ్ధౌ । 30
స కదాచిద్ భ్రమంస్తస్మిన్ పృథివ్యాః కకుది ద్విజః । న్యగ్రోధపోతం దదృశే ఫలవల్లవశోభితమ్ । 20	తస్మిన్ పృథివ్యాః కకుది ప్రరూఢమ్ వటం చ తత్పత్రపుటే శయానమ్ । తోకం చ తత్రేమసుధాస్మితేన నిరీక్షితోఽపాంగనిరీక్షణేన । 31
మహామరకతశ్యామం శ్రీమద్వదనపంకజమ్ । కంబుగ్రీవం మహోరస్కం సునాసం సుందరభ్రువమ్ । 22	అథ తం బాలకం వీక్ష్య నేత్రాభ్యాం ధిష్ఠితం హృది । అభ్యయాదతినంక్లిష్టః పరిష్వక్తుమధోక్షజమ్ । 32
శ్వాసైజదలకాభాతం కంబుశ్రీకర్ణదాడిమమ్ । విద్రుమాధరభాసేషచ్ఛోణాయితసుధాస్మితమ్ । 23	తావత్ భగవాన్ సాక్షాద్యోగాధీశో గుహాశయః । అంతర్దధే ఋషేః సద్యో యథేహనీశనిర్మితా । 33
పద్మగర్భారుణాపాంగం హృద్యహాసావలోకనమ్ । శ్వాసైజద్వళినంవిగ్ననిమ్ననాభిదళోదరమ్ । 24	తమన్వథ వటో బ్రహ్మన్ సలిలం లోకసంప్లవః । తిరోధాయ క్షణాదస్య స్వాశ్రమే పూర్వవత్ స్థితః । 34
చార్వంగుళిభ్యాం పాణిభ్యామున్నీయ చరణాంబుజమ్ । ముఖే నిధాయ విప్రేంద్రో ధయంతం వీక్ష్య విస్మితః । 25	
తద్దర్శనాద్ వీతపరిశ్రమో ముదా ప్రోత్పల్లహృత్పద్మవిలోచనాంబుజః ।	
ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ద్వాదశస్కంధే నవమోఽధ్యాయః (9)	

10 - అథ దశమోఽధ్యాయః

సూత ఉవాచ

స ఏవమనుభూయేదం నారాయణవినిర్మితమ్ ।
వైభవం యోగమాయాయాస్తమేవ శరణం యయౌ । 1

మార్కండేయ ఉవాచ

ప్రపన్నోఽస్త్రింఘ్రిమూలం తే ప్రపన్నాభయదం హరే ।
యన్మాయయాపి విబుధా ముహ్యంతి జ్ఞానకాశయా । 2

సూత ఉవాచ

తమేవం నిభృతాత్మానం వృషేణ దివి పర్యటన్ ।
రుద్రాణ్యా భగవాన్ రుద్రో దదర్శ స్వగణైర్వృతః । 3

అథోమా తమృషిం వీక్ష్య గిరిశం సమభాషత ।
పశ్యేమం భగవన్ విప్రం నిభృతాత్మేంద్రియాశయమ్ । 4

నిభృతోదరుషవ్రాతం వాతాపాయే యథార్ణవమ్ ।
కుర్వస్య తపసః సాక్షాత్ సంసిద్ధిం సిద్ధిదో భవాన్ । 5

శ్రీభగవానువాచ

నైవేచ్ఛత్యాశిషః క్వాపి బ్రహ్మర్షిర్మోక్షమప్యత ।
భక్తిం పరాం భగవతి లబ్ధవాన్ పురుషేఽవ్యయే । 6

అథాపి సంవిదిష్యామో భవాన్యేతేన సాధునా ।
అయం హి పరమో లాభో నృణాం సాధుసమాగమః । 7

సూత ఉవాచ

ఇత్యుక్త్యా తముపేయాయ భగవాన్ స సతాం గతిః ।
ఈశానః సర్వవిద్యానామీశ్వరః సర్వదేహినామ్ । 8

తయోరాగమనం సాక్షాదీశయోర్జగదాత్మనోః ।
స వేద రుద్రధీవృత్తిరాత్మానం విశ్వమేవ చ । 9

భగవాంస్తదభిజ్ఞాయ గిరీశో యోగమాయయా ।
అవిశత్తద్గృహాకాశం వాయుశ్చిద్రమివేశ్వరః । 10

ఆత్మన్యసి శివం ప్రాప్తం తడిత్పింగజటాధరమ్ ।
త్ర్యక్షం దశభుజం ప్రాంశుముద్యంతమివ భాస్కరమ్ । 11

వ్యాఘ్రచర్మాంజరధరం శూలఖట్వాంగచర్మభిః ।
అక్షమాలాడమురుకకపాలాసిధనుః సహ । 12

బిభ్రాణం సహసా భాంతం విచక్ష్య హృది విస్మితః ।
కిమిదం కుత ఏవేతి సమాధివిరతో మునిః । 13

నేత్రే ఉన్మీల్య దదృశే సగణం సోమయాఽఽగతమ్ ।
రుద్రం త్రిలోకైకగురుం ననామ శిరసా మునిః । 14

తస్మై సపర్యాం వ్యదధాత్ సగణాయ సహోమయా ।
స్వాగతాసనపాద్యార్ఘ్యగంధస్రగ్ధూపదీపకైః । 15

అహ చాత్మానుభావేన పూర్ణకామస్య తే విభో ।
కరవాణి కిమీశాన యేనేదం నిర్వృతం జగత్ । 16

సమః శివాయ శాంతాయ సత్త్వాయ ప్రమృదాయ చ ।
రజోఽజోఽపిఽప్య ఘోరాయ నమస్తుభ్యం తమోఽజుషే । 17

సూత ఉవాచ

ఏవం స్తుతః స భగవాన్ ఆదిదేవః సతాం గతిః ।
పరితుష్టః ప్రనన్నాత్మా ప్రహసంతమభాషత । 18

శ్రీభగవానువాచ

వరం వృణీష్య నః కామం వరదేశా వయం త్రయః ।
అమోఘం దర్శనం యేషాం మర్త్యో యద్విందతేఽమృతమ్ । 19

బ్రాహ్మణాః సాధవః శాంతా నిస్సంగా భూతవత్సలాః ।
వీకాంతభక్తా హ్యస్మాను నిర్వైరాః సమదర్శినః । 20

సలోకా లోకపాలాస్తాన్ వందంత్యర్చంత్యుపాసతే ।
అహం చ భగవాన్ బ్రహ్మ స్వయం చ హరిరీశ్వరః । 21

న తే మయ్యమ్యతే ఓజే చ భిదామణ్యపి చక్షతే ।
నాత్మనశ్చ జనస్యాపి తద్యుష్మాన్ వయమీమహి । 22

న హ్యమ్మయాని తీర్థాని న దేవాశ్చేతనోజ్జితాః ।
తే పునంత్యురుకాలేన యూయం దర్శన మాత్రతః । 23

బ్రాహ్మణేభ్యో నమస్యామో యేఽస్మద్రూపం త్రయీశుయం ।
బిభ్రత్యాత్మనమాధానతపఃస్వాధ్యాయసంయమైః । 24

శ్రవణాద్ దర్శనాద్వాపి మహాపాతకినోఽపి వః ।
శుభ్యేరన్నంత్యజాశ్చాపి కిము సంభాషణాదిభిః । 25

సూత ఉవాచ

ఇతి చంద్రలలామస్య ధర్మగుహ్యోపబృంహితమ్ ।
వచోఽమృతాయనమృషిర్నాత్మప్యత్కర్ణయోః పిబన్ । 26

సచిరం మాయయా విష్ణో ర్భ్రామితః కర్మితో భృశమ్ ।
శివవాగమృతధ్వస్తక్షేశపుంజస్తమబ్రవీత్ । 27

ఋషిరువాచ

అహో ఋశ్వరలీలేయం దుర్విభావ్యా శరీరిణామ్ ।
యన్నమంతీశితవ్యాని స్తువంతి జగదీశ్వరాః । 28

ధర్మం గ్రాహయితుం ప్రాయః ప్రవక్తారశ్చ దేహినామ్ ।
అచరంత్యనుమోదంతే క్రియమాణం స్తువంతి చ । 29

నైతావతా భగవతః స్వమాయామయవృత్తిభిః ।
న దుష్కేతానుభావస్తైర్మాయినః కుహకం యథా । 30

సృష్టేదం మనసా విశ్వమాత్మనానుప్రవిశ్య యః ।
గుణైః కుర్వద్భిరాభాతి కర్తేవ స్వప్నదృగ్యథా । 31

తస్మై నమో భగవతే త్రిగుణాయ గుణాత్మనే ।
కేవలాయాద్వితీయాయ గురవే బ్రహ్మమూర్తయే । 32

కం వృణే ను పరం భూమన్ పరం త్వద్ వరదర్శనాత్ ।
యద్దర్శనాత్ పూర్ణకామః సత్యకామః పుమాన్ భవేత్ । 33

వరమేకం వృణేఽథాపి పూర్ణాత్ కామాభివర్షణాత్ ।
భగవత్యచ్యుతాం భక్తిం తత్పరేషు తథా త్వయి । 34

సూత ఉవాచ

ఇత్యర్థితో ఽభిష్టుతశ్చ మునినా సూక్తయా గిరా ।
తమాహ భగవాన్ శర్వః శర్వయా చాభినందితః । 35

శ్రీభగవానువాచ

కామో మహర్షే సర్వో ఽయం భక్తిమాంస్త్వమధోక్షజే ।
ఆకల్పాంతాత్ యశః పుణ్యమజరామరతా తథా । 36

జ్ఞానం త్రైకాలికం బ్రహ్మన్ విజ్ఞానం చ విరక్తిమత్ ।
బ్రహ్మవర్చస్వినో భూయాత్ పురాణాచార్యతాస్తు తే । 37

సూత ఉవాచ

ఏవం వరాన్ స మునయే దత్వాఽగాత్ త్ర్యక్ష ఋశ్వరః ।
దేవ్యై తత్కర్మ కథయన్ననుభూతం పురామునా । 38

సోఽప్యవాప్తమహాయోగమహిమా భార్గవోత్తమః ।
విచరత్యధునాప్యద్ధా హరావేకాంతతాం గతః । 39

అనువర్ణితమేతత్తే మార్కండేయస్య ధీమతః ।
అనుభూతం భగవతో మాయావైభవమద్భుతమ్ । 40

ఏతత్కేచదవిద్వాంసో మాయాసంస్పృతిమాత్మనః ।
అనాద్యావర్తితం నృణాం కాదాచిత్కం ప్రచక్షతే । 41

య ఏవమేతద్ భృగువర్య వర్ణితం
రథాఙ్గపాణేరనుభావభావితమ్
సంత్రావయేత్ సంశృణుయాదు తాపుభౌ
తయోర్భ కర్మాశయసంస్పృతిర్భవేత్ । 42

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ద్వాదశస్కంధే దశమోఽధ్యాయః (10)

11 - అథ ఏకాదశోఽధ్యాయః

శౌనక ఉవాచ

అథేమమర్థం పృచ్ఛామో భవంతం బహువిత్తమమ్ ।
సమస్తతంత్రరాద్ధాంతే భవాన్ భాగవతతత్త్వవిత్ । 1

తాత్రికాః పరిచర్యాయాం కేవలస్య శ్రియఃపతేః ।
అంగోపాంగాయుధాకల్పం కల్పయంతి యథా చ యైః । 2

తన్నో వర్ణయ భద్రం తే క్రియాయోగం బుభుత్సతామ్ ।
యేన క్రియానైపుణేన మర్త్యో యాయాదమర్త్యతామ్ । 3

సూత ఉవాచ

నమస్కృత్య గురూన్ వక్ష్యే విభూతీర్వైష్ణవీరపి ।
యాః ప్రోక్తా వేదతంత్రాభ్యామాచార్యైః పద్మజాదిభిః । 4

మాయాద్వైర్నవభిస్తత్వైః స వికారమయో విరాట్ ।
నిర్మితో దృశ్యతే యత్ర సచిత్కే భువనత్రయమ్ । 5

ఏతద్వై పౌరుషం రూపం భూః పాదౌ ద్యౌః శిరో నభః ।
నాభిః సూర్యోఽక్షిణీ నాసే వాయుః కర్ణౌ దిశః ప్రభాః । 6

ప్రజాపతిః ప్రజననమపానం మృత్యురీశితః ।
తద్బాహవో లోకపాలా మనశ్చంద్రో భ్రువౌ యమః । 7

లజ్జోత్తరోఽధరో లోభో దంతా జ్యోత్స్నా స్మయో భ్రమః ।
రోమాణి భూరుహా భూమ్నో మేఘాః పురుషమూర్తజాః । 8

యావానయం వై పురుషో యావత్యా సంస్తయా మితః ।
తావానసావపి మహాపురుషో లోకసంస్తయా । 9

కౌస్తుభవ్యపదేశేన స్వాత్మజ్యోతిర్చిభర్తృజః ।
తత్రభా వ్యాపినీ సాక్షాత్ శ్రీవత్సమురసా విభుః । 10

స్వం మాయాం వనమాలాభ్యాం నానాగుణమయీం దధత్ ।
వాసశ్చందోమయం పీతం బ్రహ్మసూత్రం త్రివృత్ స్వరమ్ । 11

బిభర్తి సాంఖ్యం యోగం చ దేవో మకరకుండలే ।
మౌళిం పదం పారమేష్ఠ్యం సర్వలోకాభయంకరమ్ । 12

అవ్యాకృతమనంతాఖ్యమాసనం యదధిష్ఠితః ।
ధర్మజ్ఞానాదిభిర్యుక్తం సత్త్వం పద్మమిహోచ్యతే । 13

ఓజఃసహోబలయుతం ముఖ్యతత్త్వం గదాం దధత్ ।
అపాం తత్త్వం దరవరం తేజస్తత్త్వం సుదర్శనమ్ । 14

నభోనిభం నభస్తత్త్వమసిం చర్మ తమోమయమ్ ।
కాలరూపం ధనుః శార్ఙ్గం తథా కర్మమయేషుధిమ్ । 15

ఇంద్రియాణి శరానాహురాకూతీరస్య స్యందనమ్ ।
తన్మాత్రాణ్యస్యాభివ్యక్తిం ముద్రయార్థక్రియాత్మతామ్ । 16

మండలం దేవయజనం దీక్షా సంస్కార ఆత్మనః ।
పరిచర్యా భగవత ఆత్మనో దురితక్షయః । 17

భగవాన్ భగవత్పార్థం లీలాకమలముద్వహన్ ।
ధర్మం యశశ్చ భగవాన్ చామరవ్యజనేఽభజత్ । 18

ఆతపత్రం తు వైకుంఠం ద్విజా ధామాకుతోభయమ్ ।
త్రివృద్వేదః సుపర్ణాభ్యో యజ్ఞం వహతి పూరుషమ్ । 19

అనపాయినీ భగవతీ శ్రీః సాక్షాదాత్మనో హరేః ।
విష్వక్సేనస్తంత్రమూర్తిర్విదితః పార్షదాధిపః ।
నందాదయోఽష్టే ద్వాఃస్థాశ్చ తేఽణిమాద్యా హరేర్గుణాః । 20

వాసుదేవః సంకర్షణః ప్రద్యుమ్నః పురుషః స్వయమ్ ।
అనిరుద్ధ ఇతి బ్రహ్మన్ మూర్తివ్యూహోఽభిధీయతే । 21

స విశ్వస్తైజసః ప్రాజ్ఞస్తూరీయ ఇతి వృత్తిభిః ।
అర్థేంద్రియాశయజ్ఞానైర్భగవాన్ పరిభావ్యతే । 22

అంగోపాంగాయుధాకల్పైర్భగవాంస్తచ్చతుష్టయమ్ ।
బిభర్తి స్మ చతుర్మూర్తి ర్భగవాన్ హరిరీశ్వరః । 23

ద్విజఋషభ స ఏష బ్రహ్మయోనిః స్వయందృక్
స్వసుహిమపరిపూర్ణో మాయయా చ స్వయైతత్ ।
సృజతి హరతి పాతీత్యాఖ్యయానావృతాక్షో
వివృత ఇవ నిరుక్తస్తత్పరైరాత్మలభ్యః । 24

శ్రీకృష్ణ కృష్ణసఖ పృష్ణృషభావనిధుగ్
రాజన్యవంశదహనానపవర్గవీర్య
గోవిన్ద గోపవనితావ్రజభృత్యగీత
తీర్థశ్రవః శ్రవణమంగళ పాహి భృత్యాన్ । 25

య ఇదం కల్య ఉత్థాయ మహాపురుషలక్షణమ్ ।
తచ్ఛిత్తః ప్రయతో జప్త్వా బ్రహ్మ వేద గుహశయమ్ । 26

శౌనక ఉవాచ

శుకో యదాహ భగవాన్ విష్ణురాతాయ శ్రుణ్వతే ।
సారో గణో మాసి మాసి నానా వసతి సప్తకః । 27

తేషాం నామాని కర్మాణి సంయుక్తానామధీశ్వరైః ।
బ్రూహి సః శ్రద్ధధానానాం వ్యూహం సూర్యాత్మనో హరేః । 28

సూత ఉవాచ

అనాద్యవిద్యయా విష్ణోరాత్మనః సర్వదేహినామ్ ।
నిర్మితో లోకతంత్రోఽయం లోకేషు పరివర్తతే । 29

ఏక ఏవ హి లోకానాం సూర్య ఆత్మాఽదికృద్ధరిః ।
సర్వవేదక్రియామూలమృషిభిర్బహుధోదితః । 30

కాలో దేశః క్రియా కర్తా కరణం కార్యమాగమః ।
ద్రవ్యం ఫలమితి బ్రహ్మన్ నవధోక్తోఽజయా హరిః । 31

మధ్యాదిషు ద్వాదశసు భగవాన్ కాలరూపధృత్ ।
లోకతంత్రాయ చరతి పృథగ్ ద్వాదశభిర్గణైః । 32

ధాతా కృతస్తలీ హేతిర్వాసుకీ రథకృన్మునే ।
పులస్త్యస్తుంబురుతి మధుమాసం నయంత్యమి । 33

అర్యమా పులహోఽథాజాః ప్రహేతిః పుంజికస్తలీ ।
నారదః కచ్చనీరశ్చ నయంత్యేతే స్మ మాధవమ్ । 34

మిత్రోఽత్రః పారుషేయోఽథ తక్షకో మేనకా హహః ।
రథస్వన ఇతిహ్యేతే శుక్రమాసం నయంత్యమి । 35

వసిష్ఠో వరుణో రంభా సహజన్యస్తథా హుహూః ।
శుక్రశ్చిత్రస్వనశ్చైవ శుచిమాసం నయంత్యమి । 36

ఇంద్రో విశ్వావసుః శ్రోతా వీలాపత్రస్తథాంగిరాః ।
ప్రమోచా రాక్షసో వర్యో నభోమాసం నయంత్యమి । 37

వివస్వానుగ్రసేనశ్చ వ్యాఘ్రు ఆసారణో భృగుః ।
అనుష్లోచా శంఖపాలో నభస్యాఖ్యం నయంత్యమి । 38

పూషో ధనంజయో వాతః సుషేణః సురుచిస్తథా ।
ఘృతాచీ గౌతమశ్చేతి తపోమాసం నయంత్యమి । 39

క్రతుర్వర్చా భరద్వాజః పర్జన్యః సేనజిత్తథా ।
విశ్వ ఐరావతశ్చైవ తపస్యాఖ్యం నయంత్యమి । 40

అథాంశుః కశ్యపస్తార్క్ష్య ఋతసేనస్తథోర్వశీ ।
విద్యుచ్ఛత్రుర్మహాశంఖః సహోమాసం నయంత్యమి । 41

భగః స్ఫూర్ణోఽరిష్టనేమి రూర్ణ ఆయుశ్చ పంచమః ।
కర్కోటకః పూర్వచిత్తిః పుష్యమాసం నయంత్యమి । 42

త్వష్టా ఋచీకతనయః కంబళశ్చ తిలోత్తమా ।
బ్రహ్మపేతోఽథ శతజిద్ ధృతరాష్ట్ర ఇషంభరాః । 43

విష్ణురశ్వతరో రంభా సూర్య వర్చాశ్చ సత్యజిత్ ।
విశ్వామిత్రో మఘాపేత ఊర్జమాసం నయంత్యమి । 44

వీతా భగవతో విష్ణోరాదిత్యస్య విభూతయః ।
స్మరతాం సంధ్యయోర్భాణాం హరంత్యంహో దినే దినే । 45

ద్వాదశస్వపి మాసేషు దేవోఽసౌ షడ్భిరస్య వై ।
చరన్ సమంతాత్తనులే పరత్రేహ చ సన్మతిమ్ । 46

సామర్థ్యజుర్విస్తలింగైః ఋషయః సంస్తువంత్యముమ్ ।
గంధర్వాస్తం ప్రగాయంతి నృత్యంత్యప్సరసోఽగ్రతః । 47

ఉన్నహ్యంతి రథం నాగా గ్రామణ్యో రథయోజకాః ।
చోదయంతి రథం పృష్ఠే నైర్భతా బలశాలినః । 48

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ద్వాదశస్కంధే ఏకాదశోఽధ్యాయః (11)

12 - అథ ద్వాదశోఽధ్యాయః

సూత ఉవాచ

నమో ధర్మాయ మహతే నమః కృష్ణాయ వేదసే ।
బ్రాహ్మణేభ్యో నమస్కృత్య ధర్మాన్ వక్షే సనాతనాన్ । 1

ఏతద్ వః కథితం విప్రా విష్ణోశ్చరితమద్భుతమ్ ।
భవద్ధిర్యదహం పృష్ఠో నరాణాం పురుషోచితమ్ । 2

అత్ర సంకీర్తితః సాక్షాత్ సర్వపాపహరో హరిః ।
నారాయణో హృషీకేశో భగవాన్ సాత్వతాం పతిః । 3

అత్ర బ్రహ్మ పరం గుహ్యం జగతః ప్రభవాప్యయమ్ ।
జ్ఞానం చ తదుపాఖ్యానం ప్రోక్తం విజ్ఞానసంయుతమ్ । 4

భక్తియోగః సమాఖ్యాతో వైరాగ్యం చ తదాశ్రయమ్ ।
పారీక్షితముపాఖ్యానం నారదాఖ్యానమేవ చ । 5

ప్రాయోపవేశో రాజర్షేర్విప్రశాపాత్ పరీక్షితః ।
శుకస్య బ్రహ్మర్షభస్య సంవాదశ్చ పరీక్షితః । 6

యోగధారణయోత్కాంతిః సంవాదో నారదాజయోః ।
అవతారానుగీతం చ సర్గః ప్రాధానికోఽగ్రతః । 7

విదురోద్ధవసంవాదః క్షత్తుమైత్రేయయోస్తథా ।
పురాణసంహితాప్రశ్నో మహాపురుషసంస్థితిః । 8

తతః ప్రాకృతికః సర్గః సప్త వైకృతికాశ్చ యే ।
తతో బ్రహ్మాండసంభూతిర్వైరాజః పురుషో యతః । 9

వాలఖిల్యాః సహస్రాణి షష్టిర్బ్రహ్మర్షయోఽమలాః ।
పురతోఽభిముఖం యాంతి స్తువంతి స్తుతిభిర్విభుమ్ । 49

ఏవం హ్యనాదినిధనో భగవాన్ హరిరీశ్వరః ।
కల్పే కల్పే స్వమాత్మానం వ్యూహ్య లోకా నవత్యజః । 50

కాలస్య స్థూలసూక్ష్మస్య గతిః పద్మసముద్భవః ।
భువ ఉద్ధరణేఽంభోధేర్ద్విరణ్యాక్షవధో యథా । 10

ఊర్ధ్వతిర్యగవాక్ సర్గో రుద్రసర్గ స్తథైవ చ ।
అర్ధనారీనరస్యాథ యతః స్వాయంభువో మనుః । 11

శతరూపా చ యా స్త్రీణామాద్యా ప్రకృతిరుత్తమా ।
సంతానో ధర్మపత్నీనాం కర్ణమస్య ప్రజాపతేః । 12

అవతారో భగవతః కపిలస్య మహాత్మనః ।
దేవహూత్యాశ్చ సంవాదః కపిలేన చ ధీమతా । 13

నవబ్రహ్మసముత్పత్తిర్దక్షయజ్ఞవినాశనమ్ ।
ధ్రువస్య చరితం పశ్చాత్ పృథోః ప్రాచీనబర్హిషః । 14

నారదస్య చ సంవాద స్తతః ప్రైయవ్రతం ద్విజాః ।
నాభేస్తతోఽనుచరితం భరతస్యర్షభస్య చ । 15

ద్వీపవర్షసముద్రాణాం గిరినద్యుపవర్ణనమ్ ।
జ్యోతిశ్చక్రస్య సంస్థానం పాతాళనరకస్థితిః । 16

దక్షజన్మ ప్రచేతోభ్యస్తత్పుత్రీణాం చ సంతతిః ।
యతో దేవాసురనరాస్తిర్యజ్జగభిగాదయః । 17

త్వాష్ట్రస్య జన్మ నిధనం పుత్రయోశ్చ దితేర్ద్విజాః ।
దైత్యేశ్వరస్య చరితం ప్రహ్లాదస్య మహాత్మనః । 18

మన్వంతరానుకథనం గజేంద్రస్య విమోక్షణమ్ ।
మన్వంతరావతారాశ్చ విష్ణోర్హయశిరాదయః । 19

కౌర్మం ధాన్వంతరం మాత్స్యం వామనం చ జగత్పతేః ।
క్షీరోదమథనం తద్వదమృతార్థే దివౌకసామ్ । 20

దేవాసురమహాయుద్ధం రాజవంశానుకీర్తనమ్ ।
ఇక్ష్వాకుజన్మ తద్వంశః సుద్యుమ్నస్య మహాత్మనః । 21

ఇళోపాఖ్యానమత్రోక్తం తారోపాఖ్యానమేవ చ ।
సూర్యవంశానుకథనం శశాదాద్యా నృగాదయః । 22

సౌకన్యం చాథ శర్యాతేః కకుత్స్థస్య చ ధీమతః ।
ఖట్వాంగస్య చ మాంధాతుః సౌభరేః సగరస్య చ । 23

రామస్య కోసలేంద్రస్య చరితం కిల్బిషాపహమ్ ।
నిమేరంగపరిత్యాగో జనకానాం చ సంభవః । 24

రామస్య భార్గవేంద్రస్య నిఃక్షత్రకరణం భువః ।
ఐళస్య సోమవంశస్య యయాతేర్నహుషస్య చ । 25

దౌష్యంతేర్చరతస్యాపి శంతనోస్తత్పుతస్య చ ।
యయాతేర్జ్యేష్ఠపుత్రస్య యదోర్వంశోఽనుకీర్తితః । 26

యత్రావతీర్ణో భగవాన్ కృష్ణాభ్యో జగదీశ్వరః ।
వసుదేవగృహే జన్మ తతో వృద్ధిశ్చ గోకులే । 27

తస్య కర్మాణ్యపారాణి కీర్తితాన్యసురద్విషః ।
పూతనాఽసుపయఃపానం శకటోచ్ఛాటనం శిశోః । 28

తృణావర్తస్య నిషేషస్తథైవ బకవత్సయోః ।
ధేనుకస్య సహ భ్రాతుః ప్రలంబస్య చ సంక్షయః । 29

గోపానాం చ పరిత్రాణం దవాగ్నేః పరిసర్పతః ।
దమనం కాళియస్యాహేర్యహోహేర్యందమోక్షణమ్ । 30

వ్రతచర్యా తు కన్యానాం యత్ర తుష్టోఽచ్యుతో వ్రతైః ।
ప్రసాదో యజ్ఞ పత్నిభ్యో విప్రాణాం చానుతాపనమ్ । 31

గోవర్తనోద్ధారణం చ శక్రస్య సురభేరథః ।
యజ్ఞాభిషేకం కృష్ణస్య స్త్రీభిః క్రీడా చ రాత్రిషు । 32

శంఖచూడస్య దుర్బుద్ధేర్వధోఽరిష్టస్య కేశినః ।
అక్రూరాగమనం పశ్చాత్ ప్రస్థానం రామకృష్ణయోః । 33

వ్రజస్త్రీణాం విలాపశ్చ మధురాలోకనం తతః ।
గజముష్టికచాణూరకంసాదీనాం చ యో వధః । 34

మృతస్యానయనం సూనోః పునః సాందీపనేర్గురోః ।
మధురాయాం నివసతా యదుచక్రస్య యత్ప్రియమ్ ।

కృతముద్దవరామాఖ్యాం యుతేన హరిణా ద్విజాః । 35

జరాసంధనమానీతసైన్యస్య బహుశో వధః ।
ఘాతనం యవనేంద్రస్య కుశస్థల్యా నివేశనమ్ । 36

ఆదానం పారిజాతస్య సుధర్మాయాః సురాలయాత్ ।
రుక్మిణ్యా హరణం యుద్ధే ప్రమథ్య ద్విషతో హరేః । 37

హరస్య జృంభణం యుద్ధే బాణస్య భుజకృంతనమ్ ।
ప్రాగ్ జ్యోతిషపతిం హత్వా కన్యానాం హరణం తథా । 38

చైద్యపాండ్రకసాల్వానాం దంతవక్త్రస్య దుర్మతేః ।
శంబరో ద్వివిదః పీతో మురః పంచజనాదయః । 39

మాహాత్మ్యం చ వధస్తేషాం వారాణస్యాశ్చ దాహనమ్ ।
భారావతరణం భూమేర్నిమిత్తికృత్య పాండవాన్ । 40

విప్రశాపాపదేశేన సంహారః స్వకులస్య చ ।
ఉద్ధవస్య చ సంవాదో వాసుదేవస్య చాద్భుతః । 41

యత్రాత్మవిద్యా హ్యాభిలా ప్రోక్తా ధర్మవినిర్ణయః ।
తతో మర్త్యపరిత్యాగ ఆత్మయోగానుభావతః । 42

యుగలక్షణవృత్తిశ్చ కలౌ నృణాముపప్లవః ।
చతుర్విధశ్చ ప్రళయ ఉత్పత్తిస్త్రివిధా తథా । 43

దేహత్యాగశ్చ రాజర్షేర్విష్ణురాతస్య ధీమతః ।
శాఖాప్రణయనమృషేర్మార్కండేయస్య సత్కథా ।
మహాపురుషవిన్యాసః సూర్యస్య జగదాత్మనః । 44

ఇతి చోక్తం ద్విజశ్రేష్ఠా యత్పుష్టోఽహమిహాస్మి వః ।
లీలావతారకర్మాణి కీర్తితానీహ సర్వశః । 45

పతితః స్థలితశ్చార్తః క్షుత్వా వా వివశో బ్రువన్ ।
హరయే నమ ఇత్యుచ్చైర్ముచ్యతే సర్వపాతకాత్ । 46

సంకీర్త్యమానో భగవాననంతః
శ్రుతానుభావో వ్యసనం హి పుంసామ్ ।
ప్రవిశ్య చిత్తం విధునోత్యశేషం
యథా తమోఽర్కోఽభ్రమివాతివాతః । 47

మృషా గిరస్తా హ్యసతీరసత్కథా
న కథ్యతే యద్ భగవానధోక్షజః ।
తదేవ సత్యం తదుహైవ మంగళం
తదేవ పుణ్యం భగవద్గుణోదయమ్ । 48

తదేవ రమ్యం రుచిరం నవం నవం
తదేవ శశ్వన్మనసో మహోత్సవమ్ ।
తదేవ శోకార్ణవశోషణం నృణాం
యదుత్తమశ్లోకయశోఽనుగీయతే । 49

న తద్ వచశ్చిత్రపదం హరేర్యశో
జగత్పవిత్రం ప్రగృణీత కర్త్తచిత్ ।
తద్ ధ్వాంక్షతీర్థం న తు హంససేవితం
యత్రాచ్యుతస్తత్ర హి సాధవోఽమలాః । 50

స వాగ్విసర్గో జనతాఘసంప్లవో
యస్మిన్ ప్రతిశ్లోకమబద్ధవత్యపి ।
నామాన్యనంతస్య యశోఽంకితాని యత్
శృణ్వంతి గాయంతి గృణంతి సాధవః । 51

నైష్కర్మ్యమప్యచ్యుతభావవర్జితమ్
న శోభతే జ్ఞానమలం నిరంజనమ్ ।

కుతః పునః శశ్వదభద్రమీశ్వరే
న హ్యర్చితం కర్మ యదప్యనుత్తమమ్ । 52

యశః శ్రియామేవ పరిశ్రమః పరో
వర్ణాశ్రమాచారతపః శ్రుతాదిషు ।
అవిస్మృతిః శ్రీధరపాదపద్మయోః
గుణానువాదశ్రవణాదిభిర్హరేః । 53

అవిస్మృతిః కృష్ణపదారవిందయోః
క్షీణోత్యభద్రాణి శమం తనోతి చ ।
సత్త్వస్య శుద్ధిం పరమాత్మ భక్తిం
జ్ఞానం చ విజ్ఞానవిరాగయుక్తమ్ । 54

యూయం ద్విజాగ్ర్యా బత భూరిభాగాః
యచ్ఛశ్వదాత్మన్యభిలాత్మభూతమ్ ।
నారాయణం దేవమదేవమీశం
అనన్యభావా భజతావివేశ్య । 55

అహం చ సంస్మరిత ఆత్మతత్త్వం
శ్రుతం పురా మే పరమర్షివక్త్రాత్ ।
ప్రాయోపవేశే నృపతేః పరీక్షితః
సదస్త్పక్షిణాం మహతాం చ శృణ్వతామ్ । 56

వీతద్వ్యః కథితం విప్రాః కథనీయోరుకర్మణః ।
మాహాత్మ్యం వాసుదేవస్య సర్వాశుభవినాశనమ్ । 57

య ఏవం శ్రావయేన్నిత్యం యామక్షణమనన్యధీః ।
శ్రద్ధావాన్ యోఽనుశృణుయాత్ పునాత్యాత్మానమేవ సః । 58

ద్వాదశ్యామేకాదశ్యాం వా శృణ్వన్నాయుష్యవాన్ భవేత్ ।
పఠత్యనశ్చన్ ప్రయతస్తతో భవత్యపాతకే । 59

పుష్కరే మధురాయాం చ ద్వారవత్యాం యతాత్మవాన్ ।
ఉపోష్య సంహితామేతాం పఠిత్వా ముచ్యతే భయాత్ । 60

దేవతా మునయః సిద్ధాః పితరో మనవో నృపాః ।
యచ్ఛంతి కామాన్ గృణతః శృణ్వతో యస్య కీర్తనాత్ । 61

ఋచో యజాంషి సామాని ద్విజో ౨ ధీత్యానువిందతే ।
మధుకుల్యాః ఘృత కుల్యాః పయఃకుల్యాశ్చ తత్ఫలమ్ ॥ 62

పురాణసంహితామేతామధీత్య ప్రయతో ద్విజః ।
ప్రోక్తం భగవతా యత్తు తత్పదం పరమం వ్రజేత్ ॥ 63

విప్రో ౨ ధీత్యాఘ్నియాత్ ప్రజ్ఞాం రాజన్యోదధిమేఘలామ్ ।
వైశ్యో నిధిపతిత్వం చ శూద్రః శుధ్యేత పాతకాత్ ॥ 64

కలిమలసంహతికాలనో ౨ భిలేశో
హరిరితరత్ర న గీయతే హ్యాభీక్షమ్ ।
ఇహ తు పునర్భగవానశేషమూర్తిః
పరిపతితో ౨ నుపదం కథాప్రసంగైః ॥ 65

తమహమజమనంతమాత్మ తత్త్వం
జగదుదయస్థితిసంయమాత్మశక్తిమ్ ।
ద్యుపతిభిరజశక్రశంకరాద్వైః
దురవసితస్తవమచ్యుతం నతో ౨ స్మి ॥ 66

ఉపచితనవశక్తిభి స్స్వ ఆత్మని
ఉపరచితస్థిరజంగమాలయాయ ।
భగవత ఉపలబ్ధిమాత్రధామ్నే
సురఋషభాయ నమః సనాతనాయ ॥ 67

స్వసుఖనిభృతచేతా స్తద్ద్వ్యుదస్తాన్యభావో-
౨ వ్యజితరుచిరలీలాకృష్ణసారస్తదీయమ్ ।
వ్యతనుత కృపయా యస్తత్త్వదీపం పురాణం
తమఖిలవృజినఘ్నం వ్యాససూనుం నతో ౨ స్మి ॥ 68

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ద్వాదశస్కంధే ద్వాదశో ౨ ధ్యాయః (12)

13 - అథ త్రయోదశో ౨ ధ్యాయః

శ్రీసూత ఉవాచ

యం బ్రహ్మో వరుణేంద్రరుద్రమరుతః స్తున్వంతి
దివ్యైః స్తవైః వేదైః సాంగపదక్రమోపనిషదైః గాయంతి ।
యం సామగాః ధ్యానావస్థితతద్గతేన మనసా పశ్యంతి యం
యోగినో యస్యాంతం న విదుః సురాసురగణా దేవాయ తస్మై నమః ॥ 1

ప్యృష్టే భ్రామ్యదమందమందరగిరి గ్రావాగ్రకంఢూయనాత్
నిద్రాశోః కమతాకృతేర్భగవతః శ్వాసానిలాః పాంతు వః ।
యత్సంస్కారకలానువర్తనవశాద్ వేలానిభేనాంభసాం
యాతాయాతమతంద్రితం జలనిధేర్నాద్యాపి విశ్రామ్యతి ॥ 2

పురాణసంఖ్యాసంభూతిమన్య వాచ్య ప్రయోజనే ।
దానం దానస్య మహాత్త్వం పాతాదేశ్చ నిబోధత ॥ 3

బ్రాహ్మం దశసహస్రాణి పాద్యం పంచోనషష్టి చ ।
శ్రీవైష్ణవం త్రయోవింశత్ చతుర్వింశంతి శైవకమ్ ॥ 4

దశాష్టా శ్రీభాగవతం నారదం పంచవింశతిః ।
మార్కండం నవ వాహ్నం చ దశపంచ చతుశ్శతమ్ ॥ 5

చతుర్దశ భవిష్యం స్యాత్తథా పంచశతాని చ ।
దశాష్టా బ్రహ్మవైవర్తం లైంగమేకాదశైవ తు ॥ 6

చతుర్వింశతి వారాహమేకాశీతినహస్రకమ్ ।
స్కాందం శతం తథా చైకం వామనం దశ కీర్తితమ్ ॥ 7

కౌర్మం సప్తదశాఖ్యాతం మాత్స్యం తత్తు చతుర్దశ ।
వీకోనవింశత్సౌపర్ణం బ్రహ్మాండం ద్వాదశైవ తు ॥ 8

ఏవం పురాణసందోహశ్చతుర్లక్ష ఉదాహృతః ।
తత్రాష్టాదశసాహస్రం శ్రీభాగవతమిష్యతే ॥ 9

ఇదం భగవతా పూర్వం బ్రహ్మణే నాభిపంకజే ।
స్థితాయ భవభీతాయ కారుణ్యాత్ సంప్రకాశితమ్ ॥ 10

అదిమధ్యావసానేషు వైరాగ్యాభ్యానసంయుతమ్ ।
హరిలీలాకథావ్రాతామృతానందితనత్సరమ్ ॥ 11

సర్వవేదాంతసారం యద్ బ్రహ్మత్వైకత్వలక్షణమ్ ।
వస్త్యద్వితీయం తన్నిష్ఠం కైవల్యైకప్రయోజనమ్ ॥ 12

ప్రోష్ఠపద్యాం పార్లమాస్యాం హేమసింహసమన్వితమ్ ।
దదాతి యో భాగవతం స యాతి పరమాం గతిమ్ ॥ 13

రాజంతే తావదన్యాని పురాణాని సతాం గణే ।
యావన్న దృశ్యతే సాక్షాచ్ఛ్రీమద్భాగవతం పరమ్ ॥ 14

సర్వవేదాంతసారం హి శ్రీభాగవతమిష్యతే ।
తద్రసామృతతృప్తస్య నాన్యత్ర స్యాద్రతిః క్వచిత్ ॥ 15

నిమ్నగానాం యథా గంగా దేవానామచ్యుతో యథా ।
వైష్ణవానాం యథా శంభుః పురాణానామిదం తథా ॥ 16

క్షేత్రాణాం చైవ సర్వేషాం యథా కాశీ హ్యనుత్తమా ।
తథా పురాణవ్రాతానాం శ్రీమద్భాగవతం ద్విజాః ॥ 17

శ్రీమద్భాగవతం పురాణమమలం
యద్వైష్ణవానాం ప్రియం
యస్మిన్ పారమహంస్యమేకమమలం
జ్ఞానం పరం గీయతే

యత్ర జ్ఞానవిరాగభక్తిసహితం
నైష్కర్మ్యమావిష్కృతం
తచ్ఛృణ్వన్ విపరన్ విచారణపరో
భక్త్వా విముచ్యేన్నరః ॥ 18

కస్మై యేన విభాసితో ౨ యమతులో
జ్ఞానప్రదీపః పురా
తద్రూపేణ చ నారదాయ మునయే
కృష్ణాయ తద్రూపిణా ।
యోగీంద్రాయ తదాత్మనాథ భగవద్
రాతాయ కారుణ్యతః
తచ్ఛృద్ధం విమలం విశోకమమృతం
సత్యం పరం ధీమహి ॥ 19

నమస్తస్మై భగవతే వాసుదేవాయ సాక్షిణే ।
య ఇదం కృపయా కస్మై వ్యాచచక్షే ముముక్షవే ॥ 20
యోగీంద్రాయ నమస్తస్మై శుకాయ బ్రహ్మరూపిణే ।
సంసారసర్పదష్టం యో విష్ణురాతమమూముచత్ ॥ 21
భవే భవే యథా భక్తిః పాదయోస్తవ జాయతే ।
తథా కురుష్వ దేవేశ నాథస్త్యం నో యతః ప్రభో ॥ 22
నామసంకీర్తనం యస్య సర్వపాపప్రణాశనమ్ ।
ప్రణామో దుఃఖశమనస్తం నమామి హరిం పరమ్ ॥ 23

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే వైయాసిక్యాం అష్టాదశసహస్రికాయాం పారమహంస్యాం సంహితాయాం
ద్వాదశస్కంధే త్రయోదశోఽధ్యాయః (13)

ద్వాదశస్కంధః సమాప్తః

శ్రీమద్భాగవతగ్రంథః పరిసమాప్తః
హరిః ఓం తత్సత్ శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు

త్వదీయం వస్తుగోవింద తుభ్యమేవ సమర్పయే । గృహాణ సముఖోభూత్వా ప్రసీద పరమేశ్వర ॥

కాయేన వాచా మనసేంద్రియైర్వా బుద్ధ్యాత్మనా వా ప్రకృతేః స్వభావాత్ ।
కరోమి యద్యత్ సకలం పరస్మై నారాయణాయేతి సమర్పయామి ॥

శ్రీమద్భాగవత పారాయణము ముగించిన తరువాత
ఈ క్రింది శ్లోకములు చదువవలెను

ఏవమేతత్పురావృత్తం ఆఖ్యాతం భద్రమస్తు వః ।
ప్రవ్యాహరత విప్రబంజం బలం విష్ణోః ప్రవర్తతామ్ ॥
లాభస్తేషాం జయస్తేషాం కుతస్తేషాం పరాభవః ।
యేషామిందీవరశ్యామో హృదయే సుప్రతిష్ఠితః ॥

స్వస్తి ప్రజాభ్యః పరిపాలయంతాం న్యాయ్యేన మార్గేణ మహీం మహీశాః ।
గోబ్రాహ్మణేభ్యః శుభమస్తు నిత్యం లోకాః సమస్తాః సుఖినో భవంతు ॥

ఇదం భగవతా పూర్వం బ్రహ్మణే నాభిపంకజే ।
స్థితాయ భవభీతాయ కారుణ్యాత్ సంప్రకాశితమ్ ॥
య ఏనం శ్రావయేన్నిత్యం యామక్షణమనన్యధీః ।
శ్రద్ధావాన్ యోఽనుశ్రుణుయాత్ పునాత్యాత్మానమేవ సః ॥

ఏతాం యో నియతయా శ్రుణోతి భక్త్వా యజ్ఞేనాం కథయతి శుద్ధవైష్ణవాగ్రే ।
తౌ సమ్యగ్విధికరణాత్ఫలం లభేతే యాథార్థ్యాన్న హి భువనే కిమప్యసాధ్యమ్ ॥

సర్వవేదాంతసారం హి శ్రీభాగవతమిష్యతే ।
తద్రసామృతతృప్తస్య నాన్యత్ర స్యాద్రతిః క్వచిత్ ॥
భవే భవే యథా భక్తిః పాదయోస్తవ జాయతే ।
తథా కురుష్వ దేవేశ నాథస్త్వం నో యతః ప్రభుః ॥
నామ సంకీర్తనం యస్య సర్వపాపప్రణాశనం ।
ప్రణామో దుఃఖశమనః తం నమామి హరిం పరమ్ ॥
యదక్షరపదభ్రష్టం మాత్రాహీనం చ యద్భవేత్ ।
తత్సర్వం క్షమ్యతాం దేవ నారాయణ నమోఽస్తుతే ॥

కాయేన వాచా మనసేంద్రియైర్వా బుధ్యాత్మనా వా ప్రకృతేః స్వభావాత్ ।
కరోమి యద్యత్సకలం పరస్మై నారాయణాయేతి సమర్పయామి ॥

॥ శ్రీమన్నారాయణ చరణారవిందార్పణమస్తు ॥

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

స్కాందపురాణాంతర్గత
శ్రీమద్భాగవత మాహాత్మ్యమ్
1 - అథ ప్రథమోఽధ్యాయః

వ్యాస ఉవాచ
శ్రీ సచ్చిదానంద ఘనస్వరూపిణే
కృష్ణాయ చానంత సుఖాభివర్షిణే ।
విశ్వోద్భవస్థాన నిరోధహేతవే
సుమో వయం భక్తిరసాప్తయేఽనిశమ్ ॥ 1

నైమిషే సూతమాసీనమ్ అభివాద్య మహామతిమ్ ।
కథామృత రసాస్వాద కుశలా ఋషయోఽబ్రువన్ ॥ 2

ఋషయః ఊచుః
వజ్రం శ్రీమాధురే దేశే స్వపాత్రం హస్తినాపురే ।
అభిషిచ్య గతే రాజ్ఞి తౌ కథం కిం చ చక్రతుః ॥ 3

సూత ఉవాచ
నారాయణం నమస్కృత్య నరం చైవ నరోత్తమమ్ ।
దేవీం సరస్వతీం వ్యాసం తతో జయముదీరయేత్ ॥ 4
మహాపథం గతే రాజ్ఞి పరీక్షిత్ పృథివీపతిః ।
జగామ మథురాం విప్రా వజ్రనాభ దిదృక్షయా ॥ 5
పితృవ్యమాగతం జ్ఞాత్వా వజ్రః ప్రేమపరిఘ్నతః ।
అభిగమ్యాభివాద్యాథ నినాయ నిజమందిరమ్ ॥ 6
పరిష్వజ్య స తం వీరః కృష్ణైకగతమానసః ।
రోహిణ్యాద్యా హరేః పత్నీః వందాయతనాగతః ॥ 7
తాభిః సంమానితోఽత్యర్థమ్ పరీక్షిత్ పృథివీపతిః ।
విశ్రాంతః సుఖమాసీన్ వజ్రనాభమువాచ హ ॥ 8

పరీక్షిదువాచ
తాత త్వత్పితృభిర్భూనమ్ అస్మత్పితృ పితామహాః ।
ఉద్భుతా భూరిదుఃఖౌఘాల్ అహం చ పరిరక్షితః ॥ 9

న పారయామ్యహం తాత సాధుకృత్వోపకారతః ।
త్వామతః ప్రార్థయామ్యంగ సుఖం రాజ్యేఽనుయుజ్యతామ్ ॥ 10
కోశసైన్యాదిజా చింతా తథారిదమనాదిజా ।
మనాగపి న కార్యా తే సుసేవ్యాః కిం తు మాతరః ॥ 11
నివేద్య మయి కర్తవ్యమ్ సర్వాధిపరివర్జనమ్ ।
శ్రుత్వైతత్ పరమప్రీతో వజ్రస్తం ప్రత్యువాచ హ ॥ 12

వజ్రనాభ ఉవాచ
రాజన్నుచితమేతత్తే యదస్మాసు ప్రభాషసే ।
త్వత్ప్రీతోపకృతశ్చాహమ్ ధనుర్విద్యాప్రదానతః ॥ 13
తస్మాన్నాల్పాపి మే చింతా క్షాత్రం దృఢముపేయుషః ।
కింత్యేకా పరమా చింతా తత్ర కించిద్విచార్యతామ్ ॥ 14
మాధురే త్వభిషిక్తోఽపి స్థితోఽహం నిర్జనే వనే ।
క్వ గతా వై ప్రజాత్రత్యా యత్ర రాజ్యం ప్రరోచతే ॥ 15
ఇత్యుక్తో విష్ణురాతస్తు నందాదీనాం పురోహితమ్ ।
శాండిల్యమాజుహోవాశు వజ్రసందేహానుత్తయే ॥ 16
అథోటజం విహాయాశు శాండిల్యః సముపాగతః ।
పూజితో వజ్రనాభేన నిషసాదాసనోత్తమే ॥ 17
ఉపోద్ఘాతం విష్ణురాతశ్చకారాశు తతస్త్వసౌ ।
ఉవాచ పరమప్రీతస్తాపుభౌ పరిసాంత్యయన్ ॥ 18

శాండిల్య ఉవాచ
శ్రుణుతం దత్తచిత్తా మే రహస్యం వ్రజభూమిజమ్ ।
వ్రజనం వ్యాప్తిరిత్యుక్త్వా వ్యాపనాద్ర్వజ ఉచ్యతే ॥ 19

- గుణాతీతం పరంబ్రహ్మ వ్యాపకం ప్రజ ఉచ్యతే ।
సదానందం పరం జ్యోతిః ముక్తానాం పదమవ్యయమ్ ॥ 20
- తస్మిన్నందాత్మజః కృష్ణః సదానందాంగ విగ్రహః ।
ఆత్మారామశ్చాస్తకామః ప్రేమాక్షైరనుభూయతే ॥ 21
- ఆత్మా తు రాధికా తస్య తయైవ రమణాదసా ।
ఆత్మారామతయా ప్రాజ్ఞైః ప్రోచ్యతే గూఢవేదిభిః ॥ 22
- కామాస్తు వాంఛితాస్తస్య గావో గోపాశ్చ గోపికాః ।
నిత్యాః సర్వే విహారాద్యాః ఆస్తకామస్తతస్త్వయమ్ ॥ 23
- రహస్యం త్వదమేతస్య ప్రకృతేః పరముచ్యతే ।
ప్రకృత్యా ఖేలతస్తస్య లీలాన్వైరనుభూయతే ॥ 24
- సర్గ స్థిత్యవ్యయా యత్ర రజః సత్వ తమోగుణైః ।
లీలైవం ద్వివిధా తస్య వాస్తవీ వ్యావహారికీ ॥ 25
- వాస్తవీ తత్త్వసంవేద్యా జీవానాం వ్యావహారికీ ।
ఆద్యాం వినా ద్వితీయా న ద్వితీయా నాద్యగా కృచిత్ ॥ 26
- యువయోర్గోచరేయం తు తల్లీలా వ్యావహారికీ ।
యత్ర భూరాదయో లోకా భువి మాధుర మండలమ్ ॥ 27
- అత్రైవ ప్రజభూమిః సా యత్ర తత్త్వం సుగోపితమ్ ।
భాసతే ప్రేమ పూర్ణానామ్ కదాచిదపి సర్వతః ॥ 28
- కదాచిద్వాపరస్యాంతే రహాలీలాధికారిణః ।
సమవేతా యదాత్ర స్యుః యథేదానీం తదా హరిః ॥ 29
- స్వైః సహవతరేత్ స్వేషు సమావేశార్థమిప్పితాః ।
తదా దేవాదయోఽప్యన్యేఽవతరంతి సమంతతః ॥ 30
- సర్వేషాం వాంఛితం కృత్వా హరిరంతర్హితోఽభవత్ ।
తేనాత్ర త్రివిధా లోకాః స్థితాః పూర్వం న సంశయః ॥ 31
- నిత్యాస్తల్లిప్సవశ్చైవ దేవాద్యాశ్చేతి భేదతః ।
దేవాద్యాస్తేషు కృష్ణేన ద్వారకాం ప్రాపితాః పురా ॥ 32
- పునర్మోసల మార్గేన స్వాధికారేషు చాపితాః ।
తల్లిప్సాంశ్చ సదా కృష్ణః ప్రేమానందైకరూపిణః ॥ 33
- విధాయ స్వీయనిత్యేషు సమావేశితవాంస్తదా ।
నిత్యాః సర్వేఽప్యయోగ్యేషు దర్శనాభావతాం గతాః ॥ 34
- వ్యావహారిక లీలాస్థాస్తత్ర యన్నాధికారిణః ।
పశ్యంత్యత్రాగతాస్తస్మాత్ నిర్జనత్వం సమంతతః ॥ 35
- తస్మాచ్ఛింతా న తే కార్యా వజ్రనాభ మదాజ్ఞయా ।
వాసయాత్ర బహున్ గ్రామాన్ సంసిద్ధిస్తే భవిష్యతి ॥ 36
- కృష్ణలీలానుసారేణ కృత్వా నామాని సర్వతః ।
త్వయా వాసయతా గ్రామాన్ సంసేవ్యా భూరియం పరా ॥ 37
- గోవర్ధనే దీర్ఘపురే మధురాయాం మహావనే ।
నందిగ్రామే బృహత్సానౌ కార్యా రాజ్యస్థితిస్త్యయా ॥ 38
- నద్యద్రిద్రోణి కుండాది కుంజాన్ సంసేవతస్తవ ।
రాజ్యే ప్రజా సుసంపన్నాస్త్యం చ ప్రీతో భవిష్యసి ॥ 39
- సచ్చిదానందభూరేషా త్వయా సేవ్యా ప్రయత్నతః ।
తవ కృష్ణస్తలాన్యత్ర స్ఫురంతు మదనుగ్రహాత్ ॥ 40
- వజ్ర సంసేవనాదస్య ఉద్భవస్త్వాం మిళిష్యతి ।
తతో రహస్యమేతస్మాత్ ప్రాప్స్యసి త్వం సమాత్మకః ॥ 41
- ఏవ ముక్త్యా తు శాండిలో గతః కృష్ణమనుస్మరన్ ।
విష్ణురాతోఽథ వజ్రశ్చ పరాం ప్రీతిమవాపతుః ॥ 42

ఇతి శ్రీస్కాందే మహాపురాణే ఏకాశీతీసాహస్ర్యాం సంహితాయాం ద్వితీయే వైష్ణవఖండే శ్రీమద్భాగవత మాహాత్మ్యే
శాండిలోపదిష్ట వజ్రభూమి మాహాత్మ్యవర్ణనం నామ ప్రథమోఽధ్యాయః (1)

2 - అథ ద్వితీయోఽధ్యాయః

ఋషయః ఊచుః

శాండిలేయ తౌ సమాదిశ్య పరావృత్తే స్వమాశ్రమమ్ ।
కిం కథం చక్రతుస్తౌ తు రాజానౌ సూత తద్వద ॥ 1

సూత ఉవాచ

తతస్తు విష్ణురాలేన శ్రేణీముఖ్యాః సహస్రశః ।
ఇంద్రప్రస్థాత్ సమానాయ్య మథురాస్థానమాపితాః ॥ 2

మాథురాన్ బ్రాహ్మణాంస్తత్ర వానరాంశ్చ పురాతనాన్ ।
విజ్ఞాయ మాననీయత్వమ్ తేషు స్థాపితవాన్ స్వరాట్ ॥ 3

వజ్రస్తు తత్సహాయేన శాండిల్యస్యాప్యనుగ్రహాత్ ।
గోవిందగోపగోపీనామ్ లీలాస్థానాన్యనుక్రమాత్ ॥ 4

విజ్ఞాయాభిధయాఽఽస్థాప్య గ్రామానావాసయద్భహాన్ ।
కుండకూపాది పూర్తేన శివాదిస్థాపనేన చ ॥ 5

గోవింద హరి దేవాది స్వరూపారోపణేన చ ।
కృష్ణైకభక్తిం స్వే రాజ్యే తతాన చ ముమోద హ ॥ 6

ప్రజాస్తు ముదితాస్తస్య కృష్ణకీర్తన తత్పురాః ।
పరమానంద సంపన్నా రాజ్యం తస్మైవ తుష్టువుః ॥ 7

ఏకదా కృష్ణపత్న్యస్తు శ్రీకృష్ణవిరహాతురాః ।
కాళిందీం ముదితాం వీక్ష్య పప్రచ్ఛుర్గతమత్సరాః ॥ 8

శ్రీకృష్ణపత్న్యః ఊచుః

యథా వయం కృష్ణపత్న్యః తథా త్వమపి శోభనే ।
వయం విరహ దుఃఖార్తాః త్వం న కాళింది తద్వద ॥ 9

తచ్ఛ్రుత్వా స్మయమానా సా కాళిందీ వాక్యమబ్రవీత్ ।
సాపత్న్యం వీక్ష్య తత్తాసాం కరుణాపరమానసా ॥ 10

కాళింద్యువాచ

ఆత్మారామస్య కృష్ణస్య ధ్రువమాత్మాస్తి రాధికా ।
తస్యే దాస్య ప్రభావేణ విరహాఽస్మాన్ న సంస్పృశేత్ ॥ 11

తస్య ఏవాంశ విస్తారాః సర్వాః శ్రీకృష్ణనాయకాః ।
నిత్య సంభోగ ఏవాస్తి తస్యః సాముఖ్యయోగతః ॥ 12

స ఏవ సా స సైవాస్తి వంశీ తత్రేమరూపికా ।
శ్రీకృష్ణనఖచంద్రాళి సంగాచ్ఛంద్రావళీ స్ఫుటా ॥ 13

రూపాంతరమగృహ్లానా తయోః సేవాలాలసా ।
రుక్మిణ్యాది సమావేశో మయాలైవ విలోకితః ॥ 14

యుష్మాకమపి కృష్ణేన విరహాలా నైవ సర్వతః ।
కిం తు ఏవం న జానీథ తస్మాద్వాక్కులతామితాః ॥ 15

ఏవమేవాత్ర గోపీనామ్ అక్రూరావసరే పురా ।
విరహాభాస ఏవాసీత్ ఉద్ధవేన సమాహితః ॥ 16

తేనైవ భవతీనాం చేత్ భవేదత్ర సమాగమః ।
తర్హి నిత్యం స్వకాంతేన విహారమపి లప్స్యథ ॥ 17

సూత ఉవాచ

ఏవముక్తాస్తుతాః పత్న్యః ప్రసన్నాం పునరబ్రువన్ ।
ఉద్ధవాలోకనేనాత్మ ప్రేష్ట సంగమలాలసాః ॥ 18

శ్రీకృష్ణపత్న్యః ఊచుః

ధన్యాసి సఖి కాంతేన యస్యా నైవాస్తి విచ్యుతిః ।
యతస్తే స్వార్థసంసిద్ధిః తస్యే దాస్యో బభూవిమ ॥ 19

పరం తూర్థవలాభే స్యాత్ అస్మత్సర్వార్థసాధనమ్ ।
తథా వదస్య కాళింది తల్లాభోఽపి యథా భవేత్ ॥ 20

సూత ఉవాచ

ఏవముక్తా తు కాళిందీ ప్రత్యువాచాథ తాస్తథా ।
స్మరంతీ కృష్ణచంద్రస్య కళాః షోడశరూపిణీః ॥ 21

కాళిందీ ఉవాచ

సాధనభూమిర్బదరీ వ్రజతా కృష్ణేన మంత్రిణే ప్రోక్తా ।
తత్రాస్తి స తు సాక్షాత్ తద్వయునం గ్రాహయన్లోకాన్ ॥ 22

ఫలభూమిర్వజభూమిః దత్తా తస్మై పురైవ సరహస్యమ్ ।
ఫలమిహ తిరోహితం సత్తదిహోదానీం స ఉద్ధవోఽలక్ష్యః ॥ 23

గోవర్ధన గిరినికటే సభీష్టలే తద్రజః కామః ।
తత్రత్యాంకురవల్లీ రూపేణాస్తే స ఉద్ధవో నూనమ్ ॥ 24

ఆత్మోత్సవరూపత్వమ్ హరిణా తస్మై సమర్పితం నియతమ్ ।
తస్మాత్తత్ర స్థిత్యా కుసుమసరః పరిసరే సవజ్రాభిః ॥ 25

వీణావేణుమృదంగైః కీర్తన కావ్యాది సరససంగీతైః ।
ఉత్సవ ఆరబ్ధవ్యో హరిరత లోకాన్ సమానాయ్య ॥ 26

తత్రోద్ధవాలోకో భవితా నియతం మహోత్సవే వితతే ।
యోష్మాకీణామభిమతసిద్ధిమ్ సవితా స ఏవ సవితానామ్ ॥ 27

సూత ఉవాచ

ఇతి శ్రుత్వా ప్రసన్నాస్తాః కాళిందీమభివంద్య తత్ ।
కథయామాసురాగత్య వజ్రం ప్రతి పరీక్షితమ్ ॥ 28

విష్ణురాతస్తు తచ్ఛ్రుత్వా ప్రసన్నస్తద్యుతస్తదా ।
తత్రైవాగత్య తత్సర్వం కారయామాస సత్సరమ్ ॥ 29

గోవర్ధనాదదూరేణ బృందారణ్యే సభీష్టలే ।
ప్రవృత్తః కుసుమాంభోధౌ కృష్ణసంకీర్తనోత్సవః ॥ 30

వృషభానుసుతా కాంతవిహారే కీర్తనశ్రియా ।
సాక్షాదివ సమావృత్తే సర్వేఽనన్యదృశోఽభవన్ ॥ 31

తతః పశ్యత్సు సర్వేషు తృణగుల్మలతాచయాత్ ।
అజగామోద్ధవః స్రగ్వీ శ్యామః పీతాంబరావృతః ॥ 32

గుంజామాలాధరో గాయన్ వల్లవీ వల్లభం ముహుః ।
తదాగమనతో రేజే భృశం సంకీర్తనోత్సవః ॥ 33

చంద్రికాగమతో యద్వత్ స్ఫూటికాట్టాల భూమణిః ।
అథ సర్వే సుఖాంభోధౌ మగ్నాః సర్వం విసస్మరుః ॥ 34

క్షణేనాగత విజ్ఞానా దృష్ట్వా శ్రీకృష్ణరూపిణమ్ ।
ఉద్ధవం పూజయాంచక్రుః ప్రతిలబ్ధమనోరథాః ॥ 35

ఇతి శ్రీస్కాందే మహాపురాణే ఏకాశీతీసాహస్ర్యాం సంహితాయాం ద్వితీయే వైష్ణవఖండే శ్రీమద్భాగవత మాహాత్మ్యే
గోవర్ధన సర్వత సమీపే పరీక్షిదాదీనాం ఉద్ధవ దర్శన వర్ణనం నామ ద్వితీయోఽధ్యాయః (2)

* * *

3 - అథ తృతీయోఽధ్యాయః

సూత ఉవాచ

అథోద్ధవస్తు తాన్ దృష్ట్వా కృష్ణకీర్తన తత్పరాన్ ।
సత్కృత్యాథ పరిష్వజ్య పరీక్షితమువాచ హ ॥ 1

ఉద్ధవ ఉవాచ

ధన్యోఽసి రాజన్ కృష్ణైకభక్త్యా పూర్ణోఽసి నిత్యదా ।
యస్త్వం నిమగ్నచిత్తోఽసి కృష్ణసంకీర్తనోత్సవే ॥ 2

కృష్ణపత్నీషు వజ్రే చ దిష్ట్వా ప్రీతిః ప్రవర్తితా ।
తవోచితమిదం తాత కృష్ణదత్తాంగ వైభవ ॥ 3

ద్వారకాస్థేషు సర్వేషు ధన్యా ఏతే న సంశయః ।
యేషాం ప్రజనివాసాయ పార్థమాదిష్టవాన్ ప్రభుః ॥ 4

శ్రీకృష్ణస్య మనశ్చంద్రో రాధాస్యప్రభయాన్వితః ।
తద్విహారవనం గోభిః మండయన్ రోచతే సదా ॥ 5

కృష్ణచంద్రః సదా పూర్ణః తస్య షోడశ యాః కలాః ।
చిత్సహస్రప్రభాభిన్నా అత్రాస్తే తత్సర్వరూపతా ॥ 6

ఏవం వజ్రస్తు రాజేంద్ర ప్రపన్న భయభంజకః ।
శ్రీకృష్ణదక్షిణే పాదే స్థానమేతస్య వర్తతే ॥ 7

అవతారేఽత్ర కృష్ణేన యోగమాయాతిభావితాః ।
తద్భలేనాత్మ విస్మృత్యా సీదంత్యేతే న సంశయః ॥ 8

ఋతే కృష్ణప్రకాశం తు స్వాత్మబోధో న కన్యచిత్ ।
తత్రప్రకాశస్తు జీవానామ్ మాయయా పిహితః సదా ॥ 9

అష్టావింశే ద్వాపరాంతే స్వయమేవ యదా హరిః ।
ఉత్సారయేన్నిజాం మాయాం తత్రప్రకాశో భవేత్తదా ॥ 10

స తు కాలో వ్యతిక్రాంతః తేనేదమపరం శ్రుణు ।
అన్యదా తత్రప్రకాశస్తు శ్రీమద్భాగవతాదృవేత్ ॥ 11

శ్రీమద్భాగవతం శాస్త్రం యత్ర భాగవతైర్యదా ।
కీర్త్యతే శ్రూయతే చాపి శ్రీకృష్ణస్తత్ర నిశ్చితమ్ ॥ 12

శ్రీమద్భాగవతం యత్ర శ్లోకం శ్లోకార్థమేవ చ ।
తత్రాపి భగవాన్ కృష్ణో వల్లవీభిర్విరాజతే ॥ 13

భారతే మానవం జన్మ ప్రాప్య భాగవతం న యైః ।
శ్రుతం పాపపరాధీనైః ఆత్మఘాతస్తు తైః కృతః ॥ 14

శ్రీమద్భాగవతం శాస్త్రం నిత్యం యైః పఠిసేవితమ్ ।
పితుర్మాతుశ్చ భార్యాయాః కులపంక్తిః సుతారితా ॥ 15

విద్యాప్రకాశో విప్రాణామ్ రాజ్ఞాం శత్రుజయో విశామ్ ।
ధనం స్వాస్థ్యం చ శూద్రాణామ్ శ్రీమద్భాగవతాదృవేత్ ॥ 16

యోషితామపరేషాంచ సర్వవాంఛిత పూరణమ్ ।
అతో భాగవతం నిత్యమ్ కో న సేవేత భాగ్యవాన్ ॥ 17

అనేక జన్మ సంసిద్ధః శ్రీమద్భాగవతం లభేత్ ।
ప్రకాశో భగవద్భక్తేః ఉద్భవస్తత్ర జాయతే ॥ 18

సాంఖ్యాయన ప్రసాదాప్తం శ్రీమద్భాగవతం పురా ।
బృహస్పతిర్దత్తవాన్మే తేనాహం కృష్ణవల్లభః ॥ 19

ఆఖ్యాంకాం చ తేనోక్తామ్ విష్ణురాత నిబోధ తామ్ ।
జ్ఞాయతే సంప్రదాయోఽపి యత్ర భాగవతశ్రుతేః ॥ 20

బృహస్పతిరువాచ

ఈక్షాంచక్రే యదా కృష్ణో మాయాపురుషరూపభృక్ ।
బ్రహ్మో విష్ణుః శివశ్చాపి రజః సత్వతమోగుణైః ॥ 21

పురుషాస్త్రయ ఉత్తస్థః అధికారాంస్తదాదిశత్ ।
ఉత్పత్తౌ పాలనే చైవ సంహారే ప్రక్రమేణ తాన్ ॥ 22

బ్రహ్మ తు నాభికమలాత్ ఉత్పన్నస్తం వ్యజిజ్ఞపత్ ।

బ్రహ్మోవాచ

నారాయణాదిపురుష పరమాత్మన్ నమోఽస్తు తే ॥ 23

త్వయా సర్గే నియుక్తోఽస్మి పాపీయాన్ మాం రజోగుణః ।

త్వత్స్మృతౌ నైవ బాధేత తదైవ కృపయా ప్రభో ॥ 24

బృహస్పతిరువాచ

యదా తు భగవాంస్తస్మై శ్రీమద్భాగవతం పురా ।

ఉపదిశ్యాబ్రవీద్రుహ్మాన్ సేవస్వేనత్ స్వసిద్ధయే ॥ 25

బ్రహ్మ తు పరమప్రీతః తేన కృష్ణాప్తయేఽనిశమ్ ।

సప్తావరణభంగాయ సప్తాహం సమవర్తయత్ ॥ 26

శ్రీభాగవత సప్తాహ సేవనాప్త మనోరథః ।

సృష్టిం వితనుతే నిత్యమ్ స సప్తాహః పునః పునః ॥ 27

విష్ణురప్యర్థయామాస పుమాంసం స్వార్థసిద్ధయే ।

ప్రజానాం పాలనే పుంసా యదనేనాపి కల్పితః ॥ 28

విష్ణురువాచ

ప్రజానాం పాలనం దేవ కరిష్యామి యథోచితమ్ ।

ప్రవృత్త్యా చ నివృత్త్యా చ కర్మజ్ఞాన ప్రయోజనాత్ ॥ 29

యదా యదైవ కాలేన ధర్మగ్లానిర్భవిష్యతి ।

ధర్మం సంస్తాపయిష్యామి హ్యవతారై స్తదా తదా ॥ 30

భోగార్తిభ్యస్తు యజ్ఞాదిఫలం దాస్యామి నిశ్చితమ్ ।

మోక్షార్తిభ్యో విరక్తేభ్యో ముక్తిం పంచవిధాం తథా ॥ 31

యేఽపి మోక్షం న వాంఛంతి తాన్ కథం పాలయామ్యహమ్ ।

ఆత్మానం చశ్రియం చాపి పాలయామి కథం వద ॥ 32

తస్మా అపి పుమానాద్యః శ్రీభాగవతమాదిశత్ ।

ఉవాచ చ పఠస్వేనత్ తవ సర్వార్థ సిద్ధయే ॥ 33

తతో విష్ణుః ప్రసన్నాత్మా పరమార్థక పాలనే ।

సమర్థోఽభూచ్ఛ్రియా మాసి మాసి భాగవతం స్మరన్ ॥ 34

యదా విష్ణుః స్వయం వక్తా లక్ష్మీశ్చ శ్రవణే రతా ।
తదా భాగవతశ్రావో మాసేనైవ పునః పునః ॥ 35

యదా లక్ష్మీః స్వయం వక్త్రీ విష్ణుశ్చ శ్రవణే రతః ।
మాసద్వయం రసాస్వాదః తదాతీవ సుశోభతే ॥ 36

అధికారే స్థితో విష్ణుః లక్ష్మీర్నిశ్చింతమానసా ।
తేన భాగవతాస్వాదః తస్యా భూరి ప్రకాశతే ॥ 37

అథ రుద్రోఽపి తం దేవం సంహారాధిక్యతః పురా ।
పుమాంసం ప్రార్థయామాస స్వసామర్థ్య వివృద్ధయే ॥ 38

శ్రీ రుద్ర ఉవాచ

నిత్యనైమిత్తికే చైవ సంహారే ప్రాకృతే తథా ।
శక్తయో మమ విద్యంతే దేవ దేవ మమ ప్రభో ॥ 39

ఆత్యంతికే తు సంహారే మమ శక్తిర్న విద్యతే ।
మహద్గుఃఖం మమైతత్తు తేన త్వాం ప్రార్థయామ్యహమ్ ॥ 40

బృహస్పతి రువాచ

శ్రీమద్భాగవతం తస్మై అపి నారాయణో దదౌ ।
స తు సంసేవనాదస్య జిగ్యే చాపి తమోగుణమ్ ॥ 41

కథా భాగవతీ తేన సేవితా వర్షమాత్రతః ।
లయే త్వాత్యంతికే తేన అవాప శక్తిం సదాశివః ॥ 42

ఉద్ధవ ఉవాచ

శ్రీ భాగవత మహాత్యే ఇమామాఖ్యాయికాం గురోః ।
శ్రుత్వా భాగవతం లబ్ధ్వా ముమోదేఽహం ప్రణమ్య తమ్ ॥ 43

తతస్తు వైష్ణవీం రీతిమ్ గృహీత్వా మాసమాత్రతః ।
శ్రీమద్భాగవతా స్వాదో మయా సమ్యజ్ఞిషేవితః ॥ 44

తావతైవ బభూవాహం కృష్ణస్య దయితః సఖా ।
కృష్ణేనాథ నియుక్తోఽహమ్ ప్రజే స్వప్రేయసి గణే ॥ 45

విరహార్తాసు గోపీషు స్వయం నిత్యవిహారిణా ।
శ్రీభాగవత సందేశో మన్ముఖేన ప్రయోజితః ॥ 46

తం యథామతి లబ్ధ్వా తా ఆసన్ విరహవర్జితాః ।
నాజ్ఞాసిషం రహస్యం తత్ చమత్కారస్తు లోకితః ॥ 47

స్వర్వాసం ప్రార్థ్య కృష్ణం చ బ్రహ్మద్యేషు గతేషు మే ।
శ్రీమద్భాగవతే కృష్ణః తద్రహస్యం స్వయం దదౌ ॥ 48

పురతోఽశ్వత్థ మూలస్య చకార మయి తద్బుధమ్ ।
తేనాత్ర వ్రజవల్లీషు వసామి బదరీం గతః ॥ 49

తస్మాన్నారద కుండేఽత్ర తిష్ఠామి స్వేచ్ఛయా సదా ।
కృష్ణప్రకాశో భక్తానామ్ శ్రీమద్భాగవతాద్భవేత్ ॥ 50

తదేషామపి కార్యార్థమ్ శ్రీమద్భాగవతం త్వహమ్ ।
ప్రవక్ష్యామి సహాయోఽత్ర త్వయైవానుష్ఠితో భవేత్ ॥ 51

సూత ఉవాచ

విష్ణురాతస్తు శ్రుత్వా తత్ ఉద్ధవం ప్రణతోఽబ్రవీత్ ।

పరీక్షిదువాచ

హరిదాస త్వయా కార్యమ్ శ్రీభాగవత కీర్తనమ్ ॥ 52

అజ్ఞాప్యోఽహం యథా కార్యః సహాయోఽత్ర మయా తథా ।

సూత ఉవాచ

శ్రుత్వైతదుద్ధవో వాక్యమ్ ఉవాచ ప్రీతమానసః ॥ 53

ఉద్ధవ ఉవాచ

శ్రీకృష్ణేన పరిత్యక్తే భూతలే బలవాన్ కలిః ।
కరిష్యతి పరం విఘ్నమ్ సత్కార్యే సముపస్థితే ॥ 54

తస్మాద్దిగ్విజయం యాహి కలినిగ్రహమాచర ।
అహం తు మాసమాత్రేణ వైష్ణవీం రీతిమాస్థితః ॥ 55

శ్రీమద్భాగవతాస్వాదమ్ ప్రచార్య త్వత్సహాయతః ।
వీతాన్ సంప్రాపయిష్యామి నిత్యధామ్ని మధుద్విషః ॥ 56

సూత ఉవాచ

శ్రుత్వైవం తద్వచో రాజా ముదితశ్చింతయాతురః ।
తదా విజ్ఞాపయామాస స్వాభిప్రాయం తముద్ధవమ్ ॥ 57

పరీక్షిదువాచ

కలిం తు నిగ్రహిష్యామి తాత తే వచసి స్థితః ।
శ్రీభాగవత సంప్రాప్తిః కథం మమ భవిష్యతి ॥ 58

అహం తు సమనుగ్రాహ్యః తవ పాదతలే శ్రితః ।

సూత ఉవాచ

శ్రుత్వైతద్ వచనం భూయోఽపి ఉద్ధవస్తమువాచ హ || 59

ఉద్ధవ ఉవాచ

రాజంశ్చింతా తు తే కాఽపి నైవ కార్యా కథంచన |

తవైవ భగవచ్ఛాస్త్రే యతో ముఖ్యాధికారితా || 60

వీతావత్కాల పర్యంతం ప్రాయో భాగవతశ్రుతేః |

వార్తామపి న జానంతి మనుష్యాః కర్మతత్పరాః || 61

త్వత్ప్రసాదేన బహవో మనుష్యా భారతాజరే |

శ్రీమద్భాగవత ప్రాప్తా సుఖం ప్రాప్స్యంతి శాశ్వతమ్ || 62

నందనందన రూపస్తు శ్రీశుకో భగవాన్సృషిః |

శ్రీమద్భాగవతం తుభ్యం శ్రావయిష్యత్యసంశయమ్ || 63

తేన ప్రాప్స్యసి రాజంస్త్వం నిత్యం ధామ ప్రజేశితుః |

శ్రీభాగవత సంచారః తతో భువి భవిష్యతి || 64

తస్మాత్త్వం గచ్ఛ రాజేంద్ర కలినిగ్రహమాచర |

సూత ఉవాచ

ఇత్యుక్తంతం పరిక్రమ్య గతో రాజా దిశాం జయే || 65

వజ్రస్తు నిజరాజ్యేశమ్ ప్రతిబాహుం విధాయ చ |

తత్రైవ మాతృభిస్సౌకమ్ తస్థా భాగవతాశయా || 66

అథ బృందావనే మాసమ్ గోవర్ధన సమీపతః |

శ్రీమద్భాగవతాస్వాదః తూర్థవేన ప్రవర్తితః || 67

తస్మిన్నాస్వాద్యమానే తు సచ్చిదానంద రూపిణీ |

ప్రచకాశే హరేర్లీలా సర్వతః కృష్ణ వీచ చ || 68

ఆత్మానం చ తదంతస్తమ్ సర్వేఽపి దదృశుస్తదా |

వజ్రస్తు దక్షిణే దృష్ట్వా కృష్ణపాదసరోరుహే || 69

స్వాత్మానం కృష్ణవైధుర్యాత్ ముక్త స్తద్భువ్యశోభత |

తాశ్చ తన్మాతరః కృష్ణే రాసరాత్రి ప్రకాశిని || 70

చంద్రే కళా ప్రభారూపమ్ ఆత్మానం వీక్ష్య విస్మితాః |

స్వప్రేష్ట విరహవ్యాధి విముక్తాః స్వసదం యయుః || 71

యేఽన్యే చ తత్ర తే సర్వే నిత్యలీలాంతరం గతాః |

వ్యావహారిక లోకేభ్యః సద్యోఽదర్శనమాగతాః || 72

గోవర్ధన నికుంజేషు గోషు బృందావనాదిషు |

నిత్యం కృష్ణేన మోదంతే దృశ్యంతే ప్రేమతత్పరైః || 73

సూత ఉవాచ

య ఏతాం భగవత్ప్రాప్తిం శ్రుణుయాచ్ఛాపి కీర్తయేత్ |

తస్య వై భగవత్ప్రాప్తిః దుఃఖహానిశ్చ జాయతే || 74

ఇతి శ్రీస్కాందే మహాపురాణే ఏకాశీతీసాహస్ర్యాం సంహితాయాం ద్వితీయే వైష్ణవఖండే పరీక్షిదుద్ధవ సంవాదే శ్రీమద్భాగవత మాహాత్మ్యం నామ తృతీయోఽధ్యాయః (3)

* * *

4 - అథ చతుర్థోఽధ్యాయః

ఋషుయ ఊచుః

సాధు సూత చిరంజీవ చిరమేవం ప్రశాధినః |

శ్రీభాగవత మాహాత్మ్యమ్ అపూర్వమ్ త్వస్మభాచ్ఛృతమ్ || 1

తత్స్వరూపం ప్రమాణం చ విధిం చ శ్రవణే వద |

తద్వక్తుర్లక్షణం సూత శ్రోతుశ్చాపి వదాధునా || 2

సూత ఉవాచ

శ్రీమద్భాగవతస్యాథ శ్రీమద్భాగవతః సదా |

స్వరూపమేకమేవాస్తి సచ్చిదానందలక్షణమ్ || 3

శ్రీకృష్ణాసక్తభక్తానామ్ తన్మాధుర్య ప్రకాశకమ్ |

సముజ్జంతి యద్వాక్యమ్ విద్ధి భాగవతం హి తత్ || 4

- జ్ఞానవిజ్ఞాన భక్త్యంగ చతుష్టయపరం వచః ।
మాయామర్దన దక్షం చ విద్ధి భాగవతం చ తత్ ॥ 5
- ప్రమాణం తస్య కో వేద హ్యనంతస్యాక్షరాత్మనః ।
బ్రహ్మణే హరిణా తద్దిక్ చతుఃశ్లోక్యాప్రదర్శితా ॥ 6
- తదానంత్యావగాహేన స్వేప్సితావహనక్షమాః ।
త ఏవ సంతి భో విప్రా బ్రహ్మవిష్ణు శివాదయః ॥ 7
- మిత బుద్ధ్యాది వృత్తీనామ్ మనుష్యాణాం హితాయ చ ।
పరీక్షీచ్ఛక సంవాదో యోఽసౌ వ్యాసేన కీర్తితః ॥ 8
- గ్రంథోఽష్టాదశసాహస్రో యోఽసౌ భాగవతాభిదః ।
కలిగ్రాహ గృహీతానామ్ స ఏవ పరమాశ్రయః ॥ 9
- శ్రోతారోఽథ నిరూప్యంతే శ్రీమద్విష్ణు కథాశ్రయాః ।
ప్రవరా అవరాశ్చేతి శ్రోతారో ద్వివిధా మతాః ॥ 10
- ప్రవరాశ్చాతకో హంసః శుకో మీనాదయస్తథా ।
అవరా వృక భూరుండ వృషోష్ఠాద్యాః ప్రకీర్తితాః ॥ 11
- అభిలోపేక్షయా యస్తు కృష్ణశాస్త్ర శ్రుతౌ వ్రతీ ।
స చాతకో యథాంభోదముక్తే పాథసి చాతకః ॥ 12
- హంసః స్యాత్ సారమాదత్తే యః శ్రోతా వివిధాచ్ఛృతాత్ ।
దుగ్ధేనైక్యం గతాత్తేయాత్ యథా హంసోఽమలం పయః ॥ 13
- శుకః సుష్టు మితం వక్తి వ్యాసం శ్రోతృగాంశ్చ హర్షయన్ ।
సుపాతితః శుకో యద్వత్ శిక్షకం పార్శ్వగానపి ॥ 14
- శబ్దం నా నిమిషో జాతు కరోత్యాస్వాదయన్ రసమ్ ।
శ్రోతా స్నిగ్ధో భవేన్నీనో మినః క్షీరనిధౌ యథా ॥ 15
- యస్తుదన్ రసికాన్ శ్రోతృన్ విరాత్యజ్ఞో వృకో హి సః ।
వేణుస్వనరసాసక్తాన్ వృకోఽరణ్యే మృగాన్ యథా ॥ 16
- భూరుండః శిక్షయేదన్యాన్ శ్రుత్వా న స్వయమాచరేత్ ।
యథా హిమవతః శృంగే భూరుండాభ్యో విహంగమః ॥ 17
- సర్వం శ్రుతముపాదత్తే సారాసారాంధధీర్వృషః ।
స్వాదుద్రాక్షాం ఖలిం చాపి నిర్విశేషం యథా వృషః ॥ 18
- స ఉష్ణో మధురం ముంచన్ విపరీతే రమేత యః ।
యథా నింబం చరత్యుష్ణో హిత్వామ్రమపి తద్యుతమ్ ॥ 19
- అన్యేఽపి బహవో భేదా ద్వయోర్భుంగఖరాదయః ।
విజ్ఞేయాస్తత్తదాచారైః తత్తత్ప్రకృతి సంభవైః ॥ 20
- యః స్థిత్యాభిముఖం ప్రణమ్య విధివత్
త్యక్తాన్యవాదో హరేః
లీలాః శ్రోతుమభీష్పతేఽతినిపుణో
నమ్రోఽథ క్లుప్తాంజలిః ।
శిష్యో విశ్వసితోఽను చింతనపరః
ప్రశ్నేఽనురక్తః శుచిః
నిత్యం కృష్ణజనప్రియో నిగదితః
శ్రోతా స వై వక్తృభిః ॥ 21
- భగవన్మతిరనపేక్షః సుహృదో దీనేషు సానుకంసో యః ।
బహుధా బోధనచతురో వక్తా సమ్మానితో మునిభిః ॥ 22
- అథ భారత భూస్థానే శ్రీభాగవత సేవనే ।
విధిం శ్రుణుత భో విప్రా యేన స్యాత్సుఖ సంతతిః ॥ 23
- రాజసం సాత్వికం చాపి తామసం నిర్గుణం తథా ।
చతుర్విధం తు విజ్ఞేయమ్ శ్రీభాగవత సేవనమ్ ॥ 24
- సప్తాహం యజ్ఞవద్యత్తు సశ్రమం సత్వరం ముదా ।
సేవితం రాజసం తత్తు బహుపూజాది శోభనమ్ ॥ 25
- మాసేన ఋతునా వాపి శ్రవణం స్వాదసంయుతమ్ ।
సాత్వికం యదనాయాసమ్ సమస్తానందవర్ధనమ్ ॥ 26
- తామసం యత్తు వర్షేణ సాలసం శ్రద్ధయా యుతమ్ ।
విస్మృతి స్మృతి సంయుక్తమ్ సేవనం తచ్చ సాఖ్యదమ్ ॥ 27
- వర్షమాసదినానాం తు విముచ్య నియమాగ్రహమ్ ।
సర్వదా ప్రేమభక్త్యైవ సేవనం నిర్గుణం మతమ్ ॥ 28

పారీక్షీతేపి సంవాదే నిర్గుణం తత్ర కీర్తితమ్ ।
తత్ర సప్తదినాభ్యానమ్ తదాయుర్దిన సంఖ్యయా ॥ 29

అన్యత్ర త్రిగుణం చాపి నిర్గుణం చ యథేచ్ఛయా ।
యథా కథం చిత్కర్తవ్యమ్ సేవనం భగవచ్ఛ్రుతే ॥ 30

యే శ్రీకృష్ణవిహారైక భజనాస్వాదలోలుపాః ।
ముక్తావపి నిరాకాంక్షాః తేషాం భాగవతం ధనమ్ ॥ 31

యేఽపి సంసార సంతాప నిర్విణ్ణా మోక్షకాంక్షిణః ।
తేషాం భవోషధం చైతత్ కలౌ సేవ్యం ప్రయత్నతః ॥ 32

యే చాపి విషయారామాః సాంసారిక సుఖస్పృహాః ।
తేషాం తు కర్మమార్గేణ యా సిద్ధిః సాధునా కలౌ ॥ 33

సామర్థ్య ధన విజ్ఞానాభావాదత్యంత దుర్లభా ।
తస్మాత్తైరపి సంసేవ్యా శ్రీమద్భాగవతీ కథా ॥ 34

ధనం పుత్రాం స్తథా దారాన్ వాహనాది యశోగృహాన్ ।
అసాపత్న్యం చ రాజ్యం చ దద్యాద్భాగవతీ కథా ॥ 35

ఇహలోకే వరాన్ భుక్త్వా భోగాన్వై మనసేప్పితాన్ ।
శ్రీభాగవత సంగేన యాత్యంతే శ్రీహరేః పదమ్ ॥ 36

యత్ర భాగవతీ వార్తా యే చ తచ్ఛ్రవణే రతాః ।
తేషాం సంసేవనం కుర్యాద్ దేహేన చ ధనేన చ ॥ 37

తదనుగ్రహతోఽస్యాపి శ్రీభాగవత సేవనమ్ ।
శ్రీకృష్ణవ్యతిరిక్తం యత్ తత్సర్వం ధన సంజ్ఞితమ్ ॥ 38

కృష్ణార్చిత ధనార్చిత శ్రోతా వక్తా ద్విధా మతః ।
యథా వక్తా తథా శ్రోతా తత్ర సౌఖ్యం వివర్తతే ॥ 39

ఉభయోర్వైపరీత్యే తు రసాభాసే ఫలచ్ఛ్ఛుతిః ।
కిం తు కృష్ణార్చినాం సిద్ధిః విలంబేనాపి జాయతే ॥ 40

ధనార్చినస్తు సంసిద్ధిర్విధి సంపూర్ణతా వశాత్ ।
కృష్ణార్చినోఽగుణాస్యాఽపి ప్రేమైవ విధిరుత్తమః ॥ 41

అసమాప్తి సకామేన కర్తవ్యో హి విధిః స్వయమ్ ।
స్నాతో నిత్యక్రియాం కృత్వా ప్రాశ్య పాదోదకం హరేః ॥ 42

పుస్తకం చ గురుం చైవ పూజయిత్వోపచారతః ।
బ్రూయాద్వా శ్రుణుయాద్వాపి శ్రీమద్భాగవతం ముదా ॥ 43

పయసా వా హవిష్యేణ మౌనం భోజనమాచరేత్ ।
బ్రహ్మచర్య మథః సుప్తిమ్ క్రోధలోభాది వర్జనమ్ ॥ 44

కథాంతే కీర్తనం నిత్యమ్ సమాప్తా జాగరం చరేత్ ।
బ్రాహ్మణాన్ భోజయిత్వా తు దక్షిణాభిః ప్రతోషయేత్ ॥ 45

గురవే వస్త్రభూషాది దత్వా గాం చ సమర్పయేత్ ।
వీచం కృతే విధానే తు లభతే వాంఛితం ఫలమ్ ॥ 46

దారాగారసుతాన్ రాజ్యమ్ ధనాది చ యదీప్సితమ్ ।
పరం తు శోభతే నాత్ర సకామత్వం విడంబనమ్ ॥ 47

కృష్ణప్రాప్తికరం శశ్వత్ ప్రేమానందఫలప్రదమ్ ।
శ్రీమద్భాగవతం శాస్త్రమ్ కలౌ కీరేణ భాషితమ్ ॥ 48

ఇతి శ్రీస్కాందే మహాపురాణే ఏకాశీతి సాహస్ర్యాం సంహితాయాం ద్వితీయే వైష్ణవఖండే శ్రీమద్భాగవత మాహాత్మ్యే
భాగవత శ్రోతృవక్తృ లక్షణ శ్రవణ విధినిరూపణం నామ చతుర్థోఽధ్యాయః (4)

సమాప్తమిదం శ్రీమద్భాగవత మాహాత్మ్యమ్

హరిఃఽం తత్సత్

శ్రీకృష్ణచరణారవిందార్పణమస్తు

* * *

మధురాష్ట్రకమ్

అధరం మధురం వదనం మధురం
 నయనం మధురం హసితం మధురమ్ ।
 హృదయం మధురం గమనం మధురం
 మధురాధిపతేరఖిలం మధురమ్ ॥ 1 ॥

వచనం మధురం చరితం మధురం
 వసనం మధురం వలితం మధురమ్ ।
 చలితం మధురం భ్రమితం మధురం
 మధురాధిపతేరఖిలం మధురమ్ ॥ 2 ॥

వేణుర్మధురో రేణుర్మధురః
 పాణిర్మధురః పాదౌ మధురౌ ।
 నృత్యం మధురం సఖ్యం మధురం
 మధురాధిపతేరఖిలం మధురమ్ ॥ 3 ॥

గీతం మధురం పీతం మధురం
 భుక్తం మధురం సుప్తం మధురమ్ ।
 రూపం మధురం తిలకం మధురం
 మధురాధిపతేరఖిలం మధురమ్ ॥ 4 ॥

కరణం మధురం తరణం మధురం
 హరణం మధురం రమణం మధురమ్ ।
 వమితం మధురం శమితం మధురం
 మధురాధిపతేరఖిలం మధురమ్ ॥ 5 ॥

గుంజా మధురా, మాలామధురా
 యమునా మధురా వీచీ మధురా ।
 సలిలం మధురం కమలం మధురం
 మధురాధిపతేరఖిలం మధురమ్ ॥ 6 ॥

గోపీ మధురా లీలా మధురా
 యుక్తం మధురం ముక్తం మధురమ్ ।
 దృష్టం మధురం శిష్టం మధురం
 మధురాధిపతేరఖిలం మధురమ్ ॥ 7 ॥

గోపా మధురా గావో మధురా
 యష్టిర్మధురా సృష్టిర్మధురా ।
 దళితం మధురం ఫలితం మధురం
 మధురాధిపతేరఖిలం మధురమ్ ॥ 8 ॥

ఇతి శ్రీమద్వల్లభాచార్యకృతం మధురాష్టకం సంపూర్ణమ్

మా తెలుగు ప్రచురణలు

1. తెలుగు పాఠాంతరణ గ్రంథములు

కోడ్.నెం.	పుస్తకము పేరు
1172	శ్రీమద్భగవద్గీత తత్త్వ వివేచనీ
772	శ్రీ మద్భగవద్గీత (శ్లోకము-పదచ్ఛేదము-టీకా-తాత్పర్యములు)
771	శ్రీ మద్భగవద్గీత (శ్లోక-తాత్పర్యములు)
1390	శ్రీ మద్భగవద్గీత (శ్లోక-తాత్పర్యములు - పెద్ద అక్షరములలో)
1031	శ్రీ మద్భగవద్గీత (శ్లోకతాత్పర్యసహితము)
1309	శ్రీ మద్భగవద్గీత పాఠాంతరణ మాహాత్మ్యకథలు
1028	గీతా మాధుర్యము
663	శ్రీ మద్భగవద్గీత (వచనము)
662	శ్రీ మద్భగవద్గీత శ్రీవిష్ణుసహస్రనామ సహితము (మూలము)
1526	శ్రీ మద్భగవద్గీత (పెద్దఅక్షరాలు - మూలము)
1531	శ్రీ మద్భగవద్గీత (చిన్న అక్షరాలు - మూలము)
	శ్రీ మద్భగవద్గీత (తాబిజు ఆకారము - మూలము)
	శ్రీ మద్భగవద్గీత (లఘు ఆకారము - మూలము)
670	శ్రీ విష్ణుసహస్రనామ స్తోత్రమ్
1527	శ్రీ విష్ణుసహస్రనామ స్తోత్రమ్ - నామావళి సహితము
676	శ్రీహనుమత్ స్తోత్రావళి (చాలీసా)
1502	నామ రామాయణము మరియు హనుమాన్ చాలీసా
675	సంక్షిప్త రామాయణము
912	శ్రీరామరక్షాస్తోత్రమ్
1352	శ్రీ రామచరితమానసము (తాత్పర్యసహితము)
1419	శ్రీ రామచరితమానసము వచనము
753	శ్రీ రామచరితమానసము (సుందరకాండము - టీకా)
845	అధ్యాత్మరామాయణము (తాత్పర్యసహితము)
1477	సుందరకాండము వాల్మీకి రామాయణము (సటీక)
1466	సుందరకాండము వాల్మీకి రామాయణము (మూలము)
1532	సుందరకాండము వాల్మీకి రామాయణము (వచనము)

- 1557 వాల్మీకి రామాయణము - బాలకాండ - అయోధ్యకాండ (సటీక)
 924 వాల్మీకి రామాయణము - సుందరకాండము - మూలము
 846 ఈశావాస్యోపనిషత్ (సటీక)
 677 గజేంద్రమోక్షము
 674 గోవిందదామోదరస్తోత్రము
 732 నిత్యస్తుతి (ఆదిత్యహృదయస్తోత్రసహితము)
 801 శ్రీ లలితా సహస్రనామ స్తోత్రమ్
 శ్రీ లలితాసహస్రనామ స్తోత్రమ్ (లఘు ఆకారము - త్వరలో)
 904 నారదభక్తి సూత్రములు (ప్రేమ దర్శనము)
 909 శ్రీ దుర్గాసప్తశతీ (మూలము)
 910 వివేకచూడామణి (సటీక)
 914 స్తోత్రరత్నావళి
 930 శ్రీ దత్తాత్రేయ వజ్రకవచమ్ (సటీక)
 1023 శ్రీ శివమహిమ్నస్తోత్రమ్ (సటీక)
 1024 నారాయణకవచమ్ (సటీక - త్వరలో)
 1025 స్తోత్రకదంబమ్
 1026 పంచసూక్తమ్, రుద్రమ్ (సస్వరమ్)
 1029 సంకీర్తనావళి
 1030 సంధ్యోపాసనవిధి (రాబోపు పుస్తకము)

2. వర్ణచిత్రావళి

- 887 జైహనుమాన్
 1301 నవదుర్గ

త్వరలో రాబోవు వర్ణచిత్రావళి

చిన్నికృష్ణుడు
 గోపాలుడు
 మోహనుడు
 శ్రీకృష్ణుడు
 శ్రీమద్రామాయణములోని ప్రముఖ పాత్రలు
 శ్రీమద్భాగవతములోని ప్రముఖ పాత్రలు
 చిన్నిరాముడు

శ్రీరామచంద్రుడు
 దశవతారాలు
 సూర్యనారాయణుడు
 మన స్త్రీ దేవతలు
 బాలల బొమ్మల చైతన్య లీల
 గోసేవ - దాని ఫలము

3. తెలుగు కథల పుస్తకములు

- 665 ఆదర్శనారి సుశీల
 664 సతీసావిత్రి
 689 భగవానుని అయిదు నివాసస్థానాలు
 766 మహాభారతములోని కొన్ని ఆదర్శపాత్రలు
 768 రామాయణములోని కొన్ని ఆదర్శపాత్రలు
 760 పరమోత్తమ శిక్షణ
 916 నలదమయంతికథ
 915 నీతికథామంజరి (కథలు)
 641 శ్రీకృష్ణభగవానుడు
 692 మధురగాథలు
 919 మంచికథలు
 686 భక్త ఉద్ధవ
 687 ఆదర్శ భక్తులు
 682 భక్త పంచరత్నాలు
 685 బాలభక్తులు
 688 భక్తధ్రువ
 691 భీష్మపితామహుడు
 767 భక్తరాజు హనుమంతుడు
 917 భక్తచంద్రిక
 918 భక్త సప్తరత్నాలు
 929 మహా భక్తులు
 పదకొండు నీతికథలు (త్వరలో)

4. తెలుగు ఉపదేశపుస్తకములు

- 666 అమూల్యసమయము దానిసదుపయోగము
 672 సత్యాశ్రయంవల్ల ముక్తి
 690 బాలశిక్ష
 673 భగవంతునిఅవ్యాజసుహృదయభావము
 907 ప్రేమభక్తిప్రకాశిక
 913 భగవత్ప్రాప్తికి సర్వోత్కృష్ట సాధనము నామస్మరణము
 920 పరమార్థ పత్రావళి
 921 నవవిధ భక్తిరీతులు
 922 సర్వోత్తమ సాధనము
 923 భగవంతుడు దయాళువు - న్యాయమూర్తి
 733 గృహస్థాశ్రమములో ఎలా ఉండాలి?
 731 మహాపాపమునుండి కాపాడుకో
 761 ఒక్కటి సాధిస్తే అన్నీ సాధించినట్లే
 759 శరణాగతి మరియు ముకుందమాలా
 734 ఆహారశుద్ధి - మూర్తిపూజ
 758 వర్తమాన దేశపరిస్థితులు - వాటి పరిణామాలు
 671 నామజపమహిమ
 906 భగవంతుడే ఆత్మీయుడు
 905 ఆదర్శ దాపంత్యజీవనము
 925 సర్వోన్నతపదప్రాప్తికి సాధనము
 926 సంతానము యొక్క కర్తవ్యము
 752 గర్భపాతం ఉచితమా? అనుచితమా? తీర్పుమీదే
 1547 రైతులు - గోవులు
     శ్రీ గణేశ స్తోత్రావళి (త్వరలో)
     శ్రీ శివ స్తోత్రావళి (త్వరలో)
     శ్రీ దేవి స్తోత్రావళి (త్వరలో)
     శ్రీ విష్ణు స్తోత్రావళి (త్వరలో)
     శ్రీరామ స్తోత్రావళి (త్వరలో)
     శ్రీకృష్ణ స్తోత్రావళి (త్వరలో)
     శ్రీ వేంకటేశ్వర స్తోత్రావళి (త్వరలో)

